

VÝROČNÍ ZPRÁVA DIVADLA JOSEFA KAJETÁNA TYLA, P.O.

O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2024

OPERA | ČINOHRA | MUZIKÁL | BALET

TŘI SCÉNY PLNÉ EMOCÍ

DOC. MGA. MARTIN OTAVA, PH.D

DJKT.

DIVADLO J. K. TYLA V PLZNI

OPERA | ČINOHRA | MUZIKÁL | BALET

TŘI SCÉNY PLNÉ EMOCÍ

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. ÚDAJE O ORGANIZACI	8
Základní údaje	8
Poslání a cíle organizace	8
Struktura organizace	8
Zaměstnanci	9
3. ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGANIZACE	10
Hlavní činnost	11
Doplňková činnost	22
4. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ	38
Základní ukazatele rozpočtu	38
Náklady	39
Vlastní výnosy	40
Příspěvek na provoz	40
Příspěvek na investice	41
Hospodářský výsledek	41
Tvorba a čerpání fondů	41
Produkce	41
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 o svobodném přístupu k informacím	42
5. ZÁVĚR	42
6. PŘÍLOHY	42
Příloha č. 1	43
Příloha č. 2	44
Příloha č. 3	50
Příloha č. 4	101
Příloha č. 5	109

1. ÚVOD

Vážení a milí přátelé Divadla J. K. Tyla,

s velkým potěšením mohu říci, že se k nám diváci ve velkém vracejí. Návštěvnost 94,33 % patří k nejvyšším v historii našeho divadla a jasně potvrzuje silný vztah mezi námi a publikem. Během uplynulého roku jsme v Plzni i na zájezdech odehráli 588 představení pro 191 994 diváků, to jsou čísla, která hovoří sama za sebe.

Uplynulé období však bylo významné především kulturně. Neslo se totiž ve znamení Roku české hudby a my jsme se k oslavám připojili mimořádnou intenzitou. Bohatství české hudební tvorby jsme připomněli více než 220 představeními, koncerty a dalšími akcemi. Vrcholem bylo bezesporu uvedení kompletního cyklu oper Bedřicha Smetany, jímž DJKT po čtyřiceti letech jedinečně oživilo odkaz tohoto národního skladatele.

Diváci měli možnost v našem nastudování zhlédnout *Prodanou nevěstu*, *Dalibora*, *Čertovu stěnu* a *Hubičku* a během lednového epilogu Roku české hudby, na kterém jsme spolupracovali s operou Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, také *Branibory v Čechách*, *Dvě vdovy* a *Tajemství*. Pomyslným vyvrcholením celého cyklu bylo velkolepé open-air uvedení *Libuše* během Noci s operou. Věnovali jsme se také Smetanově sborové i písňové tvorbě, s nedokončenou operou *Viola* se publikum mohlo seznámit na koncertě *V hudbě život Čechů* a jeho životní cestu jsme přiblížili prostřednictvím rozhlasové hry Aleny Zemančkové *Samý vřesk a třesk*. Dětskému publiku jsme nabídli speciální zkrácenou verzi jeho nejznámější opery pod názvem *Prodáváme nevěstu*.

Nezapomněli jsme ani na další velikány české hudby – připomněli jsme Dvořáka, Janáčka, Martinů, Rejchu, Bendu, Dušíka a rovněž současné tvůrce, mezi nimiž zazněla díla Sylvie Bodorové, Lenky Noty, Gabriely Vermeelho, Dalibora Barty, Petra Hory, Jana Kučery, Pavla Lochmana, Jana Rejenta a Jiřího Temla. A jako první české mimopražské divadlo jsme uvedli legendární muzikál *Dracula*, nejprve na Noci s operou, později jako součást repertoáru muzikálového souboru.

Rok 2024 přinesl 22 premiér – z toho se jednalo o pět obnovených inscenací a jeden, vítězný, titul ze soutěžního projektu INTRO, zaměřeného na hledání původních dosud neuvedených muzikálů. Vedle našeho stálého repertoáru jsme připravili i několik koncertů, například *Jsmé muzikál! ve Velkém*, *V hudbě život Čechů*, *Smetanovy sbory ve Velkém*, *Rekviem v katedrále* či každoroční *Balet Gala*. Během 8. ročníku Noci s operou jsme nabídli zmíněnou *Libuši* a *Draculu*, obě produkce zhlédlo téměř 11 800 diváků. V září jsme pak komponovaným večerem oslavili 10 let od otevření Nového divadla.

Ani ve výstavní činnosti jsme nezaháleli. Rok 2024 jsme zahájili výstavou *Slavní čeští skladatelé*, následovaly práce studentů FDULS a v březnu obrazy předního představitele české expresivní malby Michaela Rittsteina. V září jsme zavzpomínali na Bedřicha Bartáka a závěr roku patřil opět Plzeňskému salónu, který ve foyer Nové scény prezentoval díla inspirována Rokem české hudby.

Naše snažení ocenila i odborná kritika, Soňa Godarská získala Cenu Thálie za titulní roli v opeře *Manon* a naše pojetí legendárního muzikálu *Jesus Christ Superstar* s Pavlem Režným ovládlo Ceny magazínu Musical-opereta.

Vše, co děláme, děláme pro diváky. Upřímně nám záleží na každém z nich a nesmírně si vážíme rostoucího zájmu o výsledky naší práce. Dovolte mi prosím touto cestou poděkovat všem, kteří se na tomto mimořádné roce podíleli!

doc. MgA. Martin Otava, Ph.D.
ředitel DJKT

2. ÚDAJE O ORGANIZACI

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název organizace:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 30, 301 00 Plzeň
Statutární zástupce:	doc. MgA. Martin Otava, Ph.D., ředitel
Zřizovatel:	Statutární město Plzeň
IČO:	00078051
DIČ:	CZ00078051

POSLÁNÍ A CÍLE ORGANIZACE

Základním posláním organizace je divadelní a koncertní činnost, předmětem činnosti je:

a) hlavní činnost

- pořádání veřejných divadelních představení (opera, opereta, činohra, balet a muzikál) v budovách divadla i v jiných kulturních zařízeních
- pořádání koncertů ve stejném rozsahu jako u divadelních představení
- pořádání i poskytování jiných kulturních, vzdělávacích, osvětových a veřejně prospěšných akcí i služeb, včetně výstav a festivalů
- vydávání periodických a neperiodických tiskovin
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla je členem zájmového sdružení právnických osob – Mezinárodní festival DIVADLO Plzeň

b) doplňkové činnosti

- provozování ubytovacích zařízení pro zaměstnance organizace
- půjčování předmětů divadelních výprav
- hudební, dramatická, pohybová a baletní výuka pro děti a mládež
- výkon jiných souvisejících činností se souhlasem zřizovatele

STRUKTURA ORGANIZACE

Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT) je čtyřsouborové divadlo se třemi domácími scénami:

Velké divadlo

Nové divadlo

- Nová scéna
- Malá scéna

Organizační struktura:

Vedení a správa divadla

- ředitelství divadla (kancelář ředitele a náměstka)
- finanční útvar
- mzdový a personální útvar
- obchodní útvar (obchodní a marketingové oddělení, inspektoři hlediště)
- archiv

Umělecké soubory

- soubor opery (správa souboru, sólisté, sbor, orchestr)
- soubor muzikálu (správa souboru, členové souboru)
- soubor činohry (správa souboru, členové souboru)
- soubor baletu (správa souboru, členové souboru)

Umělecko-technický provoz

- Velké divadlo (správa VD, jevištní provoz, zvuk, světla)
- Nové divadlo (správa ND, jevištní provoz, zvuk, světla)
- Divadelní dílny (správa dílen, garderoba a vlásenky, výroba dekorací a kostýmů)
- BOZP a PO

Organizační schéma DJKT v příloze č. 1

ZAMĚSTNANCI

Počet pracovníků ve fyzických osobách byl **421** osob, v přepočtených **394,09** pracovníků.
Průměrný plat byl za sledované období ve výši **38 654** Kč.

3. ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGANIZACE

V roce 2024 připravilo DJKT **17** premiér a do repertoáru zařadilo také **5** obnovených premiér. Z uvedených premiér se jednalo o **3** světové a **2** české premiéry.

V hledištích svých tří scén odehrálo **581** představení, která vidělo **186 232** diváků. Návštěvnost v tomto období byla **94,33 %**.

Průměrná cena vstupenky byla **310** Kč. Doplatek zřizovatele na jednu vstupenku v tomto období činil **1 750** Kč.

V tomto období DJKT odjelo **9** tuzemských a **3** zahraniční zájezdy.

HLAVNÍ ČINNOST

PREMIÉRY

PŘEHLED PREMIÉR DJKT ZA ROK 2024

MARIKA MIKANOVÁ / PETR HORA

MALÁ MOŘSKÁ VÍLA

Hudba
Choreografie a režie
Scéna a kostýmy
Světelná koncepce
Projekce
Animace
Asistenti choreografie
Asistent režie

OBNOVENÁ PREMIÉRA 20. LEDNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Petr Hora
Marika Mikanová
Aleš Valášek
Vratislav Mikan
Miroslav Hradil, Igor Staškovič
Martin Tichovský
Kristýna Miškolciová, Jiří Pokorný, Richard Ševčík
Miroslav Hradil

WOLFGANG AMADEUS MOZART

LA CLEMENZA DI TITO

Libreto
Hudební nastudování
Režie
Dirigent
Výtvarník scény
Výtvarník kostýmů
Light design
Dramaturgie
Sbormistr
Hudební příprava

PREMIÉRA 27. LEDNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

Caterino Mazzola
Michael Hofstetter
Rocc
Michael Hofstetter / Jiří Petrdlík
Rocc
Belinda Radulović
Kai Fischer, Jakub Sloup
Vojtěch Frank
Jakub Zicha
Maxim Averkiev, Martin Marek

STEPHEN SONDHEIM / GEORGE FURTH

COMPANY

Hudba a texty písní
Libreto
Instrumentace
Původní produkce a režie na Broadwayi
Český text
Režie
Hudební nastudování
Dirigent
Dramaturgie
Choreografie
Scéna
Kostýmy
Sbormistr
Lighting design
Sound design

ČESKÁ PREMIÉRA 24. ÚNORA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Stephen Sondheim
George Furth
Jonathan Tunick
Harold Prince
Pavel Bár, Lumír Olšovský
Vilém Dubnička
Jiří Petrdlík
Pavel Kantořík / Jiří Petrdlík
Pavel Bár
Eva Rezová
Lukáš Kuchinka
Andrea Pavlovičová
Vojtěch Adamčík
David Janeček
Tomáš Lorenc

LENKA NOTA

JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ

Hudba
Libreto
Hudební nastudování
Dirigent
Režie a scéna
Kostýmy
Světelný design
Dramaturgie
Mistr zvuku
Hudební příprava

PREMIÉRA 16. BŘEZNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Lenka Nota
Olga Sommerová
Jan Bubák
Jan Bubák
Martin Otava
Dana Haklová
Antonín Pflieger
Zbyněk Brabec
Matouš Pilný
Martin Marek, Maxim Averkiev

JIŘÍ POKORNÝ / GABRIELA VERMELHO

MALÝ PRINC

Hudba
Choreografie
Námět a režie
Libreto
Scéna a kostýmy
Projekce
Technická spolupráce
Show rigging
Asistenti režie
Asistenti choreografie

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 23. BŘEZNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Gabriela Vermelho
Jiří Pokorný
Martin Otava
Michal Lieberzeit, Martin Otava
Dana Haklová
Ondřej Brýna
Igor Staškovič
Tomáš Pintér – AirGym Art Company
Miroslav Hradil, Michal Lieberzeit
Kristýna Miškolciová, Markéta Pospíšilová, Richard Ševčík

NICK WHITBY

BÝT NEBO NEBÝT

Divadelní adaptace
Překlad
Inscenační úprava
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Světelný design
Projekce
Režie hudební nahrávky

PREMIÉRA 30. BŘEZNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

Nick Whitby
Alžběta Matoušková
Klára Špičková, Šimon Dominik
Šimon Dominik
Klára Špičková
Karel Čapek
Andrea Pavlovičová
Marko Ivanovič
Jakub Sloup
Lukáš Kellner (MULTILAB)
Dalibor Bárta

ROLAND SCHIMMELPFENNIG

POŽÁR

Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Choreografie
Korepetice
Světelný design

ČESKÁ PREMIÉRA 20. DUBNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Michal Kotrouš
Josef Doležal
Zdeněk Janál
Martin Šimek
Olena Zahrebina
Martin Šimek
Markéta Pospíšilová
Vojtěch Frank
Jakub Sloup

BEDŘICH SMETANA

HUBIČKA

Hudební nastudování
Dirigent
Režie
Výtvarník scény a kostýmů
Pohybová spolupráce
Dramaturgie
Sbormistr
Sbormistryně dětského sboru
Hudební příprava

PREMIÉRA 27. DUBNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

Jiří Petrdlík
Jiří Petrdlík / Jiří Štrunc
Magdalena Švecová
Zuzana Přidalová
Kristýna Miškolciová
Vojtěch Frank
Jakub Zicha
Anna Marie Lahodová
Maxim Averkiev, Martin Marek

INTRO '23 JUNIOR

I LIKE ZIMA (INTRO '23 JUNIOR)

Hudba
Libreto
Texty písní
Režie
Režijní supervize
Hudební nastudování a dirigent
Choreografie
Scéna
Kostýmy
Pěvecké nastudování
Dramaturgická spolupráce
Sound design
Lighting design
Projekce

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 19. KVĚTNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Zdeněk Urbanovský, Josef Štěpánek, Petr Tichý
Vít Lindiský, Petr Lindiský
Vít Lindiský, Petr Lindiský, Taťána Machačová, Pavel Machač
Nikola Erneker, Tereza Koželuhová
Vilém Dubnička
Dalibor Bárta
Tereza Koželuhová
Ondřej Brýna
Ondřej Brýna, Nikola Erneker, Tereza Koželuhová
Nikola Erneker
Pavel Bár
Matouš Pilný
Vojtěch Klimeš (student FDULS ZČU)
Ondřej Brýna

RICHARD ŠEVČÍK / JAN MATÁSEK

GEIKO

Autoři knihy
Libreto podle knihy upravila
Režie a choreografie
Hudba
Scéna a kostýmy
Světelná koncepce
Odborná pohybová
a dramaturgická spolupráce
Asistent choreografie
Asistent režie

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 25. KVĚTNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Mineko Iwasaki a Rande Gail Brown
Kateřina Ševčíková
Richard Ševčík
Jan Matásek
Andrea Pavlovičová
Lukáš Kellner a Jakub Nosek

Lucie Hayashi
Zuzana Hradilová
Miroslav Hradil

MILAN BENEDIKT KARPÍŠEK

PLZEŇSKÝ POVĚSTI

Hudba a libreto
Instrumentace
Režie
Hudební nastudování
Dramaturgie
Choreografie
Scéna a kostýmy
Animace
Sound design
Light design
Korepetice

OBNOVENÁ PREMIÉRA 1. ČERVNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Milan Benedikt Karpíšek
Tomáš Karpíšek
Juraj Čiernik
Dalibor Bárta
Pavel Bár
Denisa Komarov Kubášová
Aleš Valášek
Petr Hloušek
Radka Kocourková
Antonín Pflieger
Vojtěch Adamčík, Monika Kudrnová

BOHUSLAV MARTINŮ

JULIETTA ANEB SNÁŘ

Libreto
Hudební nastudování
Dirigent
Režie
Výtvarník scény
Výtvarník kostýmů
Světelný design
Videoprojekce
Dramaturgie
Sbormistr
Hudební příprava
Show rigging

PREMIÉRA 8. ČERVNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Bohuslav Martinů, podle hry **Georgese Neveuxe**
Jiří Štrunc
Jiří Štrunc / Jakub Zicha
Martin Otava
Daniel Dvořák
Dana Haklová
Antonín Pflieger
Ondřej Brýna
Vojtěch Frank
Jakub Zicha
Maxim Averkiev, Martin Marek, Jan Mára
Tomáš Pintér – AirGym Art Company

NINA RAINE

SOUHLAS

Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Světelný design

PREMIÉRA 15. ČERVNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

Šimon Dominik
Adam Doležal
Klára Špičková
Michal Syrový
Agnieszka Pátá Oldak
Petr Zeman
Jakub Sloup

KAREL SVOBODA / ZDENĚK BOROVEC / RICHARD HES

DRACULA

Hudba
Texty písní
Libreto
Režie
Hudební nastudování
Dirigent
Dramaturgie
Choreografie
Scéna
Kostýmy
Sbormistr
Lighting design
Projekce
Sound design

PREMIÉRA 7. ZÁŘÍ 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Karel Svoboda
Zdeněk Borovec
Zdeněk Borovec, Richard Hes
Lumír Olšovský
Kryštof Marek
Kryštof Marek / Pavel Režný
Pavel Bár
Ivana Hannichová
Dave Benson
Kateřina Prošková
Vojtěch Adamčík
David Janeček
Ondřej Brýna
Tomáš Lorenc

BEDŘICH SMETANA

PRODÁVÁME NEVĚSTU

Hudební nastudování

Režie

Scéna

Kostýmy

Dramaturgie

Hudební příprava

Light design

OBNOVENÁ PREMIÉRA 5. ŘÍJNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Josef Kurfiřt

Jakub Hliněnský

Lukáš Kuchinka

Lenka Polášková

Zbyněk Brabec

Maxim Averkiev, Martin Marek

Antonín Pfleger

DAVID LINDSAY-ABAIRE

KRÁLIČÍ NORA

Překlad

Režie

Dramaturgie

Scéna

Kostýmy

Hudba

OBNOVENÁ PREMIÉRA 19. ŘÍJNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

Markéta Kočí Machačíková

Adam Doležal

Zdeněk Janál

Agnieszka Pátá Oldak

Agnieszka Pátá Oldak

Petr Zeman

BEDŘICH SMETANA

ČERTOVA STĚNA

Libreto

Hudební nastudování

Dirigent

Režie

Scéna

Kostýmy

Režijní spolupráce

Choreografie

Mistr světél

Dramaturgie

Sbormistr

Hudební příprava

PREMIÉRA 19. ŘÍJNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

Eliška Krásnohorská

Jiří Štrunc

Jiří Štrunc / Jiří Petrdlík

Jiří Nekvasil

David Bazika

Marta Roszkopfová

Josef Doležal

Gianvito Attimonelli, Jana Tomsová

Jakub Sloup

Vojtěch Frank

Jakub Zicha

Maxim Averkiev, Martin Marek

TERRY PRACHETT

MAŠKARÁDA

Divadelní adaptace
Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna
Asistent scénografie
Filmové dotáčky, animace
Kostýmy
Hudba
Pohybová spolupráce
Světelný design

PREMIÉRA 26. ŘÍJNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Stephen Briggs
Jan Kantůrek
Adam Doležal
Klára Špičková
Michal Syrový
Barbora Klenová
Julie Tampierová
Agnieszka Pátá Oldak
Petr Zeman
Richard Ševčík, Michal Lenner
Antonín Pfleger

LEOŠ JANÁČEK

ZÁPISNÍK ZMIZELÉHO

Autor básní
Hudební nastudování
a klavírní doprovod
Scénář, režie, výprava,
světelný design
Choreografie

OBNOVENÁ PREMIÉRA 2. LISTOPADU 2024 NA MALÉ SCÉNĚ**Ozef Kald****Maxim Averkiev, Martin Marek****Martin Otava
Richard Ševčík**

BOHUSLAV MARTINŮ / JIŘÍ POKORNÝ

ŠPALÍČEK

Choreografie
Hudební nastudování
Dirigent
Režijní spolupráce
Scéna
Kostýmy
Světelný design
Projekce
Sbormistryně
Hudební příprava
Asistenti choreografa
Asistent režie

PREMIÉRA 16. LISTOPADU 2024 VE VELKÉM DIVADLE

Jiří Pokorný
Jiří Petrdlík
Jiří Petrdlík / Jiří Štrunc
Martin Otava
Lukáš Kuchinka
Dana Haklová
Jakub Sloup
Ondřej Brýna
Anna Marie Lahodová
Maxim Averkiev, Martin Marek
Kristýna Miškolciová, Markéta Pospíšilová
Miroslav Hradil, Richard Ševčík

JERRY HERMAN / HARVEY FIERSTEIN

KLEC BLÁZNŮ

Hudba a texty písní
Libreto
Český text
Režie
Hudební nastudování
Dirigent
Choreografie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Sbormistr
Lighting design
Sound design

PREMIÉRA 30. LISTOPADU 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Jerry Herman
Harvey Fierstein podle stejnojmenné hry **Jeana Poireta**
Pavel Bár, Eduard Krečmar
Vilém Dubnička
Dalibor Bárta
Dalibor Bárta / Pavel Kantořík
Ivana Hannichová
Pavel Bár
Dave Benson
Roman Šolc
Vojtěch Adamčík
Petr Baštýř
Tomáš Lorenc

FRANCIS VEBER

S BARVOU VEN

ANEB KONDOKOMEDIE

Dramatizace původního scénáře
Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Pohybová spolupráce
Světelný design

PREMIÉRA 30. LISTOPADU 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Francis Veber
Anežka Svobodová
Adam Doležal
Zdeněk Janál
Lukáš Kuchinka
Agnieszka Pátá Oldak
Petr Zeman
Richard Ševčík
Jakub Sloup

SVĚTOVÉ PREMIÉRY

JIŘÍ POKORNÝ / GABRIELA VERMELHO

MALÝ PRINC

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 23. BŘEZNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

KOLEKTIV AUTORŮ

I LIKE ZIMA (INTRO '23)

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 21. KVĚTNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

RICHARD ŠEVČÍK / JAN MATÁSEK

GEIKO

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 25. KVĚTNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

ČESKÉ PREMIÉRY

STEPHEN SONDHEIM / GEORGE FURTH

COMPANY

ČESKÁ PREMIÉRA 24. ÚNORA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

ROLAND SCHIMMELPFENNIG

POŽÁR

ČESKÁ PREMIÉRA 20. DUBNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

PŘEHLED REPERTOÁRU

TITUL	PREMIÉRA	REPRÍZY 2024 (BEZ ZÁJEZDŮ)
10 LET V NOVÉM	21. ZÁŘÍ 2024	1
1×6 POHÁDEK	9. PROSINCE 2023*	20
ARIADNA NA NAXU / MEDEA	20. PROSINCE 2024	1
ARMIDA	28. LEDNA 2023	5
BALET GALA 2024	2. KVĚTNA 2024	1
BALETNÍ INSPIRACE	18. KVĚTNA 2024	1
BILLY ELLIOT	11. KVĚTNA 2019	15
BROUK V HLAVĚ	14. PROSINCE 2019	5
BÝT NEBO NEBÝT	30. BŘEZNA 2024	15
CANDIDE	10. ČERVNA 2023	11
CARMEN	25. LEDNA 2019	1
CO TAKHLE SVATBA, PRINCI?	3. ČERVNA 2023*	16
COMPANY (PŘÁTELE)	24. ÚNORA 2024	21
ČAJKOVSKÝ	18. LISTOPADU 2023	8
ČARODĚJKY ZE SALEMU	5. ÚNORA 2022	8
ČERTOVA STĚNA	19. ŘÍJNA 2024	4
ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ	17. PROSINCE 2021	6
DALIBOR	22. ŘÍJNA 2022	4
DRACULA	7. ZÁŘÍ 2024	14
EDITH – VRABČÁK Z PŘEDMĚSTÍ	6. KVĚTNA 2023*	6
FERDINAND A FILIPÍNA	11. BŘEZNA 2023	6
GEIKO	25. KVĚTNA 2024	6
GO BACK FOR MURDER	16. PROSINCE 2023	18
GREEN DAY'S AMERICAN IDIOT	15. ÚNORA 2020	10
HUBIČKA	27. DUBNA 2024	10
INTRO '23 JUNIOR	19. KVĚTNA 2024	2
JEDNOU HOLE, JEDNOU NA NOŽE	29. ŘÍJNA 2022	9
JESUS CHRIST SUPERSTAR	2. PROSINCE 2023	29
JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ	16. BŘEZNA 2024	7
JSME MUZIKÁL! VE VELKÉM	28. LEDNA 2024	3
JULIETTA ANEB SNÁŘ	8. ČERVNA 2024	7
KLAPZUBOVA JEDENÁCTKA	15. ŘÍJNA 2022	16
KLEC BLÁZNŮ (LA CAGE AUX FOLLES)	30. LISTOPADU 2024	7
KOCOUR V BOTÁCH	30. ZÁŘÍ 2023*	11
KOZÍ VÁLKA	26. LISTOPADU 2022	18
KRÁLIČÍ NORA	19. ŘÍJNA 2024*	2

TITUL	PREMIÉRA	REPRÍZY 2024 (BEZ ZÁJEZDŮ)
KYTICE	4. ZÁŘÍ 2019	10
LA CLEMENZA DI TITO	27. LEDNA 2024	9
LABUTÍ JEZERO	19. LISTOPADU 2016	7
LIBERTIN	17. ČERVNA 2023	9
LIDÉ, MÍSTA, VĚCI	20. DUBNA 2022	8
LOUSKÁČEK	19. LISTOPADU 2022	15
MALÁ MOŘSKÁ VÍLA	20. LEDNA 2024*	21
MALÝ PRINC	23. BŘEZNA 2024	15
MANON	21. ŘÍJNA 2023	7
MAŠKARÁDA	26. ŘÍJNA 2024	5
MUZIKÁLOVÉ MATINÉ		4
MUZIKÁLOVÝ KONCERT	18. PROSINCE 2024	1
MY FAIR LADY	11. ČERVNA 2021	14
NOC S OPEROU – DRACULA	25. ČERVNA 2024	1
NOC S OPEROU – LIBUŠE	28. ČERVNA 2024	1
OPERNÍ MATINÉ		3
PLZEŇSKÝ POVĚSTI	1. ČERVNA 2024*	17
POSTŘÍŽINY	27. KVĚTNA 2021	5
POŽÁR	20. DUBNA 2024	8
PRAVDA	2. DUBNA 2022	6
PRODANÁ NEVĚSTA	9. SRPNA 2020	4
PRODÁVÁME NEVĚSTU	5. ŘÍJNA 2024*	11
PŘÍLIŠ DRAHÝ JED	29. DUBNA 2023	6
QUO VADIS	11. ČERVNA 2022	6
RADÚZ A MAHULENA	25. BŘEZNA 2023	13
REKVIEM V KATEDRÁLE	27. ŘÍJNA 2024	1
RICHARD III.	28. ŘÍJNA 2023	11
S BARVOU VEN ANEB KONDOMEDIE	14. PROSINCE 2024	2
SMETANOVY SBORY VE VELKÉM	9. KVĚTNA 2024	1
SOUHLAS	15. ČERVNA 2024	6
SRDCE	21. BŘEZNA 2022	6
ŠPALÍČEK	16. LISTOPADU 2024	4
ŠPANĚLSKÁ MUŠKA	18. ČERVNA 2021	3
V HUDBĚ ŽIVOT ČECHŮ	18. ÚNORA 2024	1
VÁNOCE NA POUŠTI	17. PROSINCE 2021	5
VĚC MAKROPULOS	16. ŘÍJNA 2021	4
ZÁPISNÍK ZMIZELÉHO	2. LISTOPADU 2024*	2
ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY	17. LISTOPADU 2018	3

ZÁJEZDY

Divadlo J. K. Tyla uskutečnilo v roce 2024 celkem 9 tuzemských a 3 zahraniční zájezdy.

ZAHRANIČNÍ ZÁJEZDY

ČAJKOVSKÝ | 5. BŘEZEN 2024

LA CLEMENZA DI TITO | 11. KVĚTNA 2024

LA CLEMENZA DI TITO | 17. KVĚTNA 2024

STADTTHEATER, KEMPTEN, DE

MARKGRÄFLICHES OPERNHAUS, BAYREUTH, DE

STADTTHEATER FÜRTH, DE

TUZEMSKÉ ZÁJEZDY

COMPANY (PŘÁTELÉ) | 14. ČERVNA 2024

QUO VADIS | 18. ČERVNA 2024

HUBIČKA | 31. SRPNA 2024

PRODÁVÁME NEVĚSTU | 7. ZÁŘÍ 2024

REKVIEM V KATEDRÁLE | 27. ŘÍJNA 2024

RADÚZ A MAHULENA | 30. ŘÍJNA 2024

KRÁLIČÍ NORA | 5. LISTOPADU 2024

KRÁLIČÍ NORA | 6. LISTOPADU 2024

KRÁLIČÍ NORA | 12. LISTOPADU 2024

MĚSTSKÉ DIVADLO BRNO

SMETANŮV DŮM LITOMYŠL

STÁTNÍ HRAD A ZÁMEK JINDŘICHŮV HRADEC

OPEN-AIR, PLZEŇ

KATEDRÁLA SV. BARTOLOMĚJE

MAHENOVO DIVADLO, BRNO

NOVÝ JiČÍN

PROSTĚJOV

PÍSEK

NOMINACE NA CENY A OCENĚNÍ

NOMINACE NA CENY THÁLIE

• Soňa Godarská Manon	Manon
• Pavel Režný Ježíš Nazaretský	Jesus Christ Superstar

ŠIRŠÍ NOMINACE NA CENY THÁLIE

• Soňa Godarská Cunegonda	Candide
• Hana Holířová Joanne	Company (Přátelé)
• Olga Jelínková Julietta	Julietta aneb Snář
• Lukáš Ondruš Robert	Company (Přátelé)
• Gaëtan Pires Čajkovský	Čajkovský

UMĚLECKÁ CENA MĚSTA PLZNĚ ZA ROK 2023

- **Gaëtan Pires** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký výkon pro umělce do 30 let (Čajkovský, Čajkovský)
- **Pavel Režný** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký počín pro umělce nad 30 let (Ježíš, Jesus Christ Superstar)
- **Monika Švábová** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně v kategorii Cena za celoživotní dílo
- **Radúz a Mahulena** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně v kategorii Významná kulturní událost roku

VÝROČNÍ CENY PORTÁLU I-DIVADLO.CZ ZA SEZÓNU 2023/2024 – REDAKČNÍ ČÁST

Nominace na nejlepší inscenaci

- **Jesus Christ Superstar** | režie Lumír Olšovský
- **Company** | režie Vilém Dubnička

Nominace na nejlepší mužský herecký výkon

• Lukáš Ondruš Robert	Company (Přátelé)
• Pavel Režný Ježíš	Jesus Christ Superstar

Nominace na jiný umělecký počín

• Dave Benson scéna	Jesus Christ Superstar
• Pavel Bár a Lumír Olšovský překlad	Company (Přátelé)

CENY A TITULY

CENY THÁLIE

- **Soňa Godarská** | Manon **Manon**

CENY MAGAZÍNU MUSICAL-OPERETA.CZ 2023

První místo v kategorii muzikálová inscenace roku

- **Jesus Christ Superstar** | režie Lumír Olšovský

První místo v kategorii Nejoblíbenější muzikálový herec roku

- **Pavel Režný** | Ježíš **Jesus Christ Superstar**

Druhé místo v kategorii Nejoblíbenější muzikálová herečka roku

- **Charlotte Režná** | Maří Magdaléna **Jesus Christ Superstar**

DVORANA SLÁVY HEJTMANA PLZEŇSKÉHO KRAJE

- **Martin Stránský**

LLANGOLLEN INTERNATIONAL MUSICAL EISTEDDFOD

První místo v kategorii Children's Open Choirs

- **Kajetán | dětský pěvecký sbor opery DJKT**

Druhé místo v kategorii v Children's Folk Song Choirs

- **Kajetán | dětský pěvecký sbor opery DJKT**

Třetí místo v kategorii Senior Children's Choir

- **Kajetán | dětský pěvecký sbor opery DJKT**

MASTER PRIX – CENA ZA CELOŽIVOTNÍ PŘÍNOS KULTUŘE

- **Johanna Tesařová**
- **Antonín Vopalecký**

SPOLUPOŘÁDATELSTVÍ MEZINÁRODNÍCH FESTIVALŮ

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL DIVADLO, PLZEŇ – 32. ročník

Divadlo J. K. Tyla bylo ve dnech 11.–29. září 2024 hlavním spoluorganizátorem významného evropského festivalu, k jehož zakladatelům patří. Představení v rámci festivalu probíhala na všech třech scénách DJKT – ve Velkém divadle, na Nové scéně a na Malé scéně. Svou tvorbu DJKT reprezentovalo současnou operou *Jsem kněžna bláznů*.

JAZZ BEZ HRANIC

- **Swingový Galakonzert** | 27. října 2024 ve Velkém divadle

POŘÁDÁNÍ NEBO SPOLUPOŘÁDÁNÍ FESTIVALŮ

NA SCÉNU! – FESTIVAL MUZIKÁLOVÝCH NADĚJÍ – 7. ročník

Ve dnech 18.–23. června 2024 se v Novém divadle uskutečnil festival Na scénu! Festival nabídl pestrý program v podobě profesionálních představení, vystoupení uměleckých škol, přednášek, tanečních, pěveckých i hereckých workshopů určených nejen pro studenty uměleckých škol, ale i pro zájemce z řad široké veřejnosti. Hlavní program patřil muzikálovým školám – brněnské JAMU, Mezinárodní konzervatoři Praha, Pražské konzervatoři a Konzervatoři Plzeň.

INTRO

Projekt pro autory nových, původních, dosud neuvedených muzikálů, ve kterém přihlášenou tvorbu posuzuje odborná porota složená z renomovaných divadelních odborníků a praktiků z celé republiky. V roce 2024 byl na Nové scéně uveden vítězný muzikál 3. ročníku, který byl zaměřen na tvorbu pro děti. Soutěžní projekt pokračuje i nadále pod názvem INTRO '24 MINI a je zaměřen na komorní muzikály. Vítězné dílo bylo uvedeno na Malé scéně v únoru 2025.

- **1. místo**

I Like Zima | 19. a 21. května 2024

ÚČAST NA CELOSTÁTNÍCH AKCÍCH – FESTIVALECH A PŘEHLÍDKÁCH

SMETANOVSKÉ DNY – 44. ročník multižánrového kulturního festivalu

- **Jsem kněžna bláznů** | 16. března 2024

MEZINÁRODNÍ DEN TANCE 2024 | 29. dubna 2024

- **Gala představení na Nové scéně Národního divadla** | 28. dubna
(Mami Mołoniewicz a Justin Rimke)

DIVADELNÍ FESTIVAL DOKOŘÁN

- **Company (Přátelé)** | 14. června 2024

SMETANOVA LITOMYŠL

- **Quo vadis** | 18. června 2024

FESTIVAL NA ULICI | 23. srpna 2024

- Koncert orchestru opery DJKT pod vedením Jiřího Petrdlíka.

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL DIVADLO PLZEŇ

- **Jsem kněžna bláznů** | 15. září 2024

ÚČAST NA ZAHRANIČNÍCH AKCÍCH – FESTIVALECH A PŘEHLÍDKÁCH

FESTIVAL MUSICA BAYREUTH

- **La clemenza di Tito** | 11. května 2024

KONCERTNÍ ČINNOST

JSME MUZIKÁL! VE VELKÉM | 28. ledna, 9. února a 12. března 2024

Koncert souboru muzikálu ve Velkém divadle.

V HUDBĚ ŽIVOT ČECHŮ | 18. února 2024

Slavnostní koncert k roku české hudby, jehož program byl zaměřen především na českou tvorbu a na kterém zazněla nedokončená Smetanova opera *Viola*.

BALET GALA | 2. května 2024

Komponovaný taneční večer ve Velkém divadle s mezinárodní účastí.

SMETANOVY SBORY VE VELKÉM | 9. května 2024

Koncert sborů z celé republiky věnovaný 140. výročí úmrtí Bedřicha Smetany.

BALETNÍ INSPIRACE 03 | 18. května 2024

Komponovaný večer složený z choreografií členů souboru baletu.

REKVIEM V KATEDRÁLE | 27. října 2024

Soubor opery DJKT ve spolupráci s Diecézí plzeňskou uvedl *Rekviem v katedrále* Antonína Rejchy přímo v katedrále sv. Bartoloměje. Jednalo se o první uvedení tohoto díla v Plzni.

OPERNÍ MATINÉ

Cyklus komorních koncertů členů souboru opery a jejich hostů ve Foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle.

- **Matiné Richarda Samka** | 4. února 2024
- **Krása slova a hudby aneb To nejlepší z melodramů** | 3. března 2024
- **Neznámé stránky Smetanova díla** | 24. listopadu 2024

MUZIKÁLOVÁ MATINÉ

Cyklus komorních koncertů v podání členů souboru muzikálu a jejich hostů ve foyer Nové scény, od září 2024 ve Velkém divadle

- **Muzikálové matiné Natálie Dvořákové** | 31. března 2024
- **Muzikálové matiné Alexandry Vostrejžové** | 5. května 2024
- **Muzikálové matiné** | Stanislava Topinková Fořtová, Eva Staškovičová, Pavel Klimenda
13. října 2024
- **Muzikálové matiné** | Charlotte Režná, Alexandra Vostrejžová, Adam Rezner
10. listopadu 2024

ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ | 11., 15., 26. a 29. prosince 2024

Scénické provedení známé sklady Jakuba Jana Ryby na jevišti Velkého divadla.

VÝSTAVNÍ ČINNOST

SLAVNÍ ČEŠTÍ SKLADATELÉ

1. ledna 2024 – 17. března 2024

Výstava prezentující čtyři skladatelské osobnosti, které se staly světovým fenoménem: Bedřicha Smetanu, Antonína Dvořáka, Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů

ALTERNACE

20. února 2024 – 28. dubna 2024

Výstava ve foyer Malé scény studentů FDULS otevřela více rovin problematiky mezilidských vztahů a volně navázala na premiéru muzikálu Company (Přátelé).

OBRAZY – MICHAEL RITTSTEIN

19. března 2024 – 19. června 2024

Výstava předního představitele české expresivní malby Michaela Rittsteina ve foyer Nové scény.

10 LET V NOVÉM

1. srpna 2024 – 3. září 2024

Venkovní výstava, která připomněla 10 let od otevření nové divadelní budovy v Plzni.

DIVADELNÍ PLAKÁT

5. září 2024 – 25. listopadu 2024

Výstava při příležitosti 100. nedožitých narozenin Bedřicha Bartáka ve foyer Nové scény.

PLZEŇSKÝ SALÓN

28. listopadu 2024 – 3. února 2025

Pravidelná výstava zaměřující se na umělce plzeňského kraje ve foyer Nové scény, v roce 2024 s tématem Rok české hudby.

KONTAKT S RŮZNÝMI VĚKOVÝMI SKUPINAMI DIVÁKŮ

DIVADELNÍ BRÁNY

Interaktivní cesta divadlem a divadelním světem určená pro žáky 8. a 9. tříd, jež DJKT pořádá několikrát do roka. Cílem je rozšířit povědomí o kulturním sektoru, divadle, jeho zákulisím i profesemi, které si ve spojitosti s divadlem málokdo vybaví. Během roku byly spuštěny samostatné webové stránky, na kterých pedagogové a studenti najdou pracovní listy k vybraným inscenacím.

LITERÁRNÍ KAVÁRNA DJKT

V roce 2024 byl uzavřen 9. ročník Literární kavárny (projekt, podporující tvůrčí činnost literárně nadaných lidí) a zahájen další – 10. ročník. Soutěž probíhá ve dvou věkových skupinách, 14–26 let a 27 let a výše, a ve čtyřech kolech, u kterých je důležité dodržet téma a literární styl. Každý ročník je ukončen slavnostním galavečerem, kde vítězné texty předčítají profesionální herci. Vítězné texty vycházejí v tištěné verzi sborníku Literární kavárny.

SPOLUPRÁCE S KONZERVATOŘÍ PLZEŇ

Studenti konzervatoře pravidelně účinkují v představeních DJKT jako hosté nebo v rámci svých studijních úkolů.

SPOLUPRÁCE SE ZÁPADOČESKOU UNIVERZITOU

I v roce 2024 pokračovala spolupráce mezi DJKT a ZČU. Divadlo poskytuje zvýhodněné vstupné pro studenty a zaměstnance ZČU, tzv. last minute vstupenky. Spolupráce se rozšířila i na praktickou stránku – vybraní studenti této fakulty se podílejí na tvorbě ilustrovaných vizuálů k inscenacím pro děti, tvorbu videospotů, natáčení záznamů představení či dotáček do inscenací.

SPOLUPRÁCE S AMU V PRAZE

Posluchači se podílejí na přípravách nových inscenací.

SPOLUPRÁCE S PLZEŇSKÝM BISKUPSTVÍM

- **Rekviem v katedrále** | 27. října 2024

Soubor opery DJKT ve spolupráci s Diecézí plzeňskou uvedl slavné Rejchovo *Rekviem* v katedrále přímo v katedrále sv. Bartoloměje.

KLUB PŘÁTEL DJKT

Pravidelná setkání umělců s členy Klubu přátel Divadla J. K. Tyla, který funguje 58 let. Součástí výhod Klubu přátel DJKT jsou i pozvánky na generální zkoušky připravovaných inscenací a setkávání s umělci.

FANKLUB SOUBORU MUZIKÁLU DJKT

Nepravidelná, neformální setkání (například kvízové odpoledne, opékání buřtů) členů souboru muzikálu s fanklubem, jehož vybraní členové organizačně vypomáhají například při konání festivalu Na scénu!

KLUBY DJKT

DJKT nabízí divákům možnost stát se členy klubů jednotlivých uměleckých souborů – opery, činohry, muzikálu a baletu. Členství přináší řadu výhod, jako jsou přednostní rezervace a nákup vstupenek před zahájením veřejného prodeje či přístup ke speciálním akcím. Tento systém podporuje užší vztah mezi diváky a divadlem a posiluje jejich loajalitu k jednotlivým souborům. Klubová činnost tak významně přispívá k prohlubování kulturního zážitku a budování dlouhodobého diváckého zázemí.

KULTURA OBČANŮM REGIONU

Divadlo J. K. Tyla ve spolupráci s Plzeňským krajem a samosprávou města a obcí v Plzeňském kraji pořádá projekt Kultura občanům regionu, který je zacílen na mimoplzeňské seniory a imobilní občany, kteří by rádi navštívili divadlo, ale nemají možnost vlastní dopravy. Zájemci o představení mohou využít autobusovou dopravu, kterou na konkrétní představení zajišťuje divadlo společně s Plzeňským krajem. V roce 2024 se uskutečnilo 16 těchto „zájezdových“ představení.

VÝZNAMNÉ AKCE A DALŠÍ AKTIVITY

NOC S OPEROU | 25. a 28. června 2024

8. ročník velkolepé open-air akce nabídl při příležitosti Roku české hudby dvě produkce – legendární muzikál *Dracula* a slavnostní operu *Libuše*. Dohromady tato představení vidělo téměř 11 800 diváků.

PRŮVOD VENDELÍN | 3. září 2024

Symbolické otevření a přivítání divadelní sezóny, které pořádá DJKT od roku 2014.

10 LET V NOVÉM | 21. září 2024

Slavnostní komponovaný večer při příležitosti 10 let od otevření Nového divadla.

ARIADNA NA NAXU A MEDEA | 20. prosince 2024

Soubory opery a činohry uvedly slavné melodramy Jiřího Antonína Bendy v rámci Roku české hudby, místa pro diváky byla netradičně na jevišti Velkého divadla.

SAMÝ VŘESK A TŘESK

Rozhlasová reportážní hra ze života Bedřicha Smetany, kterou přímo pro DJKT napsala Alena Zemančíková.

BALET NA DOSAH

Moderovaná setkání s umělci bezprostředně po představení, které je streamováno na sociální síti divadla a souboru baletu.

REPREZENTAČNÍ 22. DIVADELNÍ PLES v Měšťanské besedě | 1. března 2024

MÁŠA BEZ OPONY | 26. března 2024

Křest knihy *Máša bez opony* ve foyer Nové scény.

GALAVEČER LITERÁRNÍ KAVÁRNY | 12. června 2024

Galavečer 9. ročníku Literární kavárny, na kterém herci DJKT předčítají vítězné příspěvky.

ČINOHRANÍ | 22. června 2024

Koncert souboru činohry ve vnitrobloku Nového divadla.

ČINOHRANÍ: WINTER EDITION | 12. prosince 2024

Koncert souboru činohry na Malé scéně.

BALETNÍ ATELIÉRY

Soubor baletu připravuje několikrát do roka unikátní neformální interaktivní program, který divákům přibližuje svět tance a baletu a nové inscenace.

- **14. baletní ateliér** | 4. února 2024
- **15. baletní ateliér** | 13. října 2024

PODTEXT

Podcastový kanál činohry DJKT, v roce 2024 vzniklo 11 dílů.

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ ČESKÉHO ROZHLASU | 18. května 2024

Vystoupení umělců z muzikálového a operního souboru v rámci Dne otevřených dveří Českého rozhlasu.

NOC DIVADEL | 23. března 2024

Zážitková prohlídka v Novém divadle pro děti a noční prohlídky Velkého divadla.

ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMU DJKT | 29. listopadu 2024

Program zajistili žáci navštěvující divadelní kroužky.

PROHLÍDKY NOVÉHO A VELKÉHO DIVADLA

Veřejné prohlídky obou divadelních budov.

OSLOVOVÁNÍ NOVÝCH DIVÁKŮ

Divadlo J. K. Tyla se snaží oslovovat nové diváky nejrůznějšími akcemi mimo svůj repertoár, např. velkolepou open-air produkcí Noc s operou, neformálním Průvodem Vendelín, nejrůznějšími setkáními s protagonisty či inscenátory, festivalem Na scénu!, jehož součástí je široká nabídka přednášek a workshopů atd.

DALŠÍ PŘÍLEŽITOSTI K SETKÁVÁNÍ S DIVÁKY

LEKTORSKÉ ÚVODY

Divadlo J. K. Tyla pořádá před každou premiérou a vybranými reprízami lektorské úvody za účasti zástupců inscenačního týmu.

SETKÁNÍ PŘED PREMIÉROU ...TENTOKRÁT S

Tradiční akce souboru muzikálu konající se před každou muzikálovou premiérou, při které se fanoušci a diváci mohou setkat s inscenátory a protagonisty jednotlivých inscenací.

SETKÁNÍ S ČINOHROU NA TÉMA...

Neformální setkání, která pořádá soubor činohry před každou svou premiérou. Na těchto setkáních se mohou diváci a fanoušci setkat s vybranými inscenátory, protagonisty a odborníky na problematiku, o níž ta konkrétní inscenace pojednává.

BESEDY S ODBORNÍKY PO VYBRANÝCH INSCENACÍCH

- **Setkání po Srdci** | 19. dubna 2024, 23. listopadu a 18. prosince 2024
Diskuze s odborníky na téma transplantace.
- **Besedy po Příliš drahém Jedu**
Po každé repríze se konaly debaty s inscenátory a hosty z řad odborníků na mezinárodní politickou situaci.
- **Besedy po Souhlasu**
Po každé repríze se konaly debaty s inscenátory a hosty z řad odborníků na téma sexuálního násilí.

KLUB DJKT

Kluby jednotlivých souborů nabízí možnost přednostní rezervace a nákupu vstupenek a nejrůznější neformální a zážitkové akce – například setkání s postavami z populárních inscenací, prohlídka zákulisí před představením či vyzkoušení si nejrůznějších profesí.

ZÁJMOMÉ KROUŽKY PRO DĚTI

BALETNÍ ŠKOLA DJKT

Baletní škola DJKT funguje v současné podobě od roku 1990, primárně je zaměřena na výuku dětí ve věku 5–16 let, ale nabízí lekce i pro dospělé. Hlavní taneční obor představuje klasický tanec vyučovaný v baletních přípravkách a baletních ročnících. Výuka je doplněna o základy taneční gymnastiky, hudební rytmiky a herecké výchovy. Vyučování probíhá v baletních sálech Nového i Velkého divadla v Plzni. Odborné tanečně–pedagogické vedení zajišťuje vedoucí Baletní školy Zuzana Hradilová a lektoři z řad členů a sólistů baletního souboru DJKT. Své taneční vzdělání žáci uplatňují v divadelních představeních, např. *Louskáček*, *Geiko* a další. Každoročně se také účastní baletních soutěží, kde mají možnost porovnat své taneční schopnosti. Na závěr školního roku se tradičně koná samostatné představení jako vyvrcholení společného úsilí všech lektorů a žáků. V roce 2024 se jednalo o balet *Šípková Růženka*.

KAJETÁN – DĚTSKÝ SBOR OPERY DJKT

U zrodu dětského sboru Kajetán stál v roce 2014 Zdeněk Vimr, někdejší sbormistr operního sboru DJKT, a Anna-Marie Lahodová, která sbor vede i v současné době. Hlavní myšlenkou sboru je vést děti k lásce k hudbě a divadlu. Přátelská a rodinná atmosféra se v Kajetánu snoubí s pečlivou a profesionální prací sbormistrů i dětí. Ty se učí nejen základům pěvecké a sborové techniky, ale rozvíjejí se i po stránce estetické a sociální. Sbor vystupuje i v operních inscenacích DJKT, např. *Hubička* nebo *Špalíček*. Kromě dětských partů operních děl zpívá Kajetán i klasický sborový repertoár, se kterým vystupuje na řadě koncertů i soutěží. Součástí sboru jsou i jeho 2 přípravná oddělení – Malý Kajetán (dětí 8–11 let) a Kajetánek (dětí 5–8 let).

MUZIKÁLOVÉ STUDIO DJKT

Muzikálové studio DJKT se věnuje specializovanému muzikálovému školení dětí ve věku 8 až 13 let pod vedením členů muzikálového souboru DJKT v čele s Terezou Koželuhou. Studio se zaměřuje na systematické všestranné rozvíjení hereckých, pěveckých a pohybových dovedností žáků formou specializovaného muzikálového školení (základy pěvecké výuky, intonační a rytmický výcvik, pohybová průprava, základní jevištní příprava, dramatická cvičení apod.). Členové Muzikálového studia pravidelně účinkují v inscenacích divadla, např. *Billy Elliot* či *Kozí válka* a podílejí se i na mimorepertoárových akcích. V roce 2024 dokonce nastudovali vítězný muzikál ze soutěžního projektu INTRO s názvem *I Like Zima*.

DDD – DIVADELNÍ DRAMATICKÁ DÍLNA

Divadelní dramatická dílna funguje pod záštitou činoherního souboru. Výuka se koná dvakrát týdně pro studenty ve třech věkových skupinách, 7–11 let, 12–15 let a 13–20 let. Lektory jsou šéfka činohry Apolena Veldová a členové činohry Jana Ondrušková, Kamila Šmejkalová a Marek Mikulášek. Žáci DDD jsou také zapojováni do různých činoherních projektů či samotných inscenací, například *Čarodějky ze Salemu* či *Klapzubova jedenáctka*.

ROK ČESKÉ HUDBY

V rámci projektu Rok české hudby se Divadlu Josefa Kajetána Tyla podařilo oživit odkaz Bedřicha Smetany uvedením celého cyklu jeho operní tvorby. V provedení plzeňského divadla jsme divákům představili inscenace Prodaná nevěsta, Dalibor, Hubička a Čertova stěna. Pomyslným vrcholem celého cyklu bylo jediné galapředstavení slavnostní opery Libuše (28. 6.) v rámci Noci s operou. V lednu 2025 (4.–6. 1.) se konal Epilog, který celý cyklus Smetanových oper uzavřel. Opery Braniboři v Čechách, Dvě vdovy a Tajemství jsme divákům představili v podání hostujícího Národního divadla moravskoslezského. Celý cyklus nazvaný 8 + 1 Smetanových oper neopomněl ani nedokončenou operu Viola, která zazněla v rámci programu koncertu souboru opery V hudbě život Čechů. Aktuálně tuto část Smetanova díla mohou diváci slyšet v autorské audio hře Samý vřesk a třesk, kterou připravil soubor činohry. Příležitost vidět v Plzni všech 8 Smetanových oper měli diváci naposledy před 40 lety.

V rámci celorepublikového projektu Smetana 200 jsme v roce 2024 zařadili na repertoár i kompletní provedení Smetanovy písňové a sborové tvorby, tímto krokem se DJKT společně s Plzeňskou filharmonií, městem Plzní a dalšími subjekty podílelo na mimořádném uměleckém počínu uvedení kompletního díla Bedřicha Smetany v rámci roku 2024.

V Roce české hudby DJKT zařadilo na svůj repertoár také další české skladatele: novou inscenaci Bohuslava Martinů: Julietta aneb Snář, Janáčkovu Věc Makropulos, Armidu Antonína Dvořáka, životopisné dílo o B. Němcové autorského dua Lenka Nota, Olga Sommerová: Jsem kněžna bláznů, v obnovené premiéře: Zápisník zmizelého Leoše Janáčka, Rybovu: Českou mši vánoční, pro děti Kocoura v botách Jiřího Temla. V rámci prestižního festivalu Smetanova Litomyšl jsme se 18. 6. 2024 prezentovali s novou českou operou Silvie Bodorové: Quo vadis, která zde měla svou derniéru.

Na koncertě orchestru opery DJKT v rámci Festivalu Na ulici 24. 8. 2024 zazněly úryvky ze Smetanových oper Libuše, Hubička a Prodaná nevěsta, z Dvořákovy Rusalky, Sudova Lešetinského kováře + Janáčkovy Lašské tance. Již tradiční akcí pořádanou ve spolupráci s Biskupstvím plzeňským Rekviem v katedrále bylo uvedení Rekviem Antonína Rejchy 27. 10. 2024.

V programech operních matiné za rok 2024 zaznělo kompletní provedení Smetanovy písňové tvorby + zbylé sborové tvorby (matiné Richarda Samka 4. 2. 2024, matiné Neznámé stránky Smetanova díla 24. 11. 2024 + Zvonař, Anger), tvorba českých skladatelů pak v rámci dalších operních matiné (matiné Richarda Samka 4. 2. 2024, matiné – melodramy 3. 3. 2024) Soubor opery v koprodukcí se souborem činohry představil melodramy A. Bendy: Ariadna na Naxu a Medea, a to jako jediné uvedení 20. 12. 2024 na jevišti Velkého divadla, audiohru Aleny Zemančikové: Samý vřesk a třesk J. Zeyer a činohru J. Suk: Radúz a Mahulena.

V koprodukcí souboru opery se souborem baletu jsme uvedli zpívaný balet Bohuslava Martinů: Špalíček. Znovu se na jeviště Velkého divadla vrátil balet Jana Kučery: Zkrocení zlé ženy.

Soubor opery spolupracoval také s Divadlem Alfa na nahrávkách loutkových předeher B. Smetany pro použití v inscenaci Petr Borovský: Chcete Smetanu?, Doktor Faust a Oldřich a Božena.

Soubor muzikálu do programu RČH v průběhu celého roku 2024 zařadil autorský muzikál Václava a Dalibora Barty: Kozí válka, na Lochotínském amfiteátru odehrál legendární český muzikál autorů Karel Svoboda, Zdeněk Borovec, Richard Hes: Dracula. Pro dětské diváky to bylo vítězné dílo 3. ročníku soutěže INTRO s názvem I Like Zima nastudované Muzikálovým studiem DJKT, hudební pohádka Jiřího Chalupy, Jiřího Zmožka a Zdeňka Borovce: Co takhle svatba, princí? a Plzeňskými pověstmi Milana Benedikta Karpíška.

Balet přispěl také novými inscenacemi Malý princ nevšední osobnosti české hudební scény Gabriely Vermelho, Geiko Jana Matásk, emotivním moderním dílem Srdce podle skutečné události autorů Jan Rejenta a Pavla Lochmana, moderním pojetím Erbenovy Kytice s hudbou Antonína Dvořáka a pohádkou Petra Hory a Mariky Mikanové: Malá mořská víla. K oslavám Roku české hudby se tak připojily všechny 4 umělecké soubory, které společně nabídly během roku 2024 přes 220 představení, koncertů a akcí připomínající české skladatelské osobnosti. Pro ozvláštňení atmosféry byly desítky představení v programu DJKT během roku označené TOP RČH a diváky čekal dobově oblečený jevištní personál, zazněla znělka složená přímo pro naše divadlo k Roku české hudby a konaly se další speciální doprovodné akce.

4. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

ZÁVAZNÉ UKAZATELE

Usnesením Zastupitelstva města Plzně č. 428 ze dne 14. prosince 2023, byl příspěvkové organizaci Divadlo J. K. Tyla schválen pro rok 2024 rozpočet:

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2024
A) ZŘIZOVATEL MĚSTO PLZEŇ	279 756 tis. Kč	279 756 tis. Kč	279 756 tis. Kč
B) STÁTNÍ ROZPOČET MK ČR	27 150 tis. Kč	24 290 tis. Kč	24 290 tis. Kč
C) ROZPOČET PLZEŇSKÉHO KRAJE	6 500 tis. Kč	7 500 tis. Kč	7 500 tis. Kč
CELKEM	313 406 tis. Kč	311 546 tis. Kč	311 546 tis. Kč
% Z CELKOVÉHO ROZPOČTU			100 %

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2024
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	5 207 tis. Kč

PŘÍSPĚVEK NA INVESTICE	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2024
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	0 tis. Kč

ODVOD Z FONDU INVESTIC	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2024
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	0 tis. Kč

LIMIT MZDOVÝCH PROSTŘEDKŮ NA HLAVNÍ ČINNOST	SCHVÁLENÝ LIMIT	UPRAVENÝ LIMIT	SKUTEČNOST K 31. 12. 2024
	179 394 tis. Kč	185 754 tis. Kč	191 743 tis. Kč
% Z UPRAVENÉHO LIMITU			103 %

PRACOVNÍCI	SCHVÁLENÝ PRŮM. PŘEPOČTENÝ POČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2024
A) PRŮM. PŘEPOČTENÝ POČET	405	394,09
% ZE SCHVÁLENÉHO POČTU		97,3 %
B) FYZICKÝ POČET		421

NÁKLADY

Celkové náklady jsou k 31. 12. 2024 rozpočtovány ve výši **389 311** tis. Kč, k 31. 12. 2024 bylo vyčerpáno **383 612** tis. Kč tj. **98,5 %** rozpočtu.

Materiálové náklady byly čerpány na **98,9 %** z upraveného rozpočtu **14 540** tis. Kč, tj. ve finančním vyjádření byla vyčerpána částka **14 387** tis. Kč.

Náklady na pořízení **DDHM** a **DDNM** byly **1 334** tis. Kč. Za tuto částku bylo pořízeno zejména další vybavení Nového i Velkého divadla a dílen DJKT.

U nákladů na energie byla vykázána částka **10 622** tis. Kč, což představuje čerpání ve výši **72,3 %** z rozpočtu **14 700** tis. Kč.

Náklady na služby byly čerpány na **98,8 %** upraveného ročního rozpočtu **81 796** tis. Kč, ve finančním vyjádření **80 796** tis. Kč.

Položka Daně a poplatky byla čerpána ve výši **176** tis. Kč.

Mzdové náklady celkem byly čerpány ve výši **192 931** tis. Kč. Na hlavní činnost bylo čerpáno **191 743** tis. Kč. **Limit mzdových prostředků** na hlavní činnost byl zřizovatelem zvýšen na **185 754** tis. Kč. **Rozdíl mezi mzdovým limitem a skutečně čerpanými mzdovými prostředky byl uhrazen z Fondu odměn organizace.** Významnou část mzdových nákladů tvořily dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce profesí (např. билет, garderoba, vlásenky, zvukaři a osvětlovači), tyto náklady se započítávají do mzdových nákladů na hlavní činnost a k 31. 12. 2024 činily **8 516** tis. Kč. Do roku 2025 pak byla převedena nevyčerpaná dovolená z dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce ve výši **910** tis. Kč. Mzdové náklady vedlejší činnosti za rok 2024 byly **1 188** tis. Kč. Jedná se zejména o dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce lektorů při vzdělávacích aktivitách DJKT. **Sociální a zdravotní náklady** byly po úpravě rozpočtovány na **63 700** tis. Kč a Ostatní sociální náklady **7 071** tis. Kč. Ke dni 31. 12. 2024 bylo na sociální a zdravotní pojištění odvedeno **63 677** tis. Kč a čerpání rozpočtu ostatních sociálních nákladů bylo **6 973** tis. Kč.

Počet pracovníků ve fyzických osobách byl k 31. 12. 2024 **421 osob, v přepočtených 394,09 pracovníků.** **Průměrný plat** byl za sledované období ve výši **38 654** Kč. Stále přetrvává stav, kdy průměrný plat DJKT nedosahuje průměrného platu regionu i průměrný plat v ČR.

VLASTNÍ VÝNOSY

Celkové vlastní výnosy dosáhly částky **77 273** tis. Kč a byly plněny na **99,4 %** z upraveného rozpočtu **77 765** tis. Kč. Jedná se zejména o příjmy z prodeje vstupenek, honoráře za zájezdovou činnost a příjmy z pronájmu bytů, dlouhodobých pronájmů nebytových prostor, z pronájmu ubytovny a příjmy ze zájmové činnosti.

A/ tržby ze vstupného za rok 2024 činí **57 655** tis. Kč, což je **99,7 %** z upraveného rozpočtu ve výši **57 800** tis. Kč. K výrazné úpravě rozpočtu vstupného jsme přistoupili po vyhodnocení prodejů za 3 čtvrtletí roku 2024, které byly velmi úspěšné. Oproti roku 2023 vzrostly tržby za rok 2024 o **8 190** tis. Kč, průměrná cena vstupenky vzrostla oproti loňskému roku o 12 Kč což je navýšení o **2 235** tis. Kč. Při vyhodnocení nárůstu tržeb je třeba zohlednit vyšší tržby za Noc s operou, kdy se v roce 2024 uskutečnila 2 představení místo obvyklého jednoho, což přineslo zvýšení tržeb o **1 600** tis. Kč. Zbývající navýšení tržeb **4 355** tis. Kč je díky většímu množství odehraných představení, jejich velmi vysoké návštěvnosti i zvýšené průměrné ceně vstupenky. Vstupné bylo zvyšováno pouze u titulů s vysokou návštěvností, při zachování části hlediště za původní ceny.

B/ další vlastní výnosy činí **19 618** tis. Kč. Částka zahrnuje i čerpání fondů organizace ve výši **8 289** tis. Kč, dále jsou součástí této částky jsou kromě pronájmů a zájmové činnosti také výnosy za zájezdovou činnost ve výši **2 434** tis. Kč. Výnosy z pronájmu dlouhodobých i krátkodobých byly za IV.Q **1 888** tis. Kč. Tržby z pronájmů jsou nižší než byla skutečnost v roce 2024, tento pokles je způsoben naplněným hracím plánem DJKT v tomto období a menší nabídkou termínů k pronájmu.

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ

Zřizovatelem byl k 31. 12. 2024 poskytnut příspěvek ve výši 279 756 tis. Kč.

Do rozpočtu DJKT byly rozpočtovými opatřeními poskytnuty dotace ve výši 31 790 tis. Kč:

č. 20/2024 6 500 tis. Kč Plzeňský kraj – podpora činnosti 2024 a akce Noc s operou.

č. 56/2024 3 500 tis. Kč Ministerstvo kultury – na projekt 8+1 Smetanových oper v rámci RČH 2024.

č. 67/2024 20 090 tis. Kč Ministerstvo kultury – podpora umělecké činnosti v roce 2024

č. 108/2024 1 000 tis. Kč Plzeňský kraj – podpora inscenace Dracula

č. 125/2024 700 tis. Kč Ministerstvo kultury – na projekt 8+1 Smetanových oper v rámci RČH 2024.

PŘÍSPĚVEK NA INVESTICE

Zřizovatelem nebyl pro rok 2024 schválen žádný příspěvek na investice.

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK

Ke dni 31. 12. 2024

5 207 tis. Kč

Ze zlepšeného výsledku hospodaření v roce 2024 5 207 tis. Kč byl v rámci finančního vypořádání navržen převod finančních prostředků takto:

1 041 tis. Kč do Fondu odměn

4 166 tis. Kč do Rezervního fondu.

TVORBA A ČERPÁNÍ FONDŮ

Do Investičního fondu byly za IV. Q 2024 převedeny **odpisy ve výši 8 442 tis. Kč.**

Do 31. 12. 2024 byly z Investičního fondu uhrazeny investice ve výši 7 242 tis. Kč.

Do fondu FKSP byl k 31. 12. 2024 převeden příspěvek ve výši **1 832 tis. Kč** a čerpáno bylo **2 364 tis. Kč.** Zůstatek fondu k 31. 12. 2024 je **3 345 tis. Kč.**

Soběstačnost DJKT v roce 2024 dosáhla 20,60 %.

PRODUKCE

Za rok 2024 jsme na třech scénách odehráli 581 představení. Celkem jsme našim divákům nabídli **17 premiér + 5 obnovených premiér.** Naše představení vidělo **186 232** návštěvníků a celková tržba za vstupné byla 57 655 tis. Kč. Návštěvnost v tomto období byla **94,33 %.** DJKT odjelo na **9 tuzemských a 3 zahraniční zájezdy.** Přehled produkce viz Příloha č. 2.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999

V roce 2024 nepřijalo DJKT žádnou žádost podle zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

5. ZÁVĚR

Divadlo Josefa Kajetána Tyla v roce 2024 potvrdilo svou stabilní pozici významné kulturní instituce nejen v Plzeňském kraji, ale i na celorepublikové úrovni. Vysoký počet premiér, mimořádně silná návštěvnost přesahující 94 % a pečlivě vyvážená dramaturgie dokládají, že DJKT dokáže efektivně oslovit široké publikum a naplnit své poslání.

Po ekonomické stránce se organizaci podařilo naplnit a ve vybraných oblastech dokonce překročit rozpočtované cíle. Vlastní výnosy dosáhly výše 77 273 tis. Kč, přičemž tržby ze vstupného meziročně vzrostly o více než 8 milionů Kč. Významný je rovněž pozitivní hospodářský výsledek ve výši 5,2 milionu Kč, který bude využit na další rozvoj a stabilizaci činnosti divadla prostřednictvím fondu odměn a rezervního fondu. Náklady byly vynaloženy úsporně a s ohledem na efektivitu provozu.

DJKT tak v roce 2024 prokázalo nejen uměleckou kvalitu a programovou pestrost, ale také schopnost odpovědného a profesionálního hospodaření. Tyto výsledky jsou zásluhou profesionálního přístupu všech zaměstnanců napříč soubory i provozními složkami a představují pevný základ pro další rozvoj organizace.

6. PŘÍLOHY

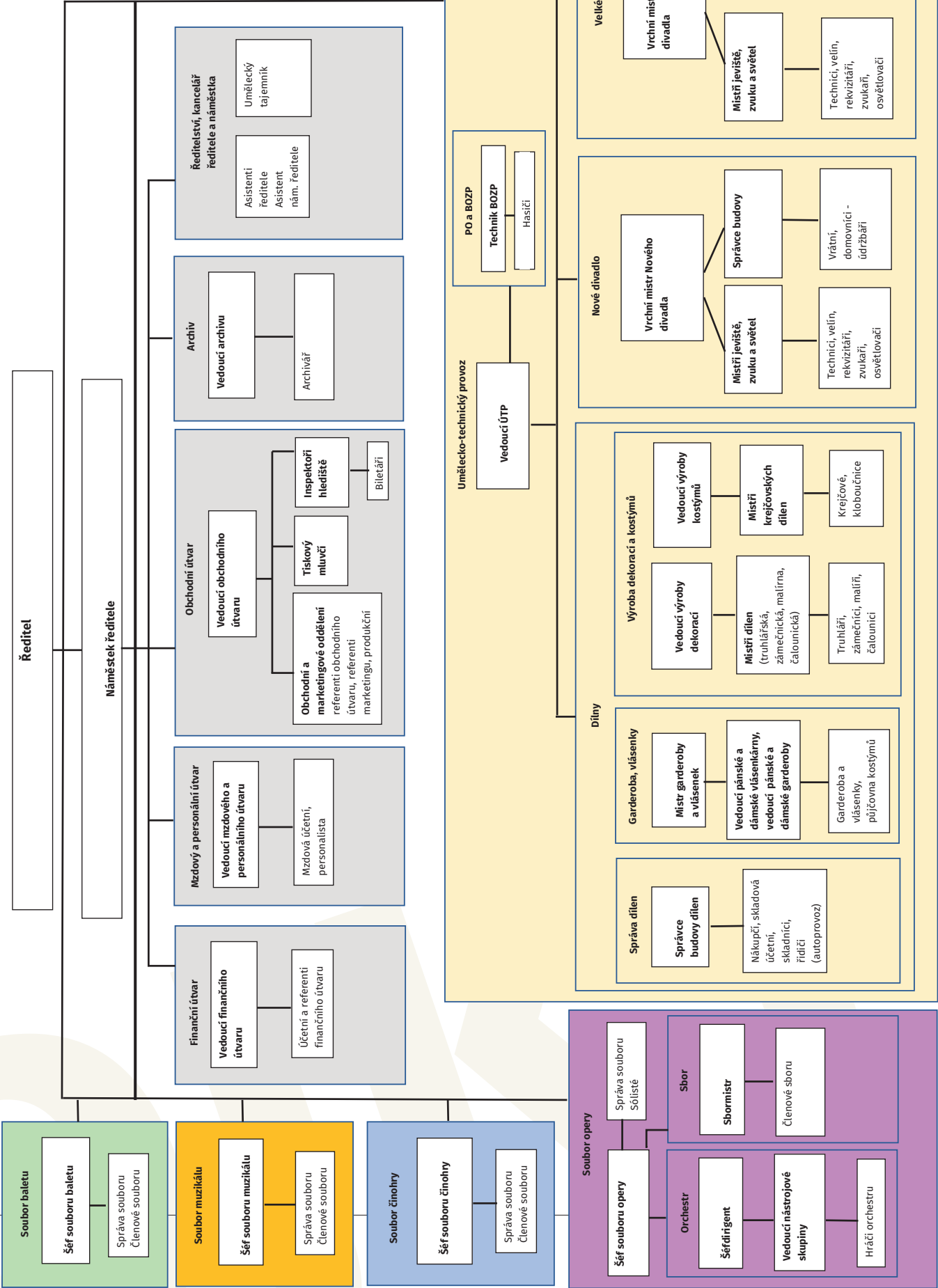
Příloha č. 1 – Organizační struktura

Příloha č. 2 – Přehled produkce DJKT

Příloha č. 3 – Recenze

Příloha č. 4 – Přehled hospodaření DJKT

Příloha č. 5 – Výkazy

PRODUKCE DJKT ZA OBDOBÍ LEDEN–PROSINEC 2024

PRODUKCE CELKEM – PODLE SCÉN

SCÉNA	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	OBNOVENÉ PREMIÉRY	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	PROCENTO NÁVŠTĚVNOSTI	PRŮM. CENA VSTUPENKY	TRŽBA V KČ
VELKÉ DIVADLO	187	7	0	67 997	93,72	262	17 788 297,00
NOVÁ SCÉNA	203	5	0	84 663	95,39	369	31 233 243,00
MALÁ SCÉNA	188	5	5	22 237	99,44	179	3 977 539,50
OSTATNÍ SCÉNY	3	0	0	11 335	82,35	361	4 091 886,00
PROHLÍDKY BUDOV							138 505,00
DIVADELNÍ PLES							223 730,00
MUZ. FESTIVAL							159 536,00
OSTATNÍ							42 260,00
CELKEM	581	17	5	186 232	94,33	310	57 654 996,50

PRODUKCE DLE SOUBORŮ

SCÉNA	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	OBNOVENÉ PREMIÉRY	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	PROCENTO NÁVŠTĚVNOSTI	PRŮM. CENA VSTUPENKY	TRŽBA V KČ
OPERA	115	5	2	33 287	77,67	244	8 136 830,00
MUZIKÁL	171	4	1	61 483	100	421	25 904 607,00
ČINOHRA	175	5	1	54 206	94,36	237	12 861 196,00
BALET	113	3	1	35 304	100	264	9 316 607,00
ZAMĚSTNANCI	6	0	0	1515	96,81	437	661 460,50
HOSTÉ	1	0	0	437	100	481	210 265,00
PROHLÍDKY BUDOV							138 505,00
DIVADELNÍ PLES							223 730,00
MUZ. FESTIVAL							159 536,00
OSTATNÍ (RAUTENKY)							42 260,00
CELKEM	581	17	5	186 232	94,33	310	57 654 996,50

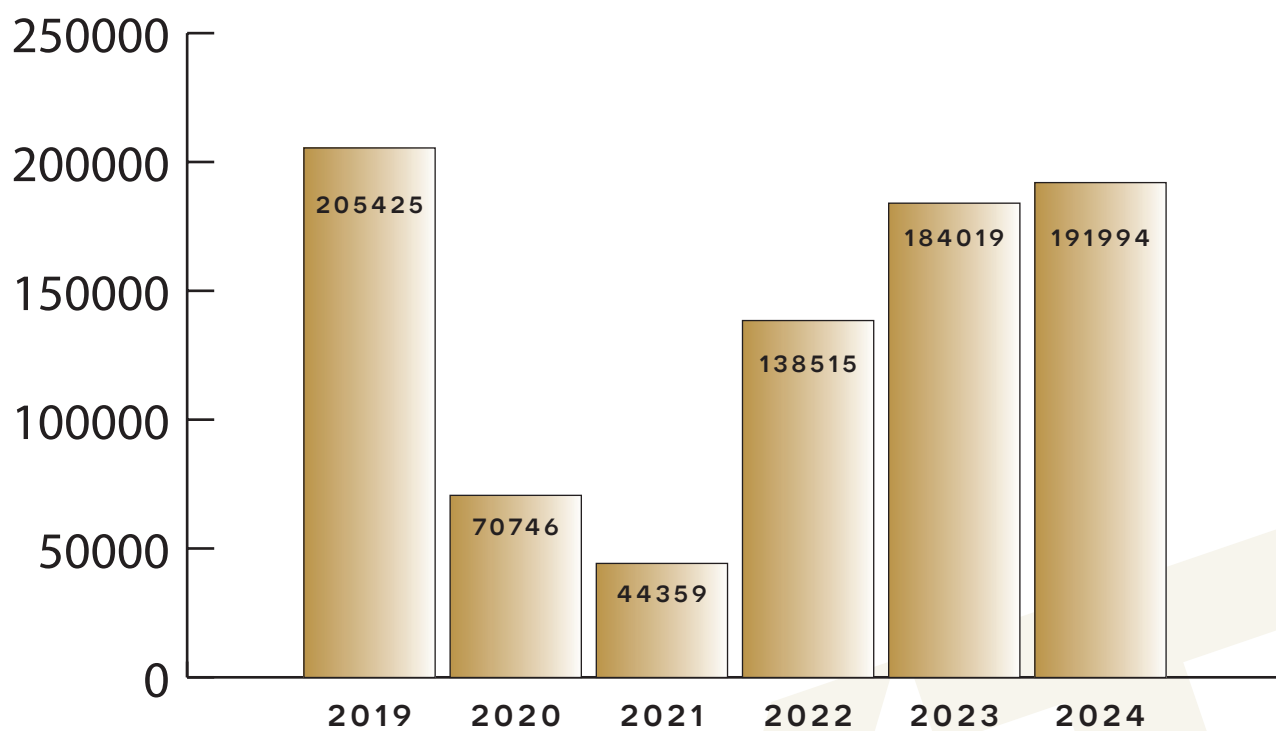
PRODUKCE CELKEM

SCÉNA	SKUTEČNOST R. 2023	SKUTEČNOST 2024
POČET VLAST. PŘEDSTAVENÍ	552	575
POČET POHOST. PŘEDSTAVENÍ	6	6
POČET UVEDENÝCH TITULŮ	62	61
Z TOHO PREMIÉR	13	17
Z TOHO OBNOVENÝCH PREMIÉR	5	5
POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	165 841	186 232
Z TOHO ABONENTŮ	33 322	35 987
POČET NÁVŠT. NA POHOST.PŘ.	995	1515
NÁVŠTĚVNOST %	91,84	94,33
TRŽBY ZA PŘEDSTAVENÍ	49 465 096	57 654 996,50
PRŮM.CENA VSTUPENKY	298	310

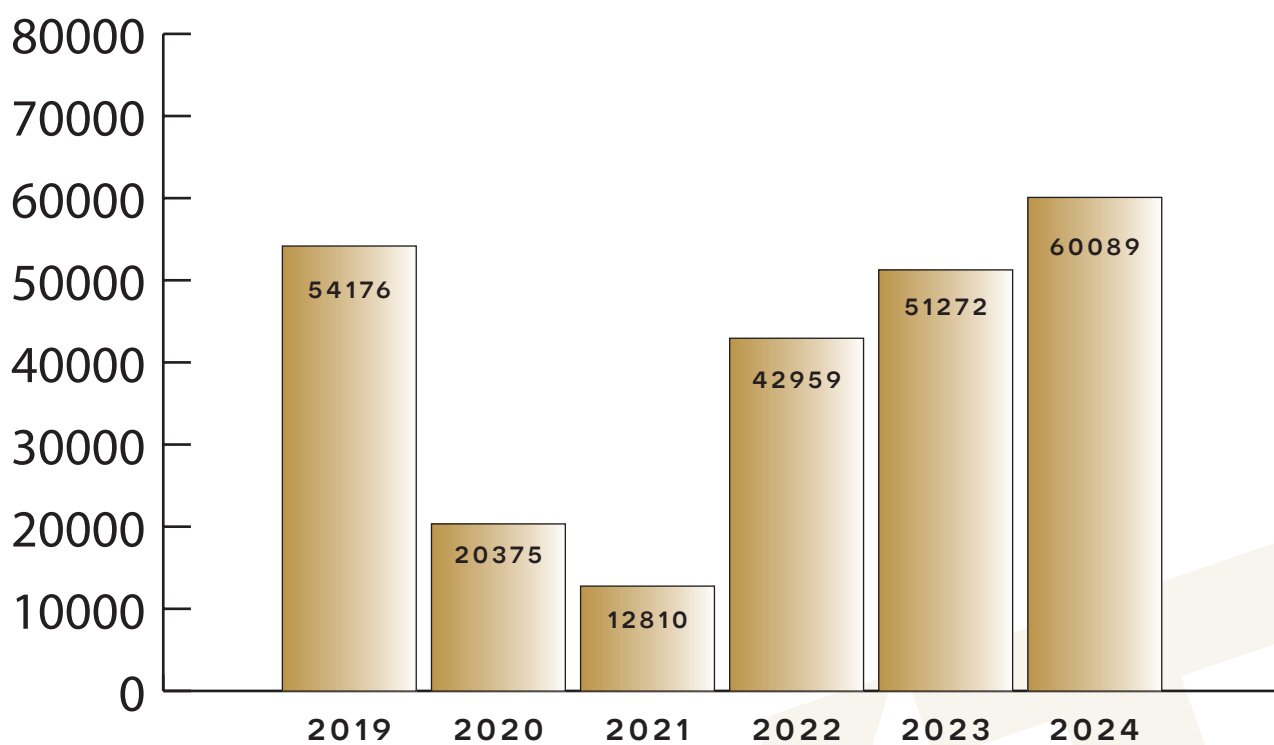
PRODUKCE CELKEM – POHOSTINSKÁ VYSTOUPENÍ DJKT

	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET DIVÁKŮ	SMLUVNÍ HONORÁŘ
TUZEMSKO	9	4 015	1 415 836,00 Kč
ZAHRANIČÍ	3	1 747	1 018 177,15 Kč
CELKEM			2 434 013,15 Kč

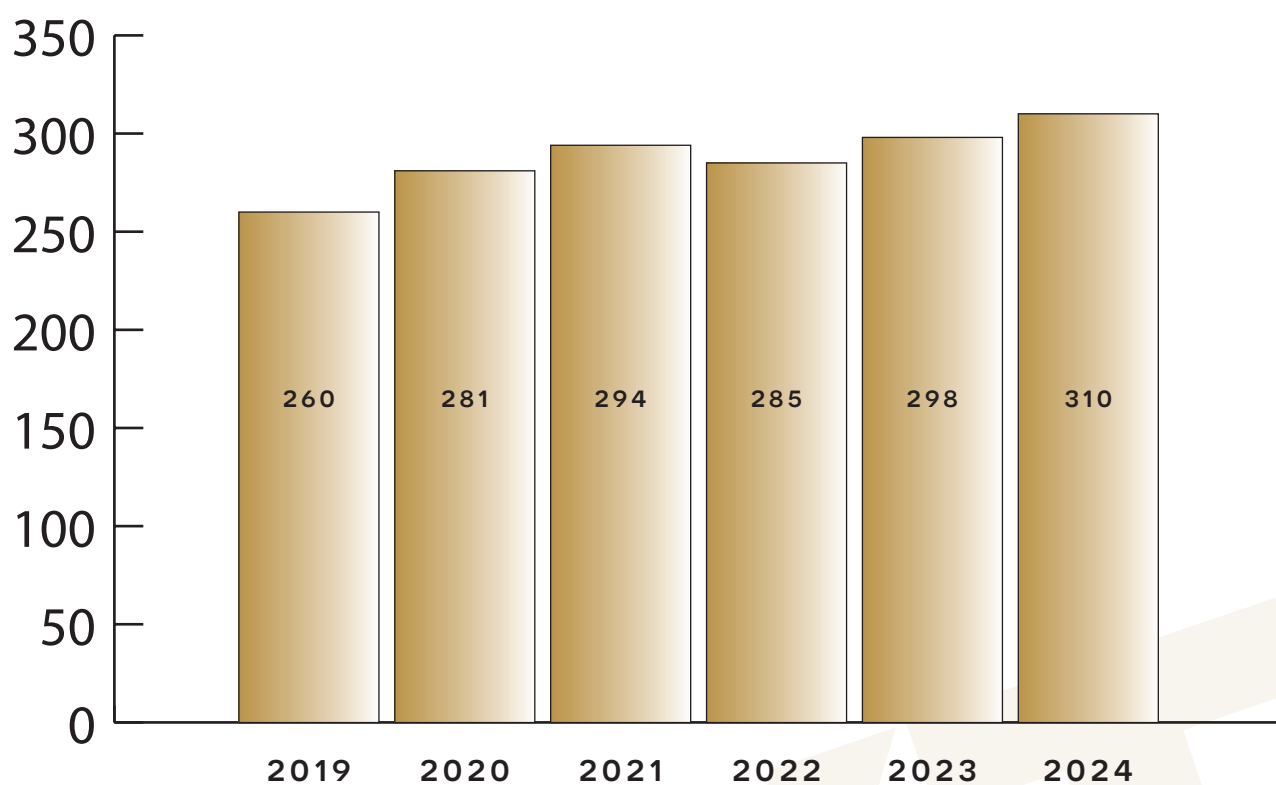
CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST (POČET DIVÁKŮ) 2019–2024 VČ. ZÁJEZDŮ

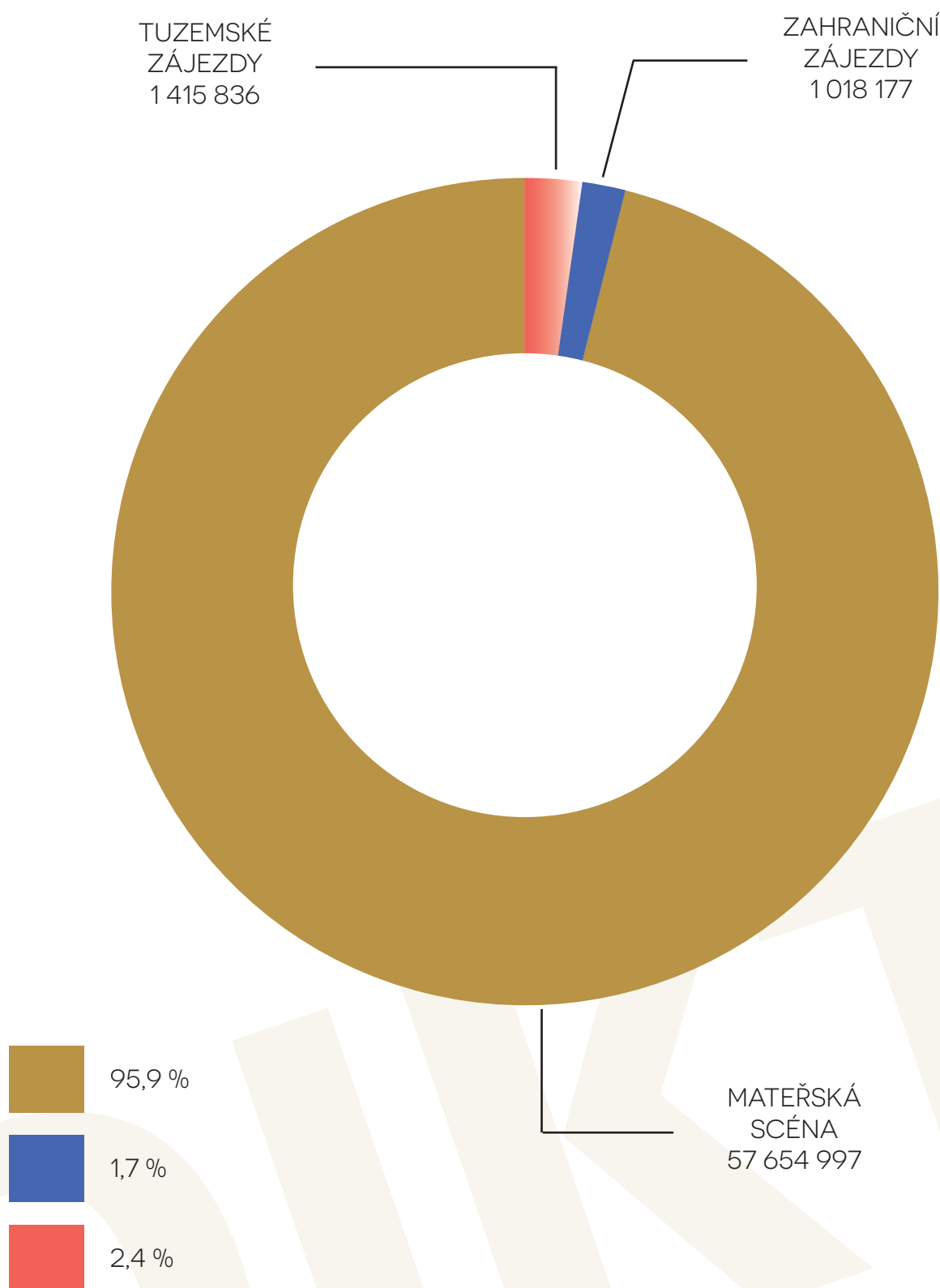
CELKOVÁ TRŽBA Z HLAVNÍ ČINNOSTI 2019-2024, VČ. ZÁJEZDŮ V TIS. KČ

PRŮMĚRNÁ CENA VSTUPENKY POROVNÁNÍ 2019-2024

CELKOVÉ TRŽBY Z HLAVNÍ ČINNOSTI ZA ROK 2024

LA CLEMENZA DI TITO**50**

NA MISTROVSKOU INTERPRETACI MOZARTA TENTOKRÁT DO PLZNĚ
VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 30. LEDNA 2024

50

PLZEŇSKÉ DIVADLO UVEDLO MOZARTOVU OPERU LA CLEMENZA DI TITO
MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 30. LEDNA 2024

52

COMPANY**54**

SONDHEIMOVA COMPANY JE V PLZNI TREFOU DO ČERNÉHO
VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERETA.CZ, 3. BŘEZNA 2024

54

STEPHEN SONDHEIM SE VRACÍ DO PLZNĚ V DOBRÉ COMPANY
KRYŠTOF PETRÁSEK, BROADWAYWORLD.COM, 16. DUBNA 2024

56

JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ**57**

JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ
JOSEF HERMAN, DIVADELNÍ NOVINY.CZ, 18. ZÁŘÍ 2024

57

POŽÁR**58**

JSME SOBCI A CHYBÍ NÁM SOUCIT, PRAVÍ NA POZADÍ VENKOVSKÉ SELANKY
DRAMATIK SCHIMMELPFENIG
MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 15. KVĚTNA 2024

58

HUBIČKA**60**

POVEDENÁ HUBIČKA V PLZNI
PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 29. DUBNA 2024

60

JULIETTA ANEB SNÁŘ**63**

ČESKÁ OPERA V OSTRAVĚ, OLOMOUCI A PLZNI
RADMILA HRDINOVÁ, NOVINKY.CZ, 10. ČERVNA 2024

63

SNY VERSUS PLZEŇSKÁ REALITA. NĚKOLIK SLOV K NOVÉ INSCENACI OPERY
JULIETTA ANEB SNÁŘ
MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 11. ČERVNA 2024

64

DRACULA**68**

KAREL SVOBODA BY MĚL RADOST. V PLZNI SE ZRODILA NOVÁ GENERACE DRACULY
A JE PLNÁ SÍLY
ALEŠ HONUS, NOVINKY.CZ, 8. ZÁŘÍ 2024

68

DRACULA DODNES ZVEDÁ DIVÁKY ZE SEDADEL. PLZEŇ NENÍ VÝJIMKOU
MILAN BÁTOR, MUSICAL-OPERETA.CZ, 10. ZÁŘÍ 2024

70

TAK TROCHU JINÝ DRACULA
LUKÁŠ DUBSKÝ, I-DIVADLO.CZ, 24. ZÁŘÍ 2024

72

ČERTOVA STĚNA	73
PILSEN: „DIE TEUFELSWAND“, BEDŘICH SMETANA FRANK PIONTEK, OPERNFREUND.DE, 23. ŘÍJNA 2024	73
PLZEŇ: „DÁBLOVA ZEĎ“, BEDŘICH SMETANA FRANK PIONTEK, OPERNFREUND.DE, 23. ŘÍJNA 2024	76
ŠPALÍČEK	78
PLZEŇSKÝ ŠPALÍČEK – PŘÍLEŽITOST K DIVADELNÍ NÁVŠTĚVĚ CELÉ RODINY VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 30. LISTOPADU 2024	78
KLEC BLÁZNŮ	80
RECENZE: KLEC BLÁZNŮ JAKO SKVĚLÁ SHOW A NEKOREKTNÍ KABARET VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERETA.CZ, 15. BŘEZNA 2024	80
V HUDBĚ ŽIVOT ČECHŮ	82
Ó VIOLO! VYPRAVUJ TĚM PÁNŮM V PRAZE, ŽE MOJE DUŠE JE POHNUTA... MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 1. BŘEZNA 2024	82
DIVADLO J. K. TYLA OTEVŘELO SLAVNOSTNÍM KONCERTEM DVEŘE DO PESTRÉHO SVĚTA ČESKÉ HUDBY GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 2. BŘEZNA 2024	84
SMETANOVY SBORY VE VELKÉM	88
V PLZNI ZNĚLY SMETANOVY SBORY MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 11. KVĚTNA 2024	88
UVEDENÍ SMETANOVÝCH SBORŮ V PLZNI VYZDVIHLO NEPRÁVEM OPOMÍJENÉ HUDEBNÍ KLENOTY GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 12. KVĚTNA 2024	90
OPERNÍ MATINÉ	94
MELODRAM ŽIJE. MATINÉ PLZEŇSKÉHO DIVADLA V NEOTŘELÉ DRAMATURGII MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 3. BŘEZNA 2024	94
BALET GALA	96
BALET GALA 2024 V PLZNI PŘINESL ZÁŽITKY Z KLASICKÉHO TANCE GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 7. KVĚTNA 2024	96

OPERA

LA CLEMENZA DI TITO

PREMIÉRA 27. LEDNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

NA MISTROVSKOU INTERPRETACI MOZARTA TENTOKRÁT DO PLZNĚ

VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 30. LEDNA 2024

Necelých pět let po Idomeneu přichází operní soubor Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni s dalším u nás méně hraným mozartovským titulem LA CLEMENZA DI TITO (Titova velkodušnost). Sobotní premiérou ve Velkém divadle tak plzeňská scéna vstoupila do Roku české hudby, sice ne přímo českým titulem, ale titulem, který byl pro české divadlo, resp. Prahu alespoň složen.

Údajně pouhých 19 dní stačilo W. A. Mozartovi, aby díky své genialitě a zručnosti napsal korunovační operu, kterou si u něj objednaly české stavy u příležitosti korunovace Leopolda II. českým králem. Nabídku na složení nové opery dostal nejdříve Antonio Salieri, ale poté co odmítl, volba padla na Mozarta, neboť v živé paměti byl stále jako pražský úspěch s Donem Giovannim z r. 1787. Zadaný námět z pera slavného libretisty Pietra Metastasia nebyl v té době nijak nový, na jeho libreto o moudrém antickém císaři Titovi skládali své opery již Antonio Caldara, Ch. W. Gluck, Josef Mysliveček a mnoho dalších skladatelů. Mozart si vyžádal jisté úpravy textu od tehdejšího vídeňského dvorního básníka Caterina Mazzoly směřující k jeho zmodernizování a zkrácení. I když pražská premiéra La Clemenza di Tito 6. září 1791 ve Stavovském divadle nedopadla nejslavněji (údajně unavený císař opustil divadlo po prvním jednání a tradují se také tvrzení, že Leopoldova manželka Marie Luisa označila operu za „německé svinstvo“), dílo si později našlo svoji cestu na další česká a hlavně světová jeviště. Kuriozitou je, v plzeňském divadle je dílo uvedeno úplně poprvé.

Provedení plzeňského Tita v Plzni se v první řadě vyznačuje zcela mimořádnou kvalitou hudebního nastudování, které činí tuto mozartovskou produkci výjimečnou v kontextu celé České republiky. Etablovaný znalec staré hudby a dirigent Michael Hofstetter přichází do plzeňské opery už podruhé (po Gluckově Alcestě) tentokrát i jako intendant Gluck Festspiele, jak o tom ještě bude řeč později. Hofstetter během náročného zkouškového procesu vtiskl na prvním místě Orchestru DJKT v Plzni pečť vysoce stylové historicky poučené interpretace Mozartovy partitury. Pod jeho taktovkou (chvilami jen rukama) se plzeňský orchestr rozezněl dosud málo slýchanými barvami a nebývalou elasticitou celkového hudebního projevu. Po delší době jsme opět v orchestřišti zažili dirigenta, který ctí partituru, a především cítí přirozený rytmus

originálního jazyka (italštiny), v kterém se v Plzni opera hraje. Orchestru, sboru a sólistům tlumočí svůj hudební názor a současně je vede přirozeným způsobem, aby mohli rozvinout své schopnosti. V případě pěvců konečně zase slyšíme působivé frázování v tempu, které umožňuje zpěvákům precízně vyslovovat a v áriích tvořit (konečně opět!) nádherné ozdoby, které někteří současní dirigenti, a i pěvečtí pedagogové striktně odmítají. Celkový hudební výsledek působí ohromujícím dojmem, nabízí úžasnou dynamiku a napětí, kterými jsou prostoupeny nejen árie, ale i náročné secco či accompagnato recitativy.

Na vysoce kvalitním hudebním základu pak zdařilým způsobem rozvíjí svůj ideový a scénický koncept režisér s uměleckým jménem Rocc, který důsledně vychází z textu a z něj odvíjí hereckou akci pěveckých interpretů, a především buduje vztahy. Jak uvedl Rocc v rozhlasovém rozhovoru v Českém rozhlase stanice Vltava dne 26. ledna 2024, přichází v posledním období své tvorby do divadla s určitou ideou, ale zároveň pracuje s individualitou interpretů, takže veškeré dění na jevišti působí přesvědčivě a zároveň velmi přirozeně. Rocc je i tvůrcem scény, která v první polovině večera sice zrovna nenadchne svojí nápaditostí, ovšem jen do té doby, než jsou diváci konfrontováni s její „odhalenou“ stranou zbavenou balastu a vnějšího pozlátka po zapálení Říma v druhém jednání opery. To samé platí i pro kostýmy Belindy Radulovič, srozumitelným způsobem posouvající postavy směrem k současnosti. Posléze zvolený výtvarný styl „otrhanosti či ohořelosti“ v kostymování demonstruje postupně „obnažování“ charakterů, které účinně vrcholí ve velké árii Vitellie „Non più di fiori“ před velkým finále druhého aktu opery.

Přestože se v názvu opery objevuje jméno římského císaře Tita, divákova pozornost se soustřeďuje na ústřední kalhotkovou roli Sexta (italsky Sesto), která je v celém mozartovském repertoáru největší výzvou a zároveň interpretačním lákadlem pro lyrické mezzosoprány. To, co pěvkyně Markéta Cukrová předvádí na jevišti, lze označit jako to nejlepší z operního interpretačního umění, s kterým se lze na našich scénách setkat. Cukrová propůjčuje Sestovi obdivuhodnou stylovost celkového projevu a perfektně zvládnutou interpretaci italského textu bohatou na výraz. Uchvacuje efektními (vždy stylovými) pěveckými ozdobami, kterými „vyšperkovává“ mnohvrstevnatý Sestův charakter a rovněž po herecké stránce zaujme vysokou koncentrací a chytrým modelováním své role. Její spoluhráčkou v roli Vitellie byla o sobotní premiéře 27. ledna Barbora Perná, která herecky i pěvecky rozehrála pestrou paletu extrémních emocí od vášnivé touhy po moci, žárlivosti až po skepsi a smutek. K přesvědčivému ztvárnění těchto poloh pěvkyni napomáhá neobyčejný dramatický nerv pěvkyně podpořený jejím vlastním osobním fluidem, stejně tak jako náboj, který vkládá především do recitativů bohatých na expresivitu výrazu. Pěvkyně výborně zvládá nezvykle hlasově široký rozsah role od nepříjemně položených vysokých tónů v tercetu z prvního jednání „Vengo ... aspettate ... Sesto!...“ až po altové hloubky v árii „Non più di fiori“. Druhou kalhotkovou roli Annia vytvořila Barbora de Nunes-Cambráia, která začala trochu rozpačitě v prvním jednání, ale ve svých větších výstupech v druhém jednání „Torna di Tito a lato“ a „Tu fosti tradito“ převedla velkou školu krásného zpěvu s působivým frázováním a výrazem. Zuzana Koš Kopřivová (Servilia) vnášela do dramatického ovzduší opery svým zvonivým sopránem jas a klid a její projev se vyznačoval hlubokou emocionalitou především v árii „S'altro che lacrime“. Velmi mladý tenorista Marek Žihla rozhodně zaujal v nesnadné roli císaře Tita: zatímco jeho rozsáhlé recitativy zatím postrádaly legato a větší napětí a výraz, árie mu vyšly o mnoho lépe, v nich se navíc mohl pochlubit i pěknou koloraturou. Herecky velmi tvárným způsobem vytvořil panovníka plného rozporů a zmatků a věrohodně „uhrál“ i jeho jistou naivitu a nerozhodnost. Barytonista Jakub Hliněnský v roli Publia neměl v opeře tolik prostoru jako jeho kolegové, přesto na sebe strhl zaslouženou pozornost solidně vystavěnou figurou, vypracovanými recitativy i bravurně zvládnutou árií „A Tardi s'avvede, d'un tradimento“.

Díky společnému úsilí vedení plzeňské opery a vedení gluckovského bionále se plzeňská inscenace La Clemenza di Tito představí na jaře letošního roku i v unikátním prostředí Markraběcího barokního divadla v Bayreuthu a v Theater Fürth, aby tak spolu Gluckovou verzí opery La clemenza Tito ozdobila Gluck Fespiele 2024. Ty letošní se konají s mottem: „Über die Menschlichkeit der Mächtigen“ (O lidskosti mocných) a plzeňský titul oslavující vítězství humanismu se stane jistě stane jejich důstojnou součástí.

<https://operajournal.cz/2024/01/na-mistrovskou-interpretaci-mozarta-tentokrat-do-plzne/>

PLZEŇSKÉ DIVADLO UVEDLO MOZARTOVU OPERU LA CLEMENZA DI TITO

MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 30. LEDNA 2024

„V plzeňském provedení si největší pochvalu zaslouží orchestr.“

„Z výkonu Marka Žihly je patrný zodpovědný přístup mladého pěvce, který má svou kariéru před sebou.“

„Civilní kostýmovou verzí lze přijmout; snaha uchopit moc, jakož i problém státnické moudrosti a velkorysosti jsou nadčasové.“

Zřejmě poprvé ve své historii uvedlo plzeňské divadlo v sobotu 27. ledna Mozartovu předposlední operu La clementia di Tito. K hudebnímu nastudování byl jako host přizván německý dirigent Michael Hofstetter, plzeňskému publiku již známý svým nastudováním Gluckovy Alceste (2022), režie a scénografie se ujal renomovaný režisér Rocc, kostýmy vytvořila Belinda Radulovič.

Opera byla vytvořena k příležitosti korunovace rakouského císaře Leopolda II. českým králem. Již tato událost, výjimečná Leopoldovým vstřícným gestem vůči českému národu (Leopoldův starší bratr Josef II. se za českého krále korunovat nenechal), si vyžádala stran opery standardní žánr v podobě opery seria. Zhruba do 60. let minulého století muzikologové zastávali názor, že operu objednali čeští stavové přímo u Mozarta. Mozartovský badatel Tomislav Volek tento názor vyloučil, a sice nálezem smlouvy z 8. července 1791 uzavřené mezi stavovskou divadelní komisí a impresáři Domenico Guardasonim, podle níž měl kompozici opery zajistit Guardasoni. V této smlouvě Mozartovo jméno vůbec nefiguruje, zato jsou zde uvedena různá jména slavných kastrátů, které měl pražský impresáři za úkol angažovat v Itálii. Libreto, jež by v souladu s politickými poměry velebralo ctnosti panovníka, pak měl zajistit pokud možno nějaký slovutný autor. V červenci (10. 7. 1791) Guardasoni odjel do Vídně, kde se snažil pro kompozici opery získat Antonia Salieriho. Podle nedatovaného dopisu skladatele určeného knížeti Paulu Antonu III. Esterházymu však Salieri tuto nabídku odmítl s poukazem na své výlučné závazky vůči císařskému divadlu. Nabídku poté přijal Mozart, ačkoliv v této době již pracoval na dvou rozsáhlých dílech – Rekviem a Kouzelné flétně.

Do korunovace, která se měla odehrát 6. září, Mozartovi mnoho času nezbývalo. Po jeho příjezdu do Prahy 28. srpna (přijel sem provázen Konstancí a svým žákem Franzem Xaverem Süßmayrem) se většinou hovoří o několika dnech, během nichž se opera studovala a skladatel dokončoval některé její části, Süßmayr pak údajně pomáhal vypracovávat recitativy. (I zde se však někteří muzikologové domnívají, že operu Mozart začal komponovat již v roce 1789!) Protože hledání libretisty by rovněž bývalo zabralo více času, padla volba na osvědčeného italského libretistu Pietra Metastasia. Jeho libreto o velkorysosti a ctnostech římského císaře Tita Flavia Vespasiana, vládnoucího v letech 69–79 n. l. zhudebnělo před i po Mozartovi cca čtyřicet skladatelů, mezi nimi také Johann Adolph Hasse, Christoph Willibald Gluck, Josef Mysliveček a Antonio Caldara.

Mozart zřejmě již předem věděl, kdo bude kterou roli zpívat. I zde hrály svou roli finance. Jako pěvecké hvězdy byly z Itálie pozváni sopranistka Maria Marchetti-Fantozzi (Vitellia) a kastrát Domenico Bedini (Sesto). Ostatní party zpívali členové Guardasoniho souboru. Premiéra se uskutečnila v Nosticově divadle v korunovační den (6. září). Císařský pár se zdržel pouze po dobu prvního dějství. Do povědomí Pražanů se sice vepsal císařovnin nelichotivý odsudek (operu údajně označila jako „německé svinstvo“), žádný podobný výrok však není historicky doložen. Hlavním důvodem odchodu byla zřejmě únava císařského páru z náročného dne. Muzikology v takovém případě více zajímá přijetí publika. A zde se opět názory různí, téma by však přesáhlo rozsah tohoto příspěvku. Spokojme se pouze s názorem Mozartova přítele a jednoho z prvních skladatelových životopisců Františka Xavera Němečka, který hovoří ze strany pražského publika o nadšeném přijetí.

Metastasiovo rozsáhlé libreto muselo být z časových důvodů zkráceno. Této práci se ujal Caterino Maz-zolà, když operu rozvrhl pouze do dvou dějství. I tak se však v současné interpretační praxi provádějí škrty, a to zejména v recitativech a vynecháním repetič v orchestrálních mezihrách.

V plzeňském provedení si největší pochvalu zaslouží orchestr. Pod vedením Michaela Hofstettera hrál skvěle, krásně vyznělo ve spolupráci s Markétou Cukrovou (Sesto) i klarinetové sólo Milana Srba. Škoda, že jméno klarinetisty není uvedeno v programu, patří to k běžné praxi. Recitativy a basso continuo s přehledem odvedli cembalista Bastian Uhlig a violoncellistka Ulrike Becker. Dirigent nevolil přehnaná tempa, zbytečně neakcentoval Mozartovu eruptivní dynamiku, jak bývá u mnoha souborů v současnosti obvyklé. Občasné zvýšení dynamické hladiny a posílení dramatičnosti by však posluchač přece jen uvítal. Na druhé straně se však orchestr musel vyrovnat s hlasy, které nejsou příliš objemné.

Většinou se v obsazení sešli pěvci komornějších hlasů, kteří sice vědí hodně o poučené interpretaci, nicméně i Mozart žádá vedle ukázněnosti i silný emoční náboj. Svým hlasovým objemem se od svých partnerů lišila Barbora Perná v roli Vittellie, jejíž obě náročné árie (Deh se piacer mi vuoi, Non più di fiori) zvládla se ctí. Pozornost posluchačů se většinou upne na árii Sesta v prvním dějství (Parto, parto, ma tu, ben mio), provázenou klarinetem. Jak jsem již výše uvedla, spolupráce pěvkyně s klarinetistou byla příkladná, Markéta Cukrová se zaskvěla i v druhém dějství (Deh, per questo istante solo). La clemenza di Tito patří k dílům, kdy titulní postava nemusí být zákonitě nejobtížnější. Part Tita zpíval v pražské premiéře Antonio Baglioni, jehož hlasové možnosti Mozart dobře znal z nastudování Dona Giovanniho. Jeho tři árie (Del più sublime soglio; Ah, se fosse intorno al trono; Se all'impero, amici) jsou svou melodikou charakterově podobné dvěma áriím Dona Ottavia. Z výkonu Marka Žihly (Titus) je patrný zodpovědný přístup mladého pěvce, který má svou kariéru před sebou, bude tudíž v budoucnu zpívat Tita s větší uvolněností, nadhledem a radostí z Mozartovy bohaté melodické invence. Příkladná je pěvcova práce v recitativech. Vzhledem k jeho mládí před jeho výkonem smekám. Dobře se uvedli i pěvci v ostatních partech – svým barevným a technicky dobře vybaveným mezzosopránem Barbora de Nunes-Cambráia (Annius), dále sopranistka Zuzana Koš Kopřivová (Servilia) a barytonista Jakub Hliněnský (Publio). Přesvědčivý výkon tentokrát podal pěvecký sbor připravený Jakubem Zichou.

V režii a scénografii jsem bohužel postrádala výraznější nápad, zejména práce s jinak tvárnými pěvci mi připadala, zejména v prvním dějství, bezradná. Civilní kostýmovou verzi lze přijmout; snaha uchopit moc, jakož i problém státnické moudrosti a velkorysosti jsou nadčasové. Vždyť právě toto je poselství, které nám Mozart svou dokonalou hudbou sděluje.

<https://www.klasikaplus.cz/plzenske-divadlo-vedlo-mozartovu-operu-la-clemenza-di-tito/>

COMPANY

ČESKÁ PREMIÉRA 24. ÚNORA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

SONDHEIMOVA COMPANY JE V PLZNI TREFOU DO ČERNÉHO

VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERETA.CZ, 3. BŘEZNA 2024

Stephen Sondheim. Jeden z největších velikanů muzikálové Broadwaye není v Čechách tolik znám. Většina českých diváků o něm ví, že napsal texty k Bernsteinově *West Side Story* a že byl gay. Maximálně znají jeho Sweeneyho Todda. Česká verze Wikipedie mu věnuje pouhých sedm řádků. Naprostá většina jeho slavných muzikálů, jako *Follies*, *A Little Night Music*, *Pacific Overtures*, *Assassins* nebo *Passion* se u nás nikdy nehrála. Dokonce i jeho muzikálová, a hudebně velmi přístupná komedie *Company*, na svou českou premiéru čekala přes padesát let, kdy si na ní konečně v únoru 2024 troufalo plzeňské Divadlo J.K. Tyla. Ovšem s jistou opatrností – rozsahem, formou i pěveckou a hudební náročností „velký muzikál“ uvedl muzikálový soubor na Malé scéně s kapacitou pouhých 120 diváků. Divácké přijetí ovšem bylo natolik vřelé, že jsou všechny dosud nabízené reprízy beznadějně vyprodané.

Muzikál *Company* vznikl v roce 1970, libreto napsal George Furth. Dílo je složeno z jednotlivých na sebe navazujících skečů, kterým chybí klasické operetně muzikálové schéma a také vysloveně milostná zápleтка. Muzikál se stal jedním z prvních a zároveň nejvýznamnějších koncepčních titulů, které mají diváky nutit k zamýšlení nad prezentovanými tématy. Nejde však prozatím o nijak hlubokou psychologickou sondu, pořád se ještě jedná o výsostnou hudební komedii. Proto zaráží, že přes zábavnost titulu se o jeho inscenování (zejména v posledních dvaceti letech) u nás nikdo nepokusil.

Děj se točí kolem solitéra Roberta. Ten právě slaví pětatřicáté narozeniny, užívá si života, prožívá náhodné známosti, a v podstatě mu nic nechybí. Akorát není ženatý, na rozdíl od všech svých přátel. V sedmdesátkách byl tedy pro většinu kamarádů „divný“, Sondheim se však ještě dožil doby, kdy stejným stylem života běžně žijí nejen třicátníci, ale i čtyřicátníci a padesátníci. Muzikál ale vznikl ještě dávno před hyperkorektní dobou, takže nijak neřeší homosexualitu, ani jiná dnes oblíbená témata. Dokonce se v něm nikdo nepohybuje na invalidním vozíku ani neřeší změnu pohlaví. Jaký to, v koncepčním muzikálu, oddych! Američané zde žijí životy nás, dnešních českých padesátníků. Prostě chlastají, hádají se, souloží a maximálně hulí trávu... Robert tedy slaví, a všichni jeho přátelé se neustále ptají: Proč si ještě nenašel tu pravou? Není už čas,

aby se usadil a založil rodinu? Odpovědi na tyto otázky Bobby hledá během několika návštěv, večerí a drinků u svých ženatých a vdaných přátel, zatímco sleduje jejich partnerský život a poznává klady i zápory manželství. Během řady komediálních situací uvažuje o svém vlastním životě a budoucnosti a zároveň pozoruje, že zdaleka není všechno zlato, co se třpytí.

Plzeňský muzikálový soubor má pro Company ideální generační předpoklady. Jádrem souboru totiž tvoří právě třicátníci. Mnohé z nich už přivedl do Plzně předchozí šéf souboru Roman Meluzín (Jozefa Hruškociho, Soňu Hanzlíčkovou, Adama Reznera, Pavla Režného, Evu Staškovičovou...), všichni se tu zabývali a zůstali déle než 10 let. Lumír Olšovský dobrý základ trvale doplňuje o další talentované herce. Tentokrát se navíc se svým dvorním dramaturgem Pavle Bářem podílel na českých textech Company. Díky nim zvládli všichni protagonisté obrovské množství textů s noblesou a se ctí. Velmi šťastná je i volba režiséra představení. Vilém Dubnička ukázal, že i mimo hlavní český muzikálový proud se mohou odehrát velké věci. Hlavnímu hrdinovi, alespoň náznakově, přidal profesi (malíře), což mu umožnilo rozehrát působivé finále. Nebudu úplně prozrazovat, ale následně se mohou zapojit do hry i diváci. Dubničkova režie vychází z poetických činoherních základů, je veskrze civilní, ovšem k Sondheimově hudbě přistupuje s respektem. Přes značnou délku prvního jednání se divák ani vteřinu nenudí a hltá každý, ve své podstatě vtipný výstup. Nenásilnou formou do děje zasahuje i choreografie (a vůbec pohybová spolupráce) Evy Rezové. Krom herců za dirigentský pulter doslova tančí také Jiří Petrdlík, který orchestr přivedl s velkým porozuměním pro Sondheimovu kompozici k autentickému hudebnímu výkonu. Velmi jednoduchou scénu Lukáše Kuchinky tvoří několik textilních závěsů, velká postel a rozlehlá terasa newyorského bytu. Jistou kuriozitou je po celou dobu otevřený průhled na orchestr hrající na zadní scéně. Výborný nápad! Kostýmy Andrey Pavlovičové jsou samozřejmě současně, ale všem účinkujícím dokonale a slušivě padnou. Jako skvělá akvizice se jeví po několika premiérách i angažování muzikanta a hudebního skladatele Vojtěcha Adamčíka na pozici sbormistra.

Lukáš Ondruš se v úloze Roberta patrně potkal se svojí životní rolí, přestože je mladší než titulní hrdina, kterého představuje (28) – většinou tomu bývá naopak. Nezastírám, že mne příliš neoslnil jako Lucheni a Jidáš, ovšem zde se stává naprosto ideálním představitelem Bobbyho – bohéma, který si prostě užívá života, neví, jestli na něm chce cokoli měnit, tápe, ale zároveň mu to nijak nevadí. Ondrušův lehce zastřený hlas nesnadný hudební part bravurně zvládá a podobně mu sedl i prostor Malé scény. Pak zde máme pět manželských nebo partnerských párů, účastníků jednotlivých epizod. Každý z nich má prakticky stejný prostor a všichni jsou jedním slovem skvělí. Soňa Hanzlíčková hraje s Jozefem Hruškocim, Karolína Krausová s Adamem Reznerem, Kateřina Chrenková s Pavlem Režným, Charlotta Režná s Martinem Holcem a Hana Holíšová s Pavlem Klimendou. Pokud bych měl poukázat na dva opravdu mimořádné výkony v těchto velmi vyrovnaných dvojicích, pak by šlo o Charlottu Režnou a Hanu Holíšovou. Režná je herecky i pěvecky opravdu vynikající, zejména v hysterickém výstupu neurotické nevěsty, během kterého sklízí ovace za rychlou drmolivou árii, kterou se Sondheim přiklonil ke stylu Gilberta a Sullivana, podobně, jako třeba Jim Steinman v hudebním čísle Profesora z Plesu upírů. Účinek bývá vždy velmi vděčný. Muzikálová hvězda, držitelka dvou Thálií, Hana Holíšová, přijala poprvé hostování v plzeňském divadle, ač nezískala hlavní roli. I na menším prostoru, kdy tvoří lehce zhýralý a ironický pár s Pavlem Klimendou, ovšem prokázala, že je, sportovní terminologií řečeno, oním Messim v dresu Sparty. Stále hraje pomyslnou Ligu mistrů a dokázala by na sebe upozornit diváky i na střídačce. Trojici Robertových kamarádek a příležitostných milenek vytváří Eva Staškovičová, Alexandra Vostřejšová a Lucie Pragerová. Posledně jmenovaná herečka dokonale okouzila půvabem i naivitou poněkud přihlouplé letušky April.

Česká premiéra Company v podstatě nemohla dopadnout lépe. Půl století starý muzikál diváky okouzlil a jednoznačně je baví. V kvalitním hudebním nastudování a s parádními hereckými výkony.

<https://www.musical-opereta.cz/recenze-sondheimova-company-je-v-plzni-trefou-do-cerneho/>

STEPHEN SONDHEIM SE VRACÍ DO PLZNĚ V DOBRÉ COMPANY

KRYŠTOF PETRÁSEK, BROADWAYWORLD.COM, 16. DUBNA 2024

Po prosincové derniéře veleúspěšného Sweeneyho Todda představuje muzikál Divadla J. K. Tyla další tentokrát méně známý Sondheimův kus: muzikál Company (Přátelé). Původní text napsal americký herec George Furth jako sbírku jednoaktových her, které se Sondheimovi podařilo transformovat do rámcového děje soustředícího se kolem hlavního hrdiny, pětatřicetiletého mládence Bobbyho. Ten se zde setkává se svými zadanými přáteli a zároveň ho uhání trio vdavekchtivých dívek. Bobby ale váhá, zda mu svobodný život vlastně nevyhovuje a tlaku raději neodolá.

Český text muzikálu, který je u nás uváděn poprvé, napsali Pavel Bár a Lumír Olšovský. Překlad se povedl, rytmicky sedí do hudby, to je třeba ocenit. Bohužel se však v překladu a celkovém přebásnění amerického muzikálu šedesátých let do českého prostředí současnosti ztratilo hned několik vtipů. Režie se ujal Vilém Dubníčka. Ten se vrací do DJKT po delší odmlce. Před třemi lety se zde ukázal v režii autorského muzikálu Kouzelné hodinky doktora Kronera v rámci soutěže INTRO '21.

Do hlavní role Bobbyho byl obsazen Lukáš Ondruš, kterému role 35letého svobodného umělce sedí dobře. Podařilo se mu vybalancovat herecké a pěvecké pasáže do fungující formy. Přesto u něj byla vidět určitá nervozita, když se ve svých replikách několikrát přeekl. To se ale s narůstajícím počtem repríz určitě srovná. Kromě Bobbyho se divák setká i s pěti páry. Prvním jsou Sarah a Harry v podání Soni Hanzlíčkové a Jozefa Hruškociho. Jsou skvělými otvíráky, oba skvěle zpívají a jejich komediální pasáže s diváky rezonovaly. Dalším páry jsou Karolína Krausová a Adam Rezner, Kateřina Chrenková a Pavel Režný, Charlotte Režná a Martin Holec. Charlotte Režná si zde střihla rytmicky nejnáročnější píseň, ve které řeší své dilema, zda od partnera před svatbou raději neutéct. Režná si s ní poradila skvěle a dělá divákům kompletní hudebně-dramatický zážitek.

Posledním párem je Joanne a Larry Hany Holíšové a Pavla Klimendy. V roli Joanne pak mohou diváci zachytit i Lucii Zvoníkovou jako understudy. Joanne má být zkušenější z Bobbyho kamarádek. Obsazení Hany Holíšové je tedy na místě. Hraje hodně, pro prostor Malé scény DJKT bohužel až moc. Její grimasy z prvních řad působí rušivě. Toto nedopatření je však třeba dát na vrub režii spíš než jí. Není jednoduché ukočírovat nasazení herců tak, aby byl celek kohezí. V rolích třech dívek nahánějích Bobbyho uvidíte Evu Staškovičovou, Alexandru Vostrejžovou a Lucii Pragerovou. Eva Staškovičová hraje Martu výborně. Bohužel se jí nepovedlo její číslo Another Hundred People, které má navodit atmosféru přelidněného New York City. Píseň je položena velmi vysoko a její hlas na tento rozsah nestačil. Přitom zrovna tento part mohla zpívat kterákoli postava a Staškovičové mohla zůstat Marta bez této písně. Pěvecky je na tom o něco lépe Alexandra Vostrejžová, která se moc snaží a je skvělé, že sbírá zkušenosti i na dobových zahraničních dílech jako je právě Company. Lucie Pragerová hraje letušku výborně.

Přes tuto kritiku, která je k inscenaci přísná, převládá nadšení, že se v Plzni rozhodli inscenovat i takovéto u nás komerčně méně známé dílo. Company je odkazem své doby, přerodu muzikálů a velké slávy v Plzni osvědčeného Sondheima. Muzikál se skvěle hodí do prostoru Malé scény, kde i s živým orchestrem a chytře vymyšlenou scénou funguje skvěle. Inscenaci bylo složité přenést do českého kontextu, a tak je o něco vážnější než originál. Nicméně téma vztahů je aktuální i dnes a se Sondheimovou kvalitní hudbou ji stojí za to uvádět dál a dál. Nechť se plzeňskému divadlu bude i nadále dařit přinášet široký muzikálový repertoár a narušovat české muzikálové status quo. A vy si nenechte tento unikátní zážitek ujít!

<https://www.broadwayworld.com/prague/article/Stephen-Sondheim-se-vrac-do-Plzn-v-dobr-COMPA-NY-20240416>

OPERA

JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ

OBNOVENÁ PREMIÉRA 16. BŘEZNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ

JOSEF HERMAN, DIVADELNÍ NOVINY.CZ, 18. ZÁŘÍ 2024

Operu Lenky Noty na libreto Olgy Sommerové *Jsem kněžna bláznů* o Boženě Němcové jako jedné z prvních feministek (!) jsem viděl už potřetí. Podruhé v této plzeňské inscenaci, nerozumím tomu, proč premiéru divadlo datuje do letošního března, když ji nastudovalo na objednávku festivalu Smetanova Litomyšl už v roce 2022. Ale musím připomenout i vůbec první uvedení díla v provedení Ensemblu Opera Diversa v Mozartově sále brněnské Reduty už na podzim 2017 (videozáznam zde), o dva roky později se hrálo na festivalu OPERA v Praze, ani jedno provedení se nevydařilo akusticky, aktéři potřebovali vhodně nazvučit, což se nestalo a skutečnou hudební podobu díla jsem zaslechl až v Plzni. Diversácká režisérka Kristiana Belcredi však daleko ostřeji zformovala téma citlivé nadané ženy ubíjené domácností, hrálo se v kuchyni, z trouby, dřezu, lednice a bůhví odkud se vynořovaly čtyři postavy chóru, v Plzni jen pěvecky komentují a dotvářejí hudební kompozici, v Brně však byly obludnými stíny života Němcové, milenci, udavači, drbny a všemi, kteří spisovatelce ztrpčovali život. Plzeňská režie Martina Otavy je vlastně konvenční, její největší silou jsou až činoherní kvality provedení titulní role Janou Pioreckou, skvěle postavu také zpívá, ale hlavně přechází podle potřeby do krásné srozumitelné jevištní mluvy, což je krajně obtížné. Na festivalovém představení bylo vše dobře sezpíváno, plynulé, vlastně asi nejlepší provedení této opery, které jsem slyšel, ale z díla by se dalo vytěžit víc. Zvláště když feministický obraz Němcové nebyl až tak objevený už v roce 2017, dnes tématicky zapadá do skoro mainstreamové produkce jako trochu chudý příbuzný. Dirigent Jan Bubák řídil představení dokonale. Takže operní vstup do festivalu se nakonec vydařil.

<https://www.divadelni-noviny.cz/divadlo-ne-divadlo-no-5>

POŽÁR

ČESKÁ PREMIÉRA 20. DUBNA 2024 NA MALÉ SCÉNĚ

JSME SOBCI A CHYBÍ NÁM SOUCIT, PRAVÍ NA POZADÍ VENKOVSKÉ SELANKY DRAMATIK SCHIMMELPFENIG

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 15. KVĚTNA 2024

Hru Požár napsal Roland Schimmelpfenig, jeden z nejuváděnějších německých dramatiků současnosti, v roce 2017 – a to na objednávku Národního divadla v Mannheimu. Dramaturgickým záměrem bylo reagovat na tehdejší uprchlickou krizi, která bohužel v jiných podobách nadále trvá. Nyní tuto hru zařadilo na svoji Malou scénu plzeňské Divadlo J. K. Tyla.

U Rolanda Schimmelpfeniga (* 1967) je zřetelná inklinace ke společenskokritické úloze divadla v duchu brechtovské tradice. Negativní rysy současnosti jsou v jeho hrách ovšem obsaženy nepřímě, pod povrchem. Schimmelpfenig rozkládá tradiční formu dramatu, tvoří velké jazykové plochy vyznačující se básnickou obrazitostí a repetitivními, jež textu dodávají specifický rytmus, který by měl být inscenátory zachován. Další výzvou pro ně může být to, že „vedlejší“ textové partie (například „řekla dívka“) jsou kladeny na roveň samotných replik, takže mají zaznít spolu s promluvami postav, které se tím pádem stávají spíše vypravěči děje. Tento odosobněný, narativní styl koresponduje s obrazem světa, který autor předkládá – jde o svět chaotický a odcizený.

Žily byly dvě vesnice

Realita se v Schimmelpfenigových hrách často propadá do magické dimenze. Tak je tomu i u Požáru (Das große Feuer), pohádkové paralely stavu světa. Stěžejním tématem, které měl autor ve hře uchopit, byla uprchlická krize a s ní spojený nedostatek solidarity šťastnější části světa. Ovšem silně v té hře vnímám téma nespravedlnosti.

Děj vypráví o dvou vesnicích rozkládajících se na protilehlých březích potoka. Jedna prosperuje, druhá je stíhána pohromami starozákonních rozměrů – epidemie, sucho, povodeň, požár.

Není to ale jako v mytických dobách dáno trestem shůry; zdá se, že lidé z nešťastného břehu za své útrapy skutečně nemohou. Jde o zřetelné podobenství reality, protože lidé prcháající před válkou nebo hladem si utrpení

také nezasloužili. Za symbol morálně nezkažených a čistých duší použil autor archetypální příběh milenců, z nichž každý je potomkem jedné ze zneprátených rodin. Paralela k současnosti je v určitých momentech značně přímočará – po jedné z katastrof postaví lidé ze šťastnějšího břehu plot, aby se k nim uprchlíci nemohli dostat. Autorova inovativnost tedy není obsahová, nýbrž formální.

Režisér Josef Doležal zasadil hru do blíže neurčeného slovanského prostředí. Tomu odpovídá výtvarné i hudební řešení. Martin Šimek, který je rovněž scénografem inscenace, složil dvě hudební linie: jednu moderní, částečně nahranou a interpretovanou živě dvěma hudebníky; druhá linie vychází z českého, slovenského a polského folkloru a herci ji zpívají a cappella. Kostýmní výtvarnice Olena Zahrebnina rovněž vychází ze slovanských folklorních prvků.

Mám dojem, že v případě výtvarného řešení by zde méně znamenalo více. Působivé jsou vyšívané košile či plédy a také střídavá barevnost, držící se převážně v kombinaci černá, bílá a červená. Jenže ve snaze herce co nejčastěji převlékat podle postav, kterých musí zvládnout více, anebo podle ročního období, vzniká poněkud nesourodý mix. Kostým mlynářky s čepcem jako by najednou vypadl z jiné doby a z odlišného prostředí.

Dobrym nápadem scénografa bylo rozdělit hlediště do uspořádání takzvané ulice, jevištěm se stává lávka s dřevěným povrchem pomalovaným folklorními motivy. Lávka může podle potřeby evokovat řeku mezi dvěma vesnicemi, podlahu hospody nebo loď kostela. U této jednoduchosti a náznakovosti mohlo zůstat; Morana ozdobená elektrickými světýlky a umělý vánoční stromeček jsou za hranici vkusu.

Zasazení do slovanského lidového prostředí považuji za šťastné. Jestliže v době napsání hry se migrační krize týkala především uprchlíků z Afriky a Sýrie, v této době směrem do střední a západní Evropy utíkají před válečnými hrůzami především Ukrajinci. Stejně jako v Schimmelpfeningově podobenství, ani ukrajinští běžní civilisté si útrapy nezaslouží. A my se ocitáme na šťastnější straně údolí, kam je z nedostatku solidarity nechceme pustit.

Koho pustíme na náš břeh?

Lidové prostředí inscenace, zakotvené již v textu (viz postavy dobytkař, vinař, mlynář), spíše než selankovitou atmosféru venkova vyvolává negativní konotace, obraz drsného prostředí. Schimmelpfeningův text sklouzává ve svém poetickém líčení krajiny často spíše k ironii – například ve vyjmenovávání všelijaké havěti. Autor tady pokračuje v tradici německy píšících autorů konce dvacátého století, pro něž religiozita venkova a důraz na tradice znamenaly živnou půdu pro povrchní morálku, xenofobii a krutost. (Vzpomeňme třeba na Jelinekové román Milovnice, kde je líčená krajina s továrnou „jako z pohádky“, nebo na Lovecké scény z dolního Bavorska Martina Sperry.)

Důraz na ironickou stránku textu mi v inscenaci bohužel chybí, stejně jako akcentování (či možná lépe respektování) rytmizace typické pro Schimmelpfeninga. Je to dáno především délkou písňových vsuvek, které příliš narušují tok textu. Naopak mezi silné momenty inscenace patří zklidněné, až kontemplativní scény s moderní hudbou a se skvělou choreografií Markéty Pospíšilové, zvláště se daří Kamile Šmejkalové v tanci-lamentaci nad utopeným dítětem. Pohybově a herecky vyniká i Petr Urban. Za další zdařilý moment považuji scénu povodně, při níž herci pomalu táhnou na lanech mobiliář, jako by vše unášela voda.

Text, který autor ponechává bez rozepsaných postav, inscenátoři citlivě rozdělili mezi aktéry. Někdy mi jen přišlo zbytečné, že slova nadmíru ilustrují hereckou akci, tehdy inscenace sklouzává zbytečně k realismu. Dáleko lépe vyzněly pasáže, kdy herci text sdělují z temných boků jeviště a na něm se odehrává zcela jiná, například taneční akce.

Je však otázkou, nakolik by diváci přijali inscenaci, která by více pracovala s odosobněním a zcizením. Při premiéře jsem měla dojem, že se nepodařilo vygradovat závěr, svědčil o tom i rozpačitý potlesk obecnstva. Zásadní závěrečná scéna, kdy uprchlíci na lodi opouštějí zpustošenou zemi a mladík marně vyhlíží svou milou, lépe vyzněla při repríze 8. května. Věřím, že s dalšími reprízami vše pošlape ještě lépe.

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/jsme-sobci-a-chybi-nam-souciti-pravi-na-pozadi-venkovske-selanky-dra->

OPERA

HUBIČKA

PREMIÉRA 27. DUBNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

POVEDENÁ HUBIČKA V PLZNI

PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 29. DUBNA 2024

„Celé představení hýří nápady a vedle povedené a účelné scény je režie dle mého nejsilnější stránkou inscenace.“

„Zaujal povedený sjezd dvou odvážných sboristů na dobových dřevěných lyžích s kandaháry.“

„Příjemným byl výkon mladé, ještě studující Marie Šimůnkové.“

V Plzni byla 27. dubna uvedena další ze Smetanových oper – Hubička. Pátá premiéra operního souboru zapadá do plánu uvést v letošní sezóně Roku české hudby všechny Smetanovy opery. Režie se chopila Magdalena Švecová, hudebního nastudování Jiří Petrdlík. Podotkněme, že světová premiéra se odehrála s velkým úspěchem v Prozatímním divadle v Praze 7. listopadu 1876, v Plzni opera poprvé zazněla roku 1880. Mezi první a současnou inscenací se v Plzni událo ještě deset jiných nastudování.

Bedřich Smetana mezi 18. dubnem a 9. květnem 1875 cestoval za nejlepšími zahraničními lékaři kvůli své ušní chorobě. Bohužel se dověděl nepříznivé zprávy. Přesto se rozhodl pokračovat v prozatím pozastavené práci na vokálních kompozicích. Dobře věděl o velkém úspěchu mladé libretistky Elišky Krásnohorské, kdy pro Karla Bendla napsala své první libreto Lejla. Bendlova opera měla premiéru 4. ledna 1868. Po Elišce Krásnohorské chtěl něco podobného – nabídl mu novelu Hubička Karolíny Světlé. Smetanovi se nejprve nezdála dost vhodná, nicméně Krásnohorská mu přečetla několik veršů vstupu Lukáše a Tomše a jejich zpěvnost jej přesvědčila. Karolína Světlá nejprve nechtěla poskytnout Hubičku k hudebnímu zpracování. Krásnohorská poslala hotové libreto Smetanovi 11. listopadu 1875. Smetana si po jeho prohlédnutí vyžádal určité změny. Mimochodem Krásnohorská pro Smetanu pracovala vždy z úcty bez nároku na honorář. Krásnohorská k druhé verzi přidala národní ukolébavku z Erbenovy sbírky Hajej, můj andílku a ještě druhou Letěla bělounká holubička. Na popud Krásnohorské Smetana při příležitosti vydání klavírního výtahu díla v roce 1880 Hubičku věnoval Karolíně Světlé.

Obsah opery je prozaický. Mladý vdovec Lukáš se uchází u otce Palouckého o svou dřívější lásku Vendulku. Přichází se svým švagrem Tomšem. Otec Vendulky tuší, že kvůli tvrdohlavosti obou milenců můžou vzniknout v manželství problémy, ale nakonec se sňatkem souhlasí. Když jsou pak mladí poprvé o samotě, dochází mezi nimi ke sporu z banálního důvodu, když Vendulka odmítne dát Lukášovi hubičku před sňatkem z důvodu úcty k jeho bývalé zemřelé ženě. Uprostřed hádky přichází otec Vendulky a připomene svá slova. Lukáš odchází do místního hostince a líbá na truc mladá děvčata. Záhy si však uvědomí svoji chybu a odchází do lesa, kam jej následuje opět Tomeš. V lese se také, vlastně nejprve, pohybuje pašerák (pašíř) Matouš se svými kolegy. Čeká na Martinku, Vendulčinu tetu, aby ji předal pašované zboží. Ta přichází spolu s Vendulkou. Teta se snaží přemluvit Vendulku, aby Lukášovi odpustila, zrovna tak jako Tomeš poradí Lukášovi, aby Vendulku veřejně odprosil. Lukáš prosí o odpuštění nejprve otce Vendulky, pak i ji. Vendulka mu odpouští, ale tentokrát dojde k paradoxní situaci, že hubičku Lukáš nechce přijmout. Nakonec vše samozřejmě dobře dopadne...

Dle režisérky Magdaleny Švecové se snaží nová inscenace v Plzni operu udělat živou a přiblížit ji mladým lidem. Podle mého se jí to zdařilo. Celé představení hýří nápady a vedle povedené a účelné scény výtvarnice Zuzany Přidalové a skvěle do modra sladěných kostýmů stejné autorky je režie dle mého nejsilnější stránkou inscenace. Všechny postavy na scéně se od začátku pohybují velmi přirozeně, a to včetně skvěle bezprostředního dětského sboru opery Kajetán. Svou zásluhu na tom má jistě i Kristýna Miškolciová, která se podílela na pohybové stránce věci. Režisérka v lektorském úvodu, připraveném spolu s dramaturgem opery Vojtěchem Frankem, také objasnila principy pašeráctví v tehdejší době, kdy se třeba pašovala mouka, cukr a uprostřed svatých sošek cukrů. Dalšími momenty povedené režie byl třeba návrat Vendulkou vyhozeného Lukáše do světnice oknem, nebo povedený sjezd dvou odvážných sboristů na dobových dřevěných lyžích s kandaháry z „kopce“ ze dřeva potaženého bílou textilií jako sněhem. Skvělým nápadem bylo rozjasnění osvětlení při dlouhém Smetanově C dur akordu ve druhém dějství.

Scéně v prvním dějství dominuje otevřená světnice domu a tři další makety čelních stěn domů s okny vyrobené z dřevotřískových desek, které jsou využity nenuceně se pohybujícími herci. Snad jedinou výtku bych měl k poněkud slabšímu vyznění sólistů, pokud zpívali až v zadních prostorách světnice. Nicméně i střecha „domku“ byla moderně otevřena (dojem střešních oken), tedy pro volné šíření hlasů bylo učiněno i zde maximum. Skvěle na scéně působily i „stromy“ ve druhém dějství opery, bylo využito podobných tvarů jako u domů v dějství prvním. O „kopci“, po kterém se kromě lyžařů velmi zdatně pohybovali i ostatní aktéři, jsem se zmínil.

K modernímu pojetí tradičních kostýmů přispěl třeba detail kecek, buď modrých, nebo s modrými tkaničkami, které obuli mladší sboristé včetně dívek. Starší pánové měli klobouky, všichni muži pak elegantní vesty. Dámy bílé šaty, ale jako pánové košile také s modrými lemy. Potěšil i sladěný modrý ubrus na stole. S hudebním nastudováním Jiřího Petrdlíka, který se při premiéře chopil i taktovky, jsem osobně souhlasil. Petrdlík vedl orchestr Smetanovou hudbou plnou lidové melodičky přesně, s citlivým důrazem na souhru se sólisty. Velmi se mu povedlo přimět hrát orchestr až v dechberoucím pianissimu při doprovodu obou Vendulčiných ukolébavek. Je pravda, že po stránce hudebního materiálu není tato část hráčsky exponovaná, nicméně kdyby těchto míst se slabší dynamikou orchestru bylo ještě více, posluchači by to jistě uvítali. Orchestr byl výborně připraven a podal skvělý výkon.

Velmi přesvědčivě vyzněly sbory opery připravené Jakubem Zichou, a to včetně těch jen mužských. Byly opravdu zvukné a v perfektní souhře. O přirozeném i vtipném chování sboristů, jsem se již zmínil, ostatně při dalších reprízách opery se posluchači mohou přesvědčit sami.

Ze sólistů mne osobně nejvíce zaujal svým sonorním a barevným hlasem představitel Tomeše Martin Bárta. Pro obsazení do premiéry se vzhledem ke svému věku hodil určitě více než mladý Jakub Hliněnský, nicméně i na jeho hlas se můžou posluchači vzhledem k jeho dosavadním výkonům jen těšit. Skvělá byla samozřejmě svým jistým hlasem pohybující se intonačně zcela precizně i do nejvyšších poloh Vendulka Ivana Veberová. Největším příjemným překvapením pro mne byl však výkon mladé, ještě studující Marie Šimůnkové, jako představitelky děvečky Barče. Její hlas je do budoucna velmi nadějný. Samozřejmě při

repríze se můžeme těšit na „domácí“ vynikající Radku Sehnoutkovou. Skvěle si pěvecky vedl i Pavel Klečka jako otec Paloucký. Ten zaujal i svým přirozeným hereckým projevem. Konečně i představitel Lukáše Richard Samek předvedl ve své obsažné roli spolehlivý výkon. Myslím, že posluchači se mohou těšit i na jeho alternaci Michalem Bragagnolem. Nezklamala ani zkušená Jana Foff Tetourová jako Martinka, Vendulčina teta. Svým bodrým hereckým vystupováním si posluchače získal ve své roli pašeráka Matouše Jevhen Šokalo. Menší roli strážníka ztvárnil Jan Ondráček, kterého bude alternovat Petr Horák.

Premiérové představení bylo věnováno sólistovi opery v Plzni Daliboru Tolašovi, který se na inscenaci měl sám podílet a bohužel náhle zemřel. Na začátku představení na něj vzpomněl ředitel divadla Martin Otava a připomněl dlouhou, více než třicetiletou osobní spolupráci s ním. Ředitel divadla také pozval přítomné na vzpomínkové posezení k této smutné události, které se uskuteční v pátek 3. května ve Foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle. Vstup bude umožněn od třinácti hodin, a to pouze do vyčerpání kapacity prostor.

<https://www.klasikaplus.cz/povedena-hubicka-v-plzni/>

OPERA

JULIETTA ANEB SNÁŘ

PREMIÉRA 8. ČERVNA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

ČESKÁ OPERA V OSTRAVĚ, OLOMOUCI A PLZNI

RADMILA HRDINOVÁ, NOVINKY.CZ, 10. ČERVNA 2024

Letošní Rok české hudby přinesl zvýšený zájem domácích operních scén o český repertoár. V každém z deseti stálých souborů se objevila nebo ještě do konce roku objeví alespoň jedna premiéra české operní tvorby.

To jsem já, tvá Julietta

I plzeňské Divadlo J. K. Tyla se – ve spolupráci s Národním divadlem moravskoslezským – rozhodlo letos uvést všechny Smetanovy opery, dokonce i včetně torza poslední Violy.

Přesto jako poslední premiéru sezony zvolili lyrickou operu Julietta aneb Snář, kterou Bohuslav Martinů zkomponoval na vlastní libreto podle surrealistické hry Georgese Neveuxe. Vzniklo tak jedno z nejkrásnějších operních děl dvacátého století se snovou atmosférou a postavou osudového ženského ideálu.

I plzeňskou inscenaci určuje scénografie Daniela Dvořáka. Tentokrát založená na počítačových vizualizacích, jež si pohrávají s motivy snového příběhu – v případě vlnícího se žlutého závoje, proměnlivě kreslených domů či lesa s hravou obrazivostí, v závěru odehrávajícím se v neurčitém prostředí kanceláře snů už místy zbytečně popisně.

Přesto se však inscenaci v režii Martina Otavy daří divákům adekvátně zprostředkovat atmosféru odvíjející se z úchvatné hudby Bohuslava Martinů, kterou orchestr pod taktovkou Jiřího Štrunce hraje s příjemnou zvukovou barevností. Bohužel akustika Nové scény kouzlení s dynamikou a výrazem příliš nepřeje.

Juliettu na první premiéře ztvárnila Olga Jelínková a dala jí patřičnou něhu, ženskost i krásný pěvecký výraz. Pěvecky i herecky výborný výkon podal i Tomáš Kořínek v roli knihkupce Michela, stravujícího se touhou po tajemné Juliettě. A i pro řadu malých rolí, včetně ženského sboru, má plzeňský soubor velmi dobré obsazení.

Tři premiéry následující po sobě v Ostravě, Olomouci a Plzni ukázaly, že mimopražské operní soubory mají velký tvůrčí i provozovací potenciál. Jen záleží na tom, s jakým respektem a pochopením dané dílo inscenační tým uchopí. Jak ukázala zejména olomoucká Prodaná nevěsta, někdy samotný nápad opravdu nestačí.

<https://www.novinky.cz/clanek/kultura-divadlo-recenze-ceska-opera-v-ostrave-olomouci-a-plzni-40475497>

SNY VERSUS PLZEŇSKÁ REALITA. NĚKOLIK SLOV K NOVÉ INSCENACI OPERY JULIETTA ANEB SNÁŘ

MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 11. ČERVNA 2024

„Ačkoliv jsou v Juliettě exponovány role Julietty a Michela, celá opera je v podstatě kolektivním dílem.“

„V lesní scéně jsem u Olgy Jelínkové obdivovala minuciózní práci s výrazem, jímž dokázala odlišit proměnlivé nálady Michele vysněné dívky.“

„Lyrický tenor Tomáše Kořínka dobře souzněl s orchestrální partiturou, zaujal i jeho citový ponor do postavy, která bude od nynějška patřit k jeho parádním.“

V sobotu 8. června se na plzeňské Nové scéně Divadla Josefa Kajetána Tyla uskutečnila premiéra opery Bohuslava Martinů Julietta aneb Snář. I když se Plzeň co do počtu uvedení jevištních děl tohoto skladatele nemůže rovnat opeře brněnské, lze říct, že jeho hudba v Plzni zněla vždy a v podstatě s pravidelností. Nová inscenace má velký potenciál.

Inscenovat operu či balet Bohuslava Martinů se v Plzni pokusil téměř každý z poválečných šéfů či dirigentů, s hudbou tohoto skladatele se zde postupně konfrontovali Karel Vašata, Bohumír Liška, Jiří Kout, Ivan Pařík, Jiří Malát, Vítězslav Podrazil, František Drs, Petr Vronský, Petr Šumník, Jan Zbavítel, Pavel Šnajdr, Jiří Štrunc a Petr Kofroň, v poslední inscenaci Julietty i Jakub Zicha. Již z tohoto důvodu si zde plzeňské inscenace oper a baletů Martinů v krátkosti připomeneme.

Pozadí

Plzeň se poprvé setkala s hudbou tehdy soudobého a pilně tvořícího skladatele v roce 1950. Jednalo se o Veselohru na mostě, kterou dva roky předtím uvedla ostravská a brněnská opera. Jednoaktovka byla v Plzni znovu inscenována s odstupem čtrnácti let, a to společně s Madonou Miloše Sedmidubského a další operou Bohuslava Martinů Čím lidé žijí (1964). Operní triptych uvedl po svém příchodu do Plzně tehdejší nový šéf opery Bohumír Liška. Tato rozhlasová opera uvedená v režii Bohumila Zoula na působivé scéně Vladimíra Hellera zde dokonce zazněla v československé premiéře.

K inscenaci dalšího skladatelova díla se o tři roky později odhodlal i plzeňský balet vedený choreografkou Věrou Untermüllerovou. V rámci baletního triptychu zazněly části dvou suit, vytvořených z původně celovečerního baletu Istar. Premiéra řízená příchozím mladým dirigentem Jiřím Koutem se uskutečnila v roce 1967.

V ovzduší politického uvolnění a liberalizace kulturní politiky šedesátých let mohly být uvedeny, a to vzápětí po nastudování souborem Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, Hry o Marii. Jejich nastudování v roce 1968 se ujal tehdejší šéf Karel Vašata opět ve spolupráci s Bohumilem Zoulem a

Vladimírem Hellerem. S inscenací této opery se plzeňské divadlo poprvé ve svých dějinách vypravilo do sousedního Regensburgu, kde jeho vystoupení sklidilo velký ohlas publika a odborné kritiky.

Hudba Martinů se znovu dostala ke slovu až po desetileté přestávce, zato v podobě závažného a autorova snad i nejmilejšího díla – opery Julietta aneb Snář. Na scéně Vlastimila Kouteckého, v režii Oldřicha Kříže st. a pod taktovkou Ivana Paříka se v hlavních rolích představili Karolína Hromádková, Taťána Bublíková (Julietta) a Miloš Ježil (Michel). Tuto inscenaci si připomeňme slovy kritika V. Pospíšila: „Plzeňský Soubor nemá nadmíru individualit, ale až na jeden, dva případy, kdy představitelé zůstali svými pěveckými schopnostmi za požadavky svých rolí, jsme tu svědky výkonů, které v komorním ladění celého představení a neúchylného sledování linie hudby a ve spojení s významem a smyslem zpívaného, deklamovaného nebo mluveného slova jsou na úrovni svých nejednoduchých úkolů. Jak Miloš Ježil, tak Karolína Hromádková.“ Dirigent Ivan Pařík podle kritika „(...) učinil téměř nemožné. (...) Přípravě orchestru a pěvců věnoval neobyčejnou péči a výsledkem je představení, v němž jsou instrumentální a vokální složka ve vzájemné rovnováze. Orchester je vypracován v bohaté dynamické a barevné škále, neustálé proměny atmosféry a nálad, jak je zobrazuje kontrast rychlé se střídající výstupů scén, z nichž každá – jak je to u něho – něco zobrazuje, připomíná a může být přitom výrazem něčeho jiného, sleduje a vyjadřuje s pružností a názorností, jejichž kadenci a míru určuje dirigent a jeho gesto.“ (Hudební rozhledy). Inscenace Julietty se tehdy dočkala jednadvaceti repríz.

Po Juliettě přišla na řadu opět – už potřetí – Veselohra na mostě. Divácky osvědčená jednoaktovka byla v první půli večera doplněna Zvonkem Gaetana Donizzettina. Zde je potřeba připomenout, že komorními operami se řešila situace přestavby Velkého divadla v letech 1980–1986. Premiéra zazněla v Komorním divadle pod taktovkou nového dirigenta Jiřího Maláta v roce 1981.

Čtyři měsíce poté se o další dílo Martinů pokusil plzeňský balet, a to na někdejší scéně Divadla Alfa. V choreografii Jiřího Hočšálka, na scéně Josefa Valíše a s kostýmy Bedřicha Bartáka zde byla uvedena za zvuku reprodukováné hudby a pod názvem Pierot holičem baletní pantomima z operního baletu Divadlo za Branou. Pod celkovým názvem Siluety byl večer doplněn šesti symfonickými obrazy Václava Trojan, které posloužily jako hudební doprovod Shakespearovskému námětu Zkrocení zlé ženy, dále pak koláží skladeb Franze von Suppé Vojáci císařovny.

Hned v následující sezóně (1982/1983) seznámil plzeňské posluchače se skladatelovou jednoaktovkou Ariadna Jiří Malát. I tentokrát představovalo koncertní provedení ve Velkém sále Odborového domu Peklo (1983) sice jedno z nouzových řešení, po stránce dramaturgické však bylo výrazným uměleckým přínosem. Druhým uvedeným dílem byl totiž Modrovousův hrad Bély Bartóka.

Roku 1986 bylo znovuotevřeno Velké divadlo. Do dramaturgického plánu byl Martinů zařazen sice asi až po čtyřech letech nového provozu, zato hned dvakrát, a to jak operním, tak i baletním souborem. Obě inscenace se navíc objevily v těsném časovém sledu. V květnu 1990 byla na plzeňském jevišti uvedena inscenačním týmem Ivan Pařík, Inge Švandová-Koutecká a Vlastimil Koutecký Mirandolina, v červnu v choreografii a na scéně Libuše Hynkové a pod taktovkou Františka Drse a v kostýmech Miroslava Waltera zpívaný balet Špalíček.

Politická změna na sklonku roku 1989 konečně vytvořila v Plzni podmínky pro uvedení opery Řecké pašije. Do té doby se málokteré inscenaci dostalo tolik zvýšené pozornosti tisku již v době studování jako právě tomuto dílu. Premiéra byla záměrně načasována na velikonoční období v dubnu 1995. Řízená hostujícím dirigentem Petrem Vronským (v několika reprízách ho vystřídal Petr Šumník) se stala významnou událostí. Režie se ujal tehdejší ředitel divadla Mojmír Weimann, scénu vytvořil Otakar Šindler.

Další opera Bohuslava Martinů musela v plzeňském divadle čekat plných deset let. Do dramaturgického plánu zařadil nový šéf opery Jan Zbavítel opět Hry o Marii, které tak zazněly v roce 2005. Režii měl Jiří Nagy, scénu vytvořil Martin Víšek, kostýmy Iva Maláková.

Další v Plzni dosud méně známá opera *Ženitba* zazněla v roce 2011 pod taktovkou Jiřího Štrunce v režii Josefa Nováka na scéně a s kostýmy Marty Roszkopfové, a to na jevišti Velkého divadla, tentokrát společně s Pucciniho jednoaktovkou Gianni Schicchi.

Z dosavadního přehledu je zřejmé, že v Plzni dosud nebyla uvedena žádná z tzv. avantgardních oper 20.–30. let. Tuto mezeru zaplnil inscenací opery *Voják a tanečnice* v roce 2014 až nový šéf Tomáš Ondřej Pilař. Hudebně operu připravil Petr Kofroň, scénu a kostýmy vytvořil Aleš Valášek.

Skladatelova jevištní díla se tedy v Plzni objevovala s jistou větší či menší frekvencí. S problematikou jeho partitur se museli vyrovnat jednak ti, pro něž bylo angažmá v plzeňském divadle dlouhodobou záležitostí, ale i pěvci, angažovaní zde jen na jednotlivé role.

Uvedením *Julietty* 8. června se tedy hudba Bohuslava Martinů vrací opět po téměř desetileté přestávce. Tato opera není klasickým repertoárovým kusem, v dějinách české hudby má však významné postavení. Uvažujeme-li o uměleckých dílech, jež vznikla zejména v meziválečném období šťastným propojením esencí dvou kultur francouzské a české, pak by v nich Julietta našla své právoplatné místo. Jako osmou v pořadí ji Martinů tvořil podobně jako všechny své předválečné opery v Paříži. Tam ho výrazně zaujala hra francouzského dramatika Georgese Neveuxe (1900–1982) *Juliette ou la Clé des songs*, kterou v roce 1930 uvedlo divadlo Théâtre de l'Avenue. Již o dva roky později byla v překladu Jindřicha Hořejšího hrána i v pražském Stavovském divadle. Martinů na jejím zhudebnění začal pracovat v květnu 1936, její partituru pak dokončil v lednu 1937. Libreto si překládal sám. Překlad Hořejšího totiž nesouzněl s jeho představami: „Hořejšího překlad (...) je moc dobrý, jedná-li se o doslovný překlad, ale ve srovnání s originálem je hodně mrtvý a rozhodně by mě nebyl inspiroval. Já ovšem si musím překlad adaptovat rovnou k hudbě a držím se také více duše celé hry, tedy ovšem zacházím s textem mnohem volněji, než si mohl dovolit Hořejší.“

Hned od počátku Martinů svou novou operu zamýšlel pro pražské Národní divadlo. Od předcházejících děl se proto liší především velkým orchestrálním obsazením. O tom, jaké nároky skladatel kladl na provedení, svědčí dobová korespondence s Václavem Talichem: „Nemohl bych to dělat než s Vámi u pultu. (...) Také s těmi slabými režiséry, které tam v divadle máte, a buď to bych regíroval sám, anebo s Honzlem, kdyby ovšem chtěl.“ Jako scénograf byl požádán František Muzika (1900–1974), jehož zaujetí pro Juliettu bylo natolik silné, že motivy z této opery posléze uplatňoval i v další malířské tvorbě.

Úspěšná pražská premiéra, která se odehrála za přítomnosti skladatele 16. března 1938, se stala významnou kulturní událostí, i když ji čtyři dny po Anšlusu Rakouska provázelo poněkud napjaté politické ovzduší. Talichova, Honzlova a Muzikova inscenace se dlouho stala měřítkem pro posuzování všech následujících. Martinů o ní napsal Talichovi: „Jsem proto tolik rád, že jsem u tebe našel porozumění a že jsi všem, kdož s Tebou pracovali, ukázal cestu a že jsme všichni společně zapomněli sami na sebe a ponořili se do tohoto zvláštního snu. Odvezl jsem si do Paříže krásné vzpomínky a vždy, když se zamyslím, vybaví se mi celá hra naráz v jednom okamžiku jako jediný akord.“

O tom, že Julietta měla v díle Bohuslava Martinů významné postavení, svědčí i skutečnost, že se k citaci z *Julietty* vrátil znovu po sedmnácti letech ve své šesté symfonii (*Symfonických fantaziích*): „Nazval jsem tři věty fantaziemi, jimiž ve skutečnosti jsou. Jedna z mých malých fantazií je, že jsem použil několikataktový citát z jiné skladby, ze své opery Julietta, který se sem podle mého názoru dokonale hodí. (...) Udělal jsem to jaksí pro sebe, poněvadž mám v ní rád zvláštní orchestrální barvu a domnívaje se, že už svou operu nikdy neuslyším, mohl bych znovu naslouchat několika tónům, které jsem napsal zpaměti.“ (1955, program *Bostonského symfonického orchestru*). Tato domněnka se naštěstí nepotvrdila, Martinů měl možnost si operu poslechnout ještě jednou, a to v roce 1959 ve Wiesbadenu. Práci na francouzské verzi, která měla být určena Paříži, bohužel ukončila skladatelova smrt.

Nově v Plzni

Pro nové plzeňské uvedení *Julietty* byla vybrána Nová scéna disponující dokonalou jevištní technikou (té však bylo využito kupodivu jen minimálně). Scénu Daniela Dvořáka tvořily čtyři velkoplošné panely, na

nichž se dobře uplatnila filmová projekce. Byla vlastně jediným prostředkem, který diváka zavedl do světa fantazijních představ a snů. Na surrealistický charakter díla odkazoval i létající listonoš, všudypřítomné oči či okraje panelů tvarované do ženského profilu, snový charakter podporovaly i tlumené barvy panelů – černá, tmavomodrá, zelená a fialová. Z tradičního inventáře předcházejících inscenací zde byla použita lavička a psací stůl v Kanceláři snů. Kostýmy Dany Haklové diváka naopak ukotvovaly v realitě Francie 30. let. Z nich se svou netradiční barevností vymykaly pouze kostýmy starého manželského páru. Tradice se držela i lokalizace děje do původního prostředí – náměstí (první dějství), lesa (druhé dějství) a Kanceláře snů (třetí dějství). K realitě také odkazovala režie Martina Otavy, vedoucí herce spíše k civilnímu herectví.

Zatímco základní výzvou pro inscenátory zůstává prolínání snů a reality, problémem hudební složky je použití velkého orchestru, tudíž vyrovnanost instrumentální a pěvecké složky. Ačkoliv Jiří Štrunc věnoval přípravě orchestrální partitury jistě velkou pozornost, zůstává jeho snaha umenšena ponořením orchestrálního tělesa do hlubokého orchestřiště, čímž je posluchač ošizen o zejména krásu lyrických ploch a orchestrálních barev. Klavírního partu se zde citem sobě vlastním ujal korepetitor a profesor plzeňské konzervatoře Maxim Averkiev, totéž platí i o sólech na anglický roh v podání Ely Polívkové.

Ačkoliv jsou v Juliettě exponovány role Julietty a Michela, celá opera je v podstatě kolektivním dílem (původně čítá cca čtyřicet osob). Přitom žádnou z těchto zdánlivě vedlejších rolí nelze podceňovat. Ačkoliv se zde nabízejí role širokého věkového spektra, jsme v Plzni svědky poněkud paradoxní situace, kdy se ansámbl skládá z poměrně mladých interpretů. Budiž jim však ke cti, že se svými výkony snažili vyrovnat zkušenostem svých starších kolegů. V tomto směru zaujali zejména Michal Bragagnolo (Komisař, Listonoš, Úředník) a Jakub Hliněnský (Starý Arab, Dědeček, Starý námořník), který se svým přirozeným hereckým nadáním dokonale zhostil tří zcela odlišných postav, navíc v postavě Dědečka si zahrál člověka podstatně vyšší věkové kategorie. Připomněl mi vynikající výkon Jiřího Pavlíčka v inscenaci z roku 1978, který se tehdy výtečně prosadil dokonce ve čtyřech rolích. Dublování rolí je zcela běžnou divadelní praxí malých souborů, čehož si byl Martinů jako dokonalý znalec divadla dobře vědom. Jevhen Šokalo propůjčil všem třem postavám – Muži v okně, Starci „Mládí“ a Trestanci – své herecké zkušenosti. Příkladem dikce zaujal v roli Muže s helmou, Obchodníka se vzpomínkami a Žebráka Jiří Kubík. Roli Hlídače lesa si z chutí zahrál Josef Jordán, strojevedoucího Martin Švimberský. Silným emočním zaujetím vybavila Hadače Jana Foff Tetourová, Lucie Hájková (Obchodnice s ptáky) a Jana Piorecká (Obchodnice s rybami) naopak spolehlivě vystihly hašteřivý charakter žen podivného francouzského městečka, postiženého ztrátou paměti. Svým rolím nezůstala nic dlužna ani Andrea Frídová jako Malý Arab, Mladý námořník a Poslíček, Rostislav Florian jako Šéf a Noční hlídač, postavě Babičky propůjčila svůj jasný soprán Ivana Šaková. Dobrý výkon odvedl v rytmicky náročných pasážích a pohybových kreacích ženský sbor připravený Jakubem Zichou. Spolehlivou a náročnou práci odvedl ve světelném designu Antonín Pflégr.

Pozornost kritiků bývá soustředěna na titulní postavu Julietty a její mužský protějšek, na knihkupce Michela. Olga Jelínková svým hlasem i zjevem dokonale splňovala představu o této náročné postavě. Ve druhém dějství jsem v lesní scéně obdivovala minuciózní práci s výrazem, jímž dokázala odlišit příkré proměny a nálady vysněné krásné dívky. Tomáš Kořínek působil ve své herecké akci dojmem nenápadného nevtíravého člověka (snad zbytečně mu byly propůjčeny „ostravské“ brýle), po pěvecké stránce jeho lyrický tenor dobře souzněl s orchestrální partiturou, zaujal i pěvcův citový ponor do postavy, která bude od nynějška patřit k jeho parádním. Závěrem bych zde ráda ocitovala slova velkého propagátora díla Bohuslava Martinů, dirigenta Václava Noska: „Operní dílo Bohuslava Martinů a celá jeho tvorba je útěchou a radostí. Na nás záleží, kolik lidí se z ní bude těšit, kolik lidí ji bude potřebovat pro svůj život.“ Věřím, že nová plzeňská inscenace nezůstane jen bonbónkem pro malý okruh odborníků, ale že si svou zajímavou tematikou – střetem snů a reality, jakož i ztrátou vzpomínek, tedy problematikou veskrze aktuální – najde cestu k co nejširšímu publiku.

<https://www.klasikaplus.cz/sny-versus-plzenska-realita-nekolik-slov-k-nove-inscenaci-opery-julietta-a-neb-snar/>

MUZIKÁL

DRACULA

PREMIÉRA 7. ZÁŘÍ 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

**KAREL SVOBODA BY MĚL RADOST.
V PLZNI SE ZRODILA NOVÁ GENERACE DRACULY A JE PLNÁ SÍLY**
ALEŠ HONUS, NOVINKY.CZ, 8. ZÁŘÍ 2024

Premiéru nového nastudování Draculy uvedlo v sobotu Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni. První mimo-pražská inscenace „českého muzikálu století“ potvrzuje nadčasovost hudby Karla Svobody, jenž v Draculovi nastavil na české poměry do té doby nevídanou a dodnes nepřekonanou hudební kvalitu. Dokazují to téměř čtvrt hodinové ovace vestoje.

V muzikálu, od jehož vzniku v příštím roce uplyne třicet let, skladatel Svoboda potvrdil, že jeho hudba snese srovnání i se zahraničními klasiky žánru. Není divu, že v době, kdy muzikály v Česku přicházely do módy, zaznamenal fenomenální úspěch. A to nejen díky geniální hudbě, ale i díky účasti plejády populárních jmen, zejména Lucie Bílé a Jiřího Korna, a také díky do té doby nepřilíživému Danielu Hůlkovi, pro nějž šlo doslova o raketový start kariéry. Všichni tehdy ve svých rolích nastavili standard, kterému bylo a je těžké se vyrovnat.

To, co platí o geniální hudbě, se nedá říct o libretu, které se od původní knižní předlohy Brama Stokera na hony vzdálilo. S dějem románu má muzikál společného jen pár motivů a značný posun je v tom, že z původního hororu vznikla navzdory kvalitním písňovým textům Zdeňka Borovce prazvláštní milostná romance a pro řadu náročnějších kritiků i těžko stravitelný kýč.

Kdo se ale dokáže povznést nad tím, že libreto vytváří z transylvánského netvora figurku obdařenou lidskými city a budící sympatie, je odměněn záplavou emocí vyvolaných mimořádně silnou hudbou, která problematickou dějovou konstrukci zachraňuje.

Plzeňská verze Draculy je pro českou muzikálovou scénu zlomová, protože představuje zásadní odstřížení od dědictví původního pražského uvedení. Jde o první české nastudování, ve kterém nezpívá ani nezaskakuje nikdo z původního obsazení, a to včetně Daniela Hůlky, který ve své životní roli účinkoval v prvním

nastudování pro Kongresové centrum i v Divadle Hybernica a také v poslední verzi z roku 2015, která se hraje dodnes v Hudebním divadle Karlín.

„Plzeňské nastudování nové generace je jedním slovem zdařilé. Jozef Hruškoci v titulní roli boduje především po pěvecké stránce, navíc typově jde o ideálního představitele Draculy. Velmi přesvědčivý je Hruškoci v romantických pasážích s vyznáním lásky, oplakáváním Adriany či ve stěžejní písni Nespravedlivý Bůh, kde jeho výkon snese i srovnání s Hůlkou.“

Martin Holec se blýskl v trojroli šaška, sluhy a profesora – a všechny tyto polohy si doslova užívá. Scéna, ve které šašek na pranýři filozofuje nad tématem smrti, patří v jeho podání k nezapomenutelným. Naopak poněkud obscenní uchopení skladby Sluha a čas, kde ho režie nechává osahávat bezvládně ležícího Stevena, budí rozpaky a vlastně i postrádá smysl.

Velmi dobrý výkon předvedla také Natálie Dvořáková v roli Lorraine, a to jak ve scénách, v nichž se vyznává z milostného citu vůči Draculovi, tak v dramatických polohách zrazené alkoholičky. Její kreace připomínají interpretaci Lucie Bílé, která v této roli v prvním nastudování nastavila dosud nepřekonanou úroveň.

Pěkně obstála také Lucie Pragerová v dvojroli Adriany a Sandry. Odvedla standardní a slušný výkon. Excentričtě se zadání zhostily Andrea Holá, Eva Staškovičová a Kateřina Herčíková, které se vtělily do groteskních rolí Nymf se značným gustem a jejich pěvecké a pohybové kreace jsou ozdobou představení.

Z menších mužských rolí upoutal zejména strhující výkon Pavla Klimendy, kterému byla svěřena role Stevena. Jeho výkon včetně monologu V hrobce lze označit za vrcholný.

Orchestr pod vedením Kryštofa Marka předvedl ve srovnání s originální nahrávkou v některých pasážích jinou práci s tempy a také bohatší instrumentaci, což dobře vyniklo například v hardrockové instrumentální pasáži při devastaci kasina v závěru představení.

Režiséru Lumíru Olšovskému se podařilo z inscenačního potenciálu, který předloha skýtá, vytěžit maximum, a to díky práci s různými detaily, například využitím drobné pyrotechniky, i dobré volbě členů svého týmu. Ke spolupráci si Olšovský přizval svého dvorního scénografa Davea Bensona. Zdařilá je třeba koncertně pojatá scéna, ve které Lorraine zpívá titulní píseň muzikálu Jsi můj pán, přiléhavé jsou kulisy s lidskými lebkami ve druhém i třetím dějství či pohyblivé konstrukce s náznaky graffiti a obří světélkující ruleta ve třetím dějství.

Kus práce odvedla choreografka Ivana Hannichová, a to jak s početnou company, tak třeba s postavami Krvínek, které symbolizují smrt a patří jim nejen celé jeviště, ale také prostor nad ním, když se vznášejí na rudých akrobatických šálách, i když tím mohou odpoutávat pozornost od děje pod nimi.

Kostýmy Kateřiny Proškové dobře slouží svému účelu a jsou zdařilé ve všech třech částech představení, z nichž každá se odehrává v jiném historickém období. Výtvarná stránka je kromě vynikající hudby a velmi slušných pěveckých výkonů důvodem, proč lze představení navštívit i opakovaně.

Divadlo Josefa Kajetána Tyla má po loňské velmi zdařilé inscenaci rockové opery Jesus Christ Superstar na repertoáru další kus, za kterým lze s jistotou skvělého divadelního zážitku vážit cestu třeba i z opačného konce republiky.

<https://www.novinky.cz/clanek/kultura-recenze-karel-svoboda-by-mel-radost-v-plzni-se-zrodila-nova-generace-draculy-a-je-plna-sily-40487137>

DRACULA DODNES ZVEDÁ DIVÁKY ZE SEDADEL. PLZEŇ NENÍ VÝJIMKOU

MILAN BÁTOR, MUSICAL-OPERETA.CZ, 10. ZÁŘÍ 2024

Nejúspěšnější český muzikál Dracula se vrátil na jeviště. Komerční megahit autorů Karla Svobody, Zdeňka Borovce a Richarda Hese nově nastudovalo Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni a není to návrat zbytečný. Jedná se o vůbec první uvedení bez původních tvůrců a interpretů, jemuž v devadesátých letech kralovaly spektakulární výkony Lucie Bílé, Jiřího Korna a Daniela Hůlky. Režisérem nové inscenace je Lumír Olšovský, hudebního nastudování se ujal osvědčený dirigent Kryštof Marek, choreografii připravila Ivana Hannichová a scénu Dave Benson. Plzeňský Dracula je oděn do kostýmů Kateřiny Proškové. Premiéra se odehrála v sobotu 7. září 2024 na Nové scéně DJKT. V hlavních rolích se představili Josef Hruškoci, Natálie Dvořáková, Lucie Pragerová, Martin Holec, Dušan Kraus a další. Jevištnímu provedení předcházela komerčně veleúspěšná open air předpremiéra, kterou vidělo v amfiteátru na Lochotíně v červnu bezmála osm tisíc diváků.

Milovníci upírské tematiky prominou, následující řádky nebudou psány krví. Adaptace původního románu irského klasika gotického hororu Brama Stockera z pera Karla Svobody, Zdeňka Borovce a Richarda Hese vetkla slavnému upírovi podobu neúprosného dobyvatele a (téměř) věčného hledače lásky a citu. Krve se lačný divák tedy nenabaží, byť o umírání není nouze ani tentokrát. Mise autorského triumvirátu Svoboda-Borovec-Hes vyšla skoro dokonale. Muzikál Dracula se od svého uvedení v roce 1995 stal obrovským kasovním trhákem a mantrou pražské muzikálové scény. Strhující hudba a lákavá kombinace nesmrtelnosti spolu s dráždivou svůdností zaručovaly přízeň davů hledajících povyražení a únik z každodenní rutiny...

Problematická však odjakživa byla otázka invence a kvality. Dracula je muzikálem s velkou polaritou, co se týče ohlasů publika a odborné kritiky. Zatímco na slavný muzikál proudily davy (Plzeň není a po červnovém diváckém triumfu v Lochotíně zřejmě ani nebude výjimkou), ostré kritické reakce byly často učebnicovou ukázkou sofistikovaných připomínek, sarkastických komentářů a emočních výlevů na adresu autorů či inscenačního týmu. Sluší se dodat, že čas má jiná kritéria a měřítka – Dracula byl dodnes přeložen do pěti jazyků včetně korejštiny a hraje se s úspěchem také ve světě. A to přesto, že námět má do vybroušeného dramatického útvaru celkem daleko.

Příkré hodnocení si vysloužila i hudba Karla Svobody, zde je ovšem nutno přiznat, že v této kapitole se kritici mýlili. Žánrem muzikálu se Svoboda začal zabývat velmi záhy: už v roce 1972 vytvořil spolu s libretistou a textařem Ivo Fischerem svůj první muzikál Byl jednou jeden. Dracula je po hudební stránce „masterpiece“ s geniální motivicko-tematickou invencí a dokonale propracovanou charakteristikou prostředí, postav a atmosféry. Na fenomenální úspěch Draculy Svoboda částečně navázal také muzikálem Monte Cristo, poslední muzikálový projekt Golem už tolik štěstí žel neměl, byť by si to scénář Zdeňka Zelenky a texty Lou Fanánka Hagena zasloužily.

Muzikálový West End České republiky, jak pro konkrétní večer překřtil Novou scénu plzeňského divadla režisér inscenace Lumír Olšovský, si dal na znovuuvedení kultovního díla opravdu záležet. Scéna Davea Bensona je působivou skrumáží symbolů a archetypálních motivů. Má svou vizi a daří se jí ilustrovat tři různá historická období poměrně úspěšně, účelně a místy dokonce komicky. Svědčí o tom kupříkladu motivy rulety a laboratoř bláznivého profesora připomínající crazy estetiku filmů Lipského a Brdečky. Režie Lumíra Olšovského netrpí přílišnou adorací vůči originálu. Předkládá své vlastní, provokativní pojetí. Občas režie vyvolá zdvižené obočí, například když je bezdůvodně explicitně zobrazena sexuální orientace sluhů. Tempo vyprávění je během více než půldruhé hodiny bez přestávky trochu statické, příběh dostává prudší spád až v posledním dějství, kdy se jednotlivé obrazy střídají v rychlém sledu.

Kostýmy Kateřiny Proškové jsou barevně atraktivní a víceméně povedené. Její obvykle nespoutaná imaginace se nejvíce vyřádila na gotické vizáži nymf: jejich šaty jsou zdařilou demonstrací zlomyslné marnivosti. Povedl se i temně fialový oděv Draculy s vysokým límcem a tajemné šaty Lorraine. Méně už přesvědčí ubrusové šaty Adriany s kytičkami, a hlavně obskurně nesourodé a zmatené obleky členů gangu.

„Jozef Hruškoci je jako Dracula pěvecky i herecky sugestivní, byť mu chybí belcantový zpěv typu Daniela Hůlky anebo Mariána Vojtky. Není klonem ani imitací předchozích velkých jmen, našel si svůj prostor v jemnějším a niternějším projevu a sametové hlasové barvě. Je méně sveřepý a dryáčnický, čímž vynikají jemně emotivní oscilace, které vysílá k okolním ženám. Jeho charisma je uhrančivé a není divu, že mu dámy podléhají.“

Šašek, sluha a profesor v podání Martina Holce je trojice, která má pokaždé osobité provedení a nikdy se nekopíruje. Jako šašek je Holec cynicky svéhlavý, jeho sluha je jat vlastními milostnými pohnutkami, bláznivý profesor zase dokáže nejvíc bavit obecnost. Pěvecká stránka není Holcovou nejsilnější stránkou, ale intuitivně zvládá vše podstatné a Smrt jeho ústy zaznívá s podobnou hypnotickou sugescí jako u jeho předchůdců.

Adriana a Sandra Lucie Pragerové má andělské vzezření a zaplavuje okolí svou láskou. Její hlas má sametové odstíny a zní kultivovaně, něžně a vroucně. Její nástupkyně Natálie Dvořáková jako Lorraine zpívá dosti emotivně. Její exaltovaný projev místy ztrácí na srozumitelné výslovnosti, ale získává body rozjitřenými emocemi. Klíčová píseň Jsí můj pán v jejím ztvárnění vyvolává příjemné mrazení v zádech, byť je zatím sporné, je-li to intenzitou provedení nebo primární prasílkou této kompozice.

Stevena ztvárnil Pavel Klimenda, který dokázal od pouhých překvapených pohledů přejít do razantní akce. Jeho zpěv nepostrádal naštvanost, také po herecké stránce se mu naprostou ztrátu iluzí a následnou sebevraždu podařilo sehrát přesvědčivě. Podobně se dařilo knězi Lukáši Ondrušovi, jehož repetitivní melodie zní v uších ještě dlouho po skončení muzikálu. O výtečné výkony se postaraly Nymfy Andrea Holá, Eva Staškovičová a Kateřina Herčíková. Jsou to postavy, do kterých je nutné vnést osobní prvky a potměšilá gesta s provokativní a bizarní třešničkou na dortu. To se tomuto báječně sladěnému triu podařilo a jeho přítomnost na jevišti byla velkým oživením.

Důležitou součástí inscenace jsou také krvinky v podání Barbory Böhm, Karla Jindry a Michala Kováče, které dynamizují scénu nejen plazením a hemžením, ale také vertikální ekvilibristikou na zavěšených šálách. Lumír Olšovský představil Dracula jako člověka, který má své temné stránky, ale dokáže milovat a touží po smíření. Jeho režijní koncepce přináší několik zajímavých ale i kontroverzních inovací, a především zúročuje vlastní bohatou muzikálovou praxi přesnou volbou a zevrubným vedením jednotlivých protagonistů. Závěrečná honička s jednou motorkou na pódiu je sice víc zmatená než akční, ale to jsou věci, které lze doladit.

Ruku v ruce s režii kráčí promyšlená choreografie Ivany Hannichové a modifikované hudební nastudování Kryštofa Marka. Tomu během premiéry chyběla jen větší vynalézavost a dynamická jiskra. Pasáže, které lze oživit typickými accelerandy vyzněly poněkud těžkopádně a bez kýžené gradace. Výkon orchestru byl nezávisle na zvoleném nastudování vynikající a potěšil brilancí v sólových linkách i společným tahem na branku.

Příjemnou vizuální stránkou inscenace je i light design Davida Janečka, videoprojekce Ondřeje Brýny a výtečně ošetřená zvuková stránka, za níž stojí Tomáš Lorenc. Dracula je muzikálový fenomén. Je dokonalou ukázkou popkultury českých „devadesátek“, která tehdy objevila inspiraci v Bídnících. Můžete ho milovat, můžete ho nenávidět, není však zapotřebí nové plzeňské nastudování ignorovat. Současná mladá generace muzikálových interpretů má pro strach uděláno a vnáší do příběhu novou krev, vlastní nápady a nasazení, které si občas nezadají s nepřekonatelnou prvotní obsadou. Zázrak se sice nekoná a nové hvězdy popmusic asi na základě aktuální inscenace z nebe ani z pódia nespadnou. Není to však zapotřebí. Všichni dělají to, co umí. Geniální hudba Karla Svobody dokáže diváka uhranout, dá mu zapomenout na starosti všedních dní a ještě poměrně jednoduše napoví, že každý padouch vlastně může skončit jako hodný kluk, když touží po lásce a dobru.

<https://www.musical-opereta.cz/dracula-dodnes-zveda-divaky-ze-sedadel-plzen-neni-vyjimkou/>

TAK TROCHU JINÝ DRACULA

LUKÁŠ DUBSKÝ, I-DIVADLO.CZ, 24. ZÁŘÍ 2024

V plzeňském Divadle J. K. Tyla se rozhodli uvést asi nejpopulárnější český muzikál Dracula, který se dosud uváděl jen v Praze a veškeré jeho dosavadní inscenace více či méně vycházely z té původní z roku 1995. Režisér Lumír Olšovský v Plzni stvořil tak trochu jiného Dracula, který se ale opět může opřít o nestárnoucí hudbu Karla Svobody, která je hlavním magnetem tohoto díla.

V Plzni se nesnaží hrát Dracula realisticky, už barevná scéna Davea Bensona evokuje stylizaci nového nastudování, které to pochopitelně nebude mít jednoduché, protože se nevyhne srovnání s originálem. V tomto ohledu budou jistě největší nároky kladeny na Jozefa Hruškociho v titulní roli. Přiznávám, že i já mám v úloze Draculy zafixovaného Daniela Hůlku a na zcela jiné pojetí této role jsem si musel chvíli zvykat. Hruškoci samozřejmě vystavěl postavu odlišným způsobem, jeho upír je mnohem méně sebejistý a více dává najevo své lidské city, které nedokázalo úplně uhasit ani prokletí nesmrtelnosti. Hruškocimu velmi dobře vychází romantické scény s Lorraine i Adrianou, nepřesvědčivě naopak působí v úvodní scéně v klášteře, kde je jeho Dracula málo démonický.

Možná i z toho důvodu má inscenace trochu klopotnější začátek, ale postupem času se rozvine ve velice povedený jevištní tvar. Osobně považuji třetí část ze současnosti z hlediska libreta za nejproblematictější, ale v Plzni se jí podařilo dát švih a napětí, takže nakonec možná vyzněla nejsilněji.

Režiséru Olšovskému se podařilo sestavit vyrovnané herecké obsazení. Charlotte Režná je ve svých sólových partech skvělá, v postavě Lorraine akcentuje spíše její zármutek než zuřivost. Lucie Pragerová rozkvetá ve třetí části v roli Sandry, kde jí velice dobře sedí postava rozkročená mezi vynucenou drsností a vnitřními obavami. Martin Holec dokázal zúročit svůj komický potenciál, přičemž nejlépe mu sedla role Šáška, jehož scény patřily v první části k těm nejlepším. Připojuji se k adoraci trojice Nymf – Soňa Hanzlíčková, Eva Staškovičová a Kateřina Herčíková prosvětlily každou scénu, ve které se vyskytly, jejich drobné gagy mě až do konce představení nepřestaly bavit.

Z plzeňského představení si člověk odnese trochu jiný zážitek než z Karlína nebo televizního záznamu originálu. Jistě je možné diskutovat, co je lépe a co hůře, důležité však je, že vznikl svébytný kus, který má šanci potěšit každého diváka, jenž se nebude příliš upínat k původní verzi.

<https://www.i-divadlo.cz/blogy/lukas-dubsky/tak-trochu-jiny-dracula>

OPERA

ČERTOVA STĚNA

PREMIÉRA 19. ŘÍJNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

PILSEN: „DIE TEUFELSWAND“, BEDŘICH SMETANA

FRANK PIONTEK, *OPERNFREUND.DE*, 23. ŘÍJNA 2024

üsste ich mich heute für eine Smetana-„Lieblingsoper“ entscheiden, so wäre dies Die Teufelswand, also Čertova stěna.

Die Teufelswand? Ausgerechnet diese Oper, die als dramaturgisch besonders missglückt gilt? Ja, denn auch hier gilt, dass die Musik wieder einmal alle Zwecke heiligt. Die Smetanakritiker unter den Smetanafreunden mögen recht haben, wenn sie die etwas ungelenke Handlung monieren – sie haben Unrecht, wo sie sie mit der Musik in Zusammenhang bringen, deren angebliche Schwäche dem Libretto verdankt wird, aus dem der Meister eben nichts sonderlich Inspirierendes entnehmen konnte. Umgekehrt wird ein Schuh daraus: Es ist erstaunlich, dass Smetana, noch dazu in seinem ertaubten und psychisch zunehmend fragiler werdenden Zustand, am Ende seiner produktiven Tage auf der Grundlage des „Ballasts“ der Vorlage eine derartige Partitur zustande bringen konnte. Würde man eine seiner Opern in einer konzertanten Aufführung bringen, so wäre dafür vielleicht kein besseres Exemplar als diese Oper zu finden – dies nicht, weil die Dramaturgie und die Charakterzeichnungen auf den ersten Blick schwächer zu sein scheinen als in jeder anderen Smetana-Oper, sondern weil die Musik, die er dem Textbuch abgewann, besonders fein ist. Ihr Ton ist, da oft die leisen Streicher dominieren, zart, die Harmonien sind, echt smetanesk, schillernd, doch nicht willkürlich, die Instrumentation vollkommen. Schwer, hier nicht noch einmal von einem Meisterwerk zu sprechen. Der Begleittext-Autor der bislang einzigen Einspielung des Werks, Mirko Ocadik, hat es erkannt: „Der Zauber ihrer Melodieseligkeit und ihrer breit entfalteten Lyrik“ würden den Hörer entschädigen, der länger über die Rätsel der Musik nachdenke. Smetana selbst hat seine letzte Oper als „harte Nuss“ bezeichnet – zumindest als „harte Nuss“ für die Kritiker...

Diesmal hat Smetana sich sehr bemüht. Die Komposition geht nicht mehr so schnell voran wie früher; die Krankheit erschwert den Prozess, aber sie vermindert ihn nicht. Im September 1879 beginnt er mit dem ersten Akt, erst zweieinhalb Jahre später, im April 1882, ist die Arbeit vollendet. Am 29. Oktober

1882 erlebt Smetana seine letzte Premiere im Neuen Tschechischen Theater. Dass sie mäßig ausfällt und das Publikum weniger begeistert ist als bei früheren Uraufführungen lag nicht allein am Werk selbst. Die Intendanz hatte die Inszenierung „nachlässig ausgestattet“, wie Smetana anmerkte, so dass nicht einmal der Schauwert für das fehlende Verständnis gegenüber der Partitur eintreten konnte. Zwar notierte Smetana auch, dass die Musik „gefallen“ habe, aber offensichtlich konnten nicht alle Smetana-Freunde der Logik der Musik folgen. Wir erinnern uns: Smetana betonte die „Verbindung auch einfacherer Melodien mit der immer gewissenhaften gewählten entsprechenden Harmonie und einem wohldurchdachten Aufbauplan unter Beziehung und Bedacht auf die Einheit der ganzen Oper“. Wieder erfindet er Themen zur Verarbeitung. Die szenische „Einheit“ wird durch das Sujet gewährleistet, daß die „Romantik“ des Geheimnisses konsequent weiterführt. Im mystischen Mittelpunkt des Werks steht der Teufel namens Rarach, der für allerlei Wirrsal sorgt. Wir befinden uns in einer mittelalterlichen, mit märchenhaft-sagenhaften Motiven angereicherten Szenerie, wie sie die Zeit so liebte: gezeigt wird, wie der Burgherr Vok Vítkovic, der aus Enttäuschung der Liebe abschwor, am Ende doch eine Frau, pikanterweise ein junges Ziehkind Hedvika, bekommt. Ritter Jarek, der seinen Herren so schätzt, dass er zu Beginn der Oper schwört, erst dann zu heiraten, wenn sein Herr es tue, liebt Katuška. Der Teufel tritt in vielerlei Gestalt auf: auch in der des Einsiedlers Beneš, der zunächst als leicht hinterlistiger Geselle eingeführt wird. Er möchte nichts lieber als zum Abt des Klosters ernannt werden, hindert also seinerseits den Burgherrn am Übertritt in die Ehe; der Teufel versucht am Ende, mit seiner schnurstracks aufgerichteten „Teufelswand“ eine Katastrophe ins Werk zu setzen, die schließlich vom Einsiedler verhindert wird. Am Ende können die Männer nicht nur ihre Frauen heiraten; Vok wird zudem zum führenden Hauptmann des Reichs ernannt.

Smetanas Partitur zeichnet sich nun nicht nur durch die sensible Darstellung seiner Figuren in innigsten Tönen aus. Indem er dem Teufel eine charakteristische Färbung gab, schuf er mit seiner letzten Oper zugleich seine modernste. Das Teufelsmotiv erscheint schon in der Ouvertüre in Form von drei aufeinander folgenden übermäßigen Quartakkorden, die vielfältig variiert werden, so auch in einem irren Teufelswalzer, dem eine „phantastisch verzerrte“ Polka folgt. Die Bizarrerien eines Gustav Mahler sind nicht mehr fern. Hana Séquardtová konnte feststellen, dass Smetanas Musik zuletzt eine Musik der „komplizierten harmonischen Arbeit mit vergrößerten Intervallen, reicher Chromatik, Alterationen und jäher Modulation“ war, wie sie dem Thema angemessen war. Wo er sich vom Textbuch inspiriert fühlte, so Kurt Honolka, und nicht allein Rezitative komponierte, „blühte seine Erfindungskraft unvermindert“. Damit aber erfand er eine neue Musik, die, hier muss man Honolka widersprechen, nicht allein zwischen den angeblich uninspirierten Passagen von hoher Güte ist – denn die Moderne dieser Partitur bemisst sich nicht allein an den schrägen Akkorden des Teufels-Motivs, auch an der grundsätzlichen „Arbeit mit Motiven und ihren Varianten, im freien Umgang mit den traditionellen Formen wie Arie, Rezitativ und Chor innerhalb großangelegter szenischer Komplexe“. Für Laien: die Musik strömt herrlich dahin.

Seltsam, dass ausgerechnet dieses Werk heute kaum auf den Bühnen, auch nicht auf den tschechischen, vertreten ist. Umso schöner, es nun in Pilsen zu erleben, wo man aus Anlass des 200. Geburtstags des Komponisten in zwei Spielzeiten alle acht genialen Opern des Meisters auf die Bühne bringt. Schnell wird klar, dass auch Die Teufelswand dramatisch-dramaturgisch gut ist – man muss nur alle Informationen zur Kenntnis nehmen, die die Musik und das Libretto der Eliška Krásnohorská dem Zuhörer bieten. Freilich inszeniert Jiří Nekvasil das Werk nicht im Stil eines analytischen Musiktheaters, sondern so naiv, wie man es in Pilsen gewohnt ist. Naivität aber passt sehr gut zum märchenhaften, musikalisch zwar seinerzeit modernen, von heute ausgehört aber gemäßigt klingenden Sujet. Ein „volkstümlicher“ Frauenchor bleibt ein „volkstümlicher“ Frauenchor, ein „edler“ Herr ein „edler“ Herr – und ein amüsanter, lustig-samielhafter Teufel unterhaltsam. Der ebenso „edle“ Ritter darf seinen Gefühlen vollsten Ausdruck geben – wie sich überhaupt die Partitur durch größte Gerechtigkeit gegenüber den Protagonisten auszeichnet. Ausnahmslos jede handelnde Figur hat ihre lyrische oder, im Fall des Teufels, infernalische Arie und ihre Szene. Sog. Regieeinfälle gibt es also nicht; nur am Ende bricht so etwas wie eine Störung ein: Vuk wird schließlich, als Ehrenzeichen, ein Modell des Prager Nationaltheaters überreicht, woraufhin er offensichtlich plötzlich einen stechenden Kopfschmerz bekommt, nachdem der überwunden geglaubte Teufel ihn mit seinem roten Leuchtstab behext hat: ein symbolisches Abbild also des völlig

ertaubten Komponisten, der die nächste projektierte Oper nicht mehr vollenden sollte anderthalb Jahre nach der Premiere im Irrsinn starb. Ansonsten sehen wir auf eine von David Bazika entworfene, sehr praktikable, nichts an szenischem Aufwand vermissenlassende schlichte Bühne aus schräg gestellten grauen Wänden und am Ende eine zentrale, den guten Schluss ankündigende Treppe. Während der Ouvertüre sehen wir das wohl bekannteste Fotoporträt Bedřich Smetanas: noch komplett, dann – das passt zum Thema des quasi verdoppelten Teufels und zum zu lösenden Konflikt – auseinandergerissen; in der Folge werden bei den Auftritten Rarachs die einzelne Kopfteile Smetanas blutrot beleuchtet – am Ende fügt sich das Foto, wie selbstverständlich, wieder zusammen. Naives Theater, natürlich, aber die Hommage an den großen Musiker wirkt, wenn man nicht ganz gefühllos ist, schier bewegend. Was das rein Musikalische betrifft, lässt die Aufführung kaum einen Wunsch offen: das Orchester des DJKT spielt unter Jiří Štrunc einen Smetana, „wie ihn sich der Smetana-Freund nur wünschen kann“ (wie ich schon aus Anlass des Kusses bemerkte): leidenschaftlich, rhythmisch agil, kammermusikalisch fein, wo's benötigt wird. Abgesehen von der wichtigen Rolle der Hedvika, die mit Ivana Veberová leider wieder zu ältlich und vokal sehr eng besetzt ist, verfügt man am Haus über eine hervorragende Riege von Sängern: der Vok ist mit Jiří Hájek, der mir als Prager Don Giovanni noch in guter Erinnerung ist, mit seiner Mischung aus Stärke und Sensibilität ideal besetzt, der Jarek des Martin Šrejma ist keine zweite, sondern eine erste Rolle; wunderbar seine lyrischen und gleichzeitig „männlichen“ (wie man früher sagte) Episoden. Ganz wunderbar und schlichtweg zum Verlieben, weil sie ihre lyrische Emphase estklassig fokussiert: die Katuška der Radka Sehnoutková, die auch in Gestalt einer vom Teufel inszenierten Verführerin ihren Michalek becircen darf. Gleichermaßen elegant artikulierend: die kleine, aber allein mit einer guten Sängerin zu besetzende Hosenrolle des Závěš, die – kurzes Schäkern mit einem hübschen Chormädchen inbegriffen – durch Jana Foff Tetourová glänzt. Der kleine gute Chor des DJKT darf unter Jakub Sloup von Neuem zeigen, was guter Ensemblesang ist, so dass selbst die, von heute aus betrachtet, politisch unkorrekte Kommunikation zwischen den Frauen, die sich ihrem Herren andienen, und ihren eifersüchtigen und gewaltbereiten Männern in ihrer unbefangenen szenischen Interpretation akzeptabel ist; am Ende ist alles große Musik. Der Michálek ist eine komische, also vokal scheinbar anspruchslosere Rolle, die von Tomáš Kořínek mit Szenenbeifall beschieden wird, weil er nicht nur im Rahmen der naiven Oper gut spielt, sondern auch prägnant singt.

Schließlich und endlich Beneš und Rarach, ohne die das Stück nicht stattfinden würde. Sie spielen gewissermaßen die Hauptrollen: Jan Hnyk und Jiří Sulženko. Die beiden Bassisten müssen zwar in der berühmten Szene, in der sie dem Vuk hintereinander als jeweils Gleiche zu erscheinen haben, gleichzeitig auftreten, was dem Ganzen einen anderen, wenn auch nicht dümmere Sinn verleiht. Vokal sind sie, bei aller Verschiedenheit der auch akustisch differierenden Charaktere, gleichgestellt: Hnyk mit seinem dramatisch durchdringenden Organ, mit dem er auch die dramatisch entscheidende Beichtszene gestaltet, Sulženko mit seinem weichen, doch die Bombenrolle des Teufels völlig ausfüllenden Stimme. Doch ist er nur, wenn überhaupt, einer der führenden Sänger. Smetanas letzte Oper zeichnet sich ja auch dadurch aus, dass der Komponist zusammen mit seiner Librettistin, die weniger schlecht war als man gewöhnlich wahrnimmt, seinen Menschen, auch den dämonischen, immer Gerechtigkeit wiederfahren lässt. An diesem Premierenabend prasselt am Ende der lange Beifall zurecht auf alle nieder – auch auf die Tänzer, die als Oktett die zweigesichtigen Teufelsböcke chargieren, nachdem sie schon teilweise als seltsame schwarze Statisten-Gestalten über die Bühne gelaufen waren.

Zugegeben: auch eine Art Regieeinfall. Die Pilsener Interpretationskunst zeigt sich bei den Werken des Jubilars vor allem als Dienst an einem Werk, das aufgrund seiner szenischen Klarheit und seines musikalischen Reichtums nicht der Ausdeutungen bedarf, obwohl gerade die Teufelswand mit ihrer bemerkenswerten Doppelung der Charaktere, dem Schwur des Ritters und der Liebe des alten Herren zur jungen Tochter der einst unglücklich geliebten Frau prächtige Steilvorlagen für psychologische Deutungen liefert. Dass man sie in Pilsen nicht benötigt, weil man ein meist sehr gutes Ensemble zur Verfügung hat, lässt die Vorfreude auf die nächste Smetana-Premiere nur größer werden.

<https://deropernfreund.de/musiktheater/pilsen-die-teufelswand-smetana/>

PLZEŇ: „DÁBLOVA ZEĎ“, BEDŘICH SMETANA

FRANK PIONTEK, OPERNFREUND.DE, 23. ŘÍJNA 2024

Kdybych měl dnes vybrat oblíbenou Smetanovu operu, byla by to Čertova stěna.

Čertova stěna? Tato opera ze všech oper, která je považována za mimořádně dramaturgicky nepovedenou? Ano, protože i zde hudba opět ospravedlňuje všechny konce. Smetanovi kritici z řad jeho příznivců mají možná pravdu, když kritizují poněkud rozpačitý děj – mylí se, když jej spojují s hudbou, jejíž údajnou slabinu má na svědomí libreto, z něhož mistr nedokázal vytěžit nic zvláště inspirativního. Opak je pravdou: je s podivem, že Smetana, tím spíše ve svém hluchém a stále křehčím duševním stavu, dokázal na sklonku svých produktivních dnů vytvořit takovou partituru na základě „balastu“ předlohy. Pokud by měla být některá z jeho oper provedena na koncertě, snad by se nenašel lepší příklad než tato opera – ne proto, že dramaturgie a náčrt postav působí na první pohled slaběji než v kterékoli jiné Smetanově opeře, ale proto, že hudba, kterou z libreta vytěžil, je mimořádně zdařilá. Její tón je jemný, neboť často dominují tiché smyčce, harmonie jsou skutečně smetanovské, oslnivé, ale nikoli svévolné, instrumentace dokonalá. Těžko zde opět nemluvit o mistrovském díle. Autor doprovodného textu k dosud jediné nahrávce díla Mirko Ocadik to uznal: „Kouzlo melodičnosti a široce rozvinuté lyriky“ by posluchači, který by nad hádankami hudby déle přemýšlel, vynahradil. Sám Smetana označil svou poslední operu za „tvrdý oříšek“ – přinejmenším „tvrdý oříšek“ pro kritiky...

Tentokrát se Smetana velmi snažil. Kompozice už nepostupuje tak rychle jako dříve; nemoc proces komplikuje, ale neumenšuje. První dějství začal psát v září 1879 a dílo dokončil až o dva a půl roku později, v dubnu 1882. Dne 29. října 1882 zažil Smetana svou poslední premiéru v Novém českém divadle. To, že měla jen mírný úspěch a publikum nebylo tak nadšené jako při dřívějších premiérách, nebylo způsobeno jen dílem samotným. Jak Smetana poznamenal, vedení divadla inscenaci „nedbale vybavilo“, takže ani výstavní hodnota nemohla vynahradit nepochopení partitury. Ačkoli Smetana také poznamenal, že hudba „potěšila“, ne všichni Smetanovi příznivci byli zřejmě schopni sledovat logiku hudby. Připomínáme: Smetana zdůrazňoval „spojení i jednoduchých melodií s vždy svědomitě zvolenou vhodnou harmonií a romyšleným stavebním plánem ve vztahu a s ohledem na jednotu celé opery“. Opět vymýšlí náměty k rozvíjení. Scénickou „jednotu“ zaručuje námět, který důsledně navazuje na „romantismus“ mystéria. V mystickém centru díla stojí ďábel zvaný Rarach, který způsobuje nejružnější zmatky. Ocitáme se ve středověkém prostředí obohaceném pohádkovými a legendárními motivy, přesně tak, jak to měla doba ráda: vidíme, jak hradní pán Vok Vítkovic, který ze zklamání odpřisáhl lásku, nakonec přece jen získá ženu, malou pěstounku Hedviku. Rytíř Jarek, který si svého pána váží natolik, že na začátku opery přísahá, že se neožení, dokud to neudělá jeho pán, miluje Katušku. Ďábel se objevuje v mnoha podobách, včetně poustevníka Beneše, který je zpočátku představen jako lehce prolhaný tovaryš. Netouží po ničem jiném než po tom, aby byl jmenován opatem kláštera, a tak zase brání hradnímu pánovi ve sňatku; nakonec se čert pokusí vyvolat katastrofu svou přímočaře postavenou „čertovskou zdí“, čemuž nakonec poustevník zabrání. Muži se nakonec nejenže mohou oženit se svými ženami, ale Vok je také jmenován předním hejtmanem království.

Smetanova partitura se vyznačuje nejen citlivým vykreslením postav v těch nejintimnějších tónech. Tím, že dal ďáblu charakteristické zabarvení, vytvořil svou poslední operou také svou nejmodernější operu. Motiv čerta se objevuje již v předehře v podobě tří po sobě jdoucích nadměrných čtvrtých akordů, které jsou různě variovány, mimo jiné v bláznivém čertovském valčíku, po němž následuje „fantasticky zkreslená“ polka. K bizarnostem Gustava Mahlera už není daleko. Hana Séquardtová dokázala zjistit, že Smetanova hudba je nakonec hudbou „složitě harmonické práce s augmentovanými intervaly, bohatou chromatikou, alteracemi a prudkými modulacemi“, jak se na dané téma sluší a patří. Tam, kde se podle Kurta Honolka cítil inspirován libretem a nekomponoval pouze recitativy, „kvetla jeho invence neztencenou měrou“. Přitom však vymyslel novou hudbu, která – zde je třeba Honolkovi oponovat – není kvalitní jen mezi údajně neinspirovanými pasážemi – modernost této partitury se totiž neměří jen podivnými akordy ďábelského motivu, ale také zásadní „prací s motivy a jejich variantami, ve volném zacházení s tradičními formami, jako je árie, recitativ a sbor, v rámci rozsáhlých scénických celků“. Pro amatéry: hudba nádherně plyne.

Je zvláštní, že toto dílo všech děl není dnes na jevišti téměř zastoupeno, a to ani v České republice. O to lepší je zažít ho nyní v Plzni, kde se k 200. výročí skladatelova narození uvádí ve dvou sezonách všech osm jeho geni-

álních oper. Rychle se ukáže, že Čertova stěna je dobrá i dramaturgicky – stačí si všimnout všech informací, které hudba a libreto Elišky Krásnohorské divákům nabízí. Jiří Nekvasil ovšem dílo neinscenuje ve stylu analytického hudebního divadla, ale tak naivně, jak je člověk v Plzni zvyklý. Naivita se však velmi dobře hodí k pohádkovému námětu, který byl ve své době hudebně moderní, ale dnes zní umírněně. „Folklorní“ ženský sbor zůstává „folklorním“ ženským sborem, „vznešený“ pán zůstává „vznešeným“ pánem – a zábavný, zábavně-sametový čert je zábavný. Stejně „ušlechtilý“ rytíř může dát plně průchod svým citům – stejně jako se partitura vyznačuje maximální spravedlností vůči protagonistům. Každá postava bez výjimky má svou lyrickou nebo v případě ďábla pekelnou árii a scénu. Sog. Teprve v závěru dochází k něčemu jako narušení: Vuk je nakonec jako čestný odznak obdarován maketou pražského Národního divadla, načež ho zřejmě náhle začne bolet hlava jako bodnutí poté, co ho ďábel, který si myslel, že ji překonal, okouzlí svou rudě svítící holí: symbolický obraz tedy zcela ohluchlého skladatele, který rok a půl po premiéře neměl dokončit další projektovanou operu a umírá v šílenství. Jinak vidíme velmi praktickou, jednoduchou scénu navrženou Davidem Bazikou, tvořenou šikmými šedými stěnami a centrálním schodištěm na konci, které předznamenává dobrý konec. Během přede hry vidíme pravděpodobně nejslavnější fotografický portrét Bedřicha Smetany: ještě kompletní, pak – v souladu s tématem kvazi-dvojného ďábla a konfliktu, který má být vyřešen – roztrhaný; následně jsou během Rarachových výstupů jednotlivé části Smetanovy hlavy nasvíceny krvavě rudou barvou – na konci je fotografie jako mávnutím kouzelného proutku znovu složena. Naivní divadlo, jistě, ale pocta velkému hudebníkovi je, pokud nejste zcela necitliví, téměř dojemná. Co se týče čistě hudební stránky, představení nenechává téměř nic náhodě: orchestr DJKT pod vedením Jiřího Štrunce hraje Smetanu „tak, jak by si přítel Smetana mohl jen přát“ (jak jsem poznamenal u příležitosti polibku): vášnivě, rytmicky svižně, komorně hudebně jemně, kde je třeba. Kromě důležité role Hedviky, která je s Ivanou Veberovou bohužel opět příliš stará a hlasově velmi úzce obsazená, má dům výbornou pěveckou skvadu: pěvecký part je ideálně obsazen Jiřím Hájkem, kterého si dodnes dobře pamatuji jako pražského Dona Giovanniho, s jeho směsicí síly a citlivosti; Jarek Martina Šrejmy není druhou rolí, ale první; jeho lyrické a zároveň „mužné“ (jak se říkalo) epizody jsou obdivuhodné. Zcela úžasná a jednoduše k zamilování, protože svůj lyrický důraz soustřeďuje prvotřídním způsobem: Katuška Radky Sehnoutkové, které je také dovoleno očarovat svého Michálka v podobě svůdnice zinscenované čertem. Stejně elegantně artikulovaná: malá kalhotová role Závaše, kterou může zpívat jen dobrý zpěvák a kterou – včetně krátkého flirtu s krásnou sboristkou – prozárí Jana Foff Tetourová. Malý, dobrý sbor DJKT pod vedením Jakuba Sloupa Zichy opět dokáže předvést, co je to dobrý ansámblový zpěv, takže i politicky nekorektní komunikace mezi ženami, které se nabízejí svým pánům, a jejich žárlivými a násilnickými manžely je v nezaujaté scénické interpretaci přijatelná; nakonec je to všechno skvělá hudba. Michálek je komická, tedy hlasově zdánlivě méně náročná role, kterou Tomáš Kořínek hraje na výbornou, protože v rámci naivní opery nejen dobře hraje, ale i stručně zpívá.

A konečně Beneš a Rarach, bez nichž by se hra neobešla. Hrají takřka jíc hlavní role: Jan Hnyk a Jiří Sulženko. Ve slavné scéně, v níž mají předstoupit před Vuka jeden po druhém jako rovný s rovným, musí oba basisté vystoupit současně, což dává celé věci jiný, i když ne o nic hloupější smysl. Hlasově jsou si rovnocenní, a to i přes rozdíly mezi postavami, které se liší i akusticky: Hnyk s dramaticky pronikavými varhanami, jimiž vytváří i dramaticky rozhodující scénu zpovědi, Sulženko s měkčím hlasem, který však zcela naplňuje bombastickou roli ďábla. Je však pouze, pokud vůbec, jedním z hlavních pěvců. Smetanova poslední opera se vyznačuje i tím, že skladatel spolu se svým libretistou, který byl méně špatný, než se obvykle soudí, vždy spravedlivě ztvární své postavy, včetně těch démonických. Na konci tohoto premiérového večera se dlouhý potlesk právem snáší na všechny – včetně tanečníků, kteří jako oktet hrají dvojtvárné čertovské kozy, již se po jevišti prošli jako podivný černý kompars.

Přiznejme si, že jde také o jakýsi režijní nápad. Umění interpretace se v Plzni ukazuje v dílech jubilanta především jako služba dílu, které díky své scénické přehlednosti a hudebnímu bohatství interpretaci nevyžaduje, i když zejména čertova stěna s pozoruhodným zdvojením postav, rytířskou přísahou a láskou starého pána k mladé dceři kdysi nešťastně milované ženy poskytuje skvělou předlohu pro psychologické interpretace. Skutečnost, že v Plzni je nepotřebují, protože mají k dispozici vesměs velmi dobrý soubor, jen zvyšuje očekávání další Smetanovy premiéry.

<https://deropernfreund.de/musiktheater/pilsen-die-teufelswand-smetana/>

BALET

ŠPALÍČEK

PREMIÉRA 16. LISTOPADU 2024 VE VELKÉM DIVADLE

PLZEŇSKÝ ŠPALÍČEK – PŘÍLEŽITOST K DIVADELNÍ NÁVŠTĚVĚ CELÉ RODINY

VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 30. LISTOPADU 2024

Divadlo J. K. Tyla v Plzni připravila nejen pro malé diváky balet Bohuslava Martinů Špalíček ve spolupráci s Nadací Bohuslava Martinů a jako další titul do mozaiky výročí Roku české hudby. V hudebním nastudování šéfa plzeňské opery Jiřího Petrdlíka, choreografii Jiřího Pokorného jej se souborem baletu, dětským sborem Kajetán a pěveckými sólisty jej připravili za režijní spolupráce Martina Otavy.

Ke zdrojům Špalíčku Bohuslava Martinů

Na lomu dvacátých a třicátých let minulého století, kdy náhle začala hrozit hospodářská krize a narůstaly nejrůznější totality, se skladatelé ve svých dílech přestali radovat a hledali spíše cestu zpět, ke kořenům, k tradici, k hlubinně bezpečí. Také Martinů v dramatické tvorbě hledal příklon k tradici a cestu ke kořenům divadelnosti, a tak se zrodila první část cyklu České divadlo, balet Špalíček, jehož východiskem byly staré české pohádky a říkadla. Základním zdrojem Martinů tvorby se v tomto ohledu stala především sbírka Erbenových říkadel. V případě klíčové Legendy o sv. Dorotě dlouho skladatel nevěděl, jakou formu pro ni zvolit, nicméně kompozice ženských sborů mu sama ukázala, že ji lze zpracovat hudebně i scénicky. Teprve po „Legendě“ se zaměřil na zbývající baletní část kompozice. Pohádku O Popelce čerpal ponejvíce z Boženy Němcové. Ve Špalíčku se Martinů podařilo vytvořit ojedinělý typ lidového divadla, naplněný slovem, zpěvem i tancem. Martinů k tomu sám dodává: „Omezil jsem se, možno-li vůbec užít toho slova, na úplně prostou lidovou lyriku a zachoval jsem tento tón pro celou hru, nekomplikoval jsem ji žádnými novostmi nebo originalitami, jež jsou teď v módě, zachoval jsem prostý lidový tón a jsem přesvědčen, že toto řešení je nejlepší a jediné možné a že plně odpovídá divadelnímu řešení a každému řešení vůbec“.*

Plzeňská inscenace

Původně zamýšlené dvě základní složky představení – zpěv a tanec jsou v případě plzeňského nastudování rozšířené o scénickou akci dětského sboru, který vystupuje jako pozorovatel a hybatel děje, a navíc ve větším obsazení, než tomu obvykle bývá. Dětský sbor KAJETÁN pod vedením sbor-

mistryně Anny Marie Lahodové se o repríz listopadu 2024 představil se vynikající pěvecké formě, která splňuje i nejnáročnější kritéria profesionálního sborového zpěvu. Zpěv dětí byl velice kultivovaný, ve všech v polohách a u všech členů sboru dokonale vyvážený, aniž by postrádal prvky spontánnosti a bezprostřední radosti ze hry a zpěvu, tak důležité pro účinné vyznění tohoto titulu. Zapojení členů Kajetánu do dění na jevišti nijakým způsobem přitom nenarušovalo kvalitu jeho zpěvu. Z výstupů sólových zpěváků upoutal především působivým materiálem Richard Samek, který mohl především zúročit krásnou barvu svého tenoru zejména ve střední poloze, ve které je jeho part převážně komponován. Andrea Frídová má nevelký, ale vcelku půvabně zvonivý soprán, ale větší pozornost by měla věnovat srozumitelnosti slova. Okruh sólistů uzavřel ve krátkém výstupu basista Rostislav Florian.

Důležitou složkou představení je rovněž choreografie Jiřího Pokorného, která sice příliš nevybočovala z jeho obvyklých postupů svojí originalitou, nicméně v duchu citovaných slov B. Martinů vycházela z přirozenosti a z lidových tradic. I když jednotlivé baletní kusy jsou už od Martinů za sebou jednoduše „řazeny“ podařilo se inscenátorům docílit osvěžujícího temporytmu inscenace včetně přirozeného vygradování večera v Legendě o sv. Dorotě, která se stala duchovním i vizuálním těžištěm představení.

Esteticky přitažlivou choreografii v technicky jistém a emocionálně působivém provedení sólistů a členů baletu DJKT v Plzni umocňovala funkční scéna Lukáše Kuchiňky, přirozeně podněcující divákovu fantazii a obrazotvornost. Kostýmy Dany Haklové pak nesly již zřetelnější náznak realismu s čitelnými atributy pohádkových postav, které malým i velkým divákům umožňovaly snadnou orientaci v ději.

Špalíček Bohuslava Martinů hudebně nastudoval dirigent Jiří Petrdlík, který projevil dostatek citu pro specifický styl lidového Špalíčku. Koordinace mezi dirigentem, orchestrem, a především dětským sborem Kajetán fungovala o navštívené repríze velmi dobře. Mezi jednotlivými balety a hudebními čísly večera však nebyly velké rozdíly v dynamice, hra Orchestru DJKT Plzeň působila občas nevzrušivě až nudně, bez potřebné plasticity a výraznějších propracování.

Špalíček je ideálním titul rodinného představení, které se v mnoha ohledech plzeňským tvůrcům vyvedlo. Zaujme jasnou profesionalitou všech účinkujících a pohladí půvabnými lidovými rytmy Martinů.

*) citováno z: Divadlo Bohuslava Martinů, vydal Supraphon n.p. v roce 1979

<https://operajournal.cz/2024/11/plzensky-spalicek-prilezitost-k-divadelni-navsteve-cele-rodiny/>

MUZIKÁL

KLEC BLÁZNŮ

PREMIÉRA 30. LISTOPADU 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

RECENZE: KLEC BLÁZNŮ JAKO SKVĚLÁ SHOW A NEKOREKTNÍ KABARET

VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERETA.CZ, 15. BŘEZNA 2024

Teprve jako třetí v Čechách nastudoval muzikálový soubor Divadla J.K. Tyla v Plzni slavný broadwayský muzikál *Klec bláznů* (*La Cage aux Folles*). Jeho příběh nás zavádí na francouzskou Riviéru, kde dva homosexuální partneři provozují nejúspěšnější travesti club s dnes velmi populárními performancemi drag show. Zatímco Georges kabaret vede a konferuje, jeho partner Albín je jeho nejzářivější hereckou a taneční hvězdou. Do jejich již tak bouřlivého života, plného žárlivých a hysterických scén, vstupuje čerstvě dospělý syn, jehož má Georges se záhadnou přítelkyní ještě před svým coming outem. A mladý Jean-Michel se chce ženit. Co víc, chce si vzít příslušnici opačného pohlaví! A ke všemu ještě dívku z přísné rodiny, která gaye přímo nesnáší a svým vlivem chce všechny travesti cluby zakázat. Je tedy zapotřebí alespoň na jeden večer sehrát klasickou „křesťanskou rodinu“, co se samozřejmě při Albínových eskapádách nemůže povést... Zápletkou tak *Klec bláznů* trochu připomíná daleko pozdější *Addams Family*, byť ze zcela jiného prostředí, kde se zas „normálně“ snaží tvářit excentrická pohřební rodina.

Ale připomeňme si zásadní věc: *Klec bláznů* měla premiéru na Broadwayi v roce 1983. Muzikál abso-
lutně předběhl dobu. Zcela nekorektně střílí nejen do homosexuálů, diváků travesti show i politiků. Muž zde muži zpívá milostnou píseň. Drag tanečníci komíhají nožkami ve stříbrných minisukních. Dějově by tak dílo sedlo spíš do konce uvolněných devadesát, kdy bylo možné takřka vše. V 80. letech bylo značně kontroverzní, dnes zas natolik nekorektní, že by patrně vůbec nevzniklo. Pro náš všeobjímající svět je humor Klece bláznů možná ještě překvapivější než v době svého vzniku.

Do slavného kabaretu *La Cage aux Folles* nás v Plzni zve režisér Vilém Dubnička, který s muzikálovým souborem nastudoval mimo jiné i velmi úspěšnou *Company*. Velký muzikál na Malé scéně. Vítězně ovšem Dubnička vstoupil i na velké jeviště. Vystavěl působivou a oslnivou show, která v první části naskicuje příběh, přičemž boduje nejen řadou lehce předpokládaných vtípků a explicitních gagů, ale vytváří i základ pro láskyplný příběh se závěrečným happy endem. Dokáže udržet napětí. Ti, kdož

dílo viděli poprvé, o přestávce diskutovali, zda dopadne šťastně, anebo tragicky. „Scény do sebe perfektně zapadají ve vynikajícím temporytmu, který není snadné automaticky dodržet, velkolepé jevištní akce střídají intimní situace. Uzoučká laťka mezi kvalitním klasickým muzikálem a laciným kýčem zůstala na svém choulostivém místě. Za skvělý považuji také nápad, kdy pár diváků sedí u stolečků v místě orchestřiště, jako v klasickém francouzském kabaretu. Lví podíl na úspěchu inscenace má ovšem choreografka Ivana Hannichová, která vystavěla excelentní travesti vystoupení přímo na tělo plzeňských herců.“ I když je znáte, nejste si jistí, zda jde o muže či ženy. Jak se zpívá v muzikálu, tady může být každý čím chce. A za zdejší „tanečnice“ by se fakt ani jakýkoli pařížský kabaret nemusel stydět. Musím je vyjmenovat všechny, protože jde fakt o výkony, které tvoří představení – Pavel Klimenda, Dušan Kraus, Pavel Režný, Karel Jindra, Martin Leška, Jan Ludva, Daniel Makovec, Michal Kováč a neskutečný Roman Krebs. Plus Tereza Koželuhová, sama talentovaná choreografka, v úloze dominantní Hanny. Tohle musíte vidět!

Naprosto určující figurou plzeňského nastudování Klece bláznů je Martin Písařík coby Georges. Je pěvecky přesvědčivý, herecky naprosto suverénní, výřečný, pohybově zdatný. Exceluje nejen v humorných a konferenciérských výstupech (mnohdy v interakci s kabaretním „publikem“), ale také ve scénách lyrických či vážnějších. Vztah k Albínovi hraje a vytváří uvěřitelně. Výborný je samozřejmě i jeho protějšek, Lumír Olšovský jako Albín, vystupující v kabaretu pod pseudonymem Zaza. Mnohdy máte pocit, jako by hrál sám sebe, s typickým lehce hysterickým přídechem excentrické hvězdy. Jde o roli bezpochyby vděčnou, nedávno zesnulý Ladislav Županič za ní v Karlíně dostal Thálii, Libor Zavislan v Brně pak cenu diváků. Úloha je to ovšem křehká, kde lze nejsnadněji sklouznout k lascivitě a přehrávání. Lumír Olšovský v zásadních okamžicích udržel správnou lajnu. Držím palce, aby jeho hlas exponovanou ženskou polohu ve zdraví přežil. Ve výrazné roli sluhy a společníka zmíněné dvojice baval diváky zjevně výrazný Ondřej Baumrukr (Jacob). Debut na profesionální scéně se povedl pěvecky dobře disponovanému a talentovanému studentovi konzervatoře Petru Plašilovi v úloze ženitby chtivého Jeana-Michela. Jeho přítelkyni Annu sehrála roztomilým způsobem Alexandra Vostrejžová. Šarži sucharského poslance Dindona drží až do překvapivého finále populární divadelní i televizní herec Jaromír Dulava, zatímco Venuše Dvořáková Zaoralová vyniká zejména v rozvernějších polohách jeho manželky Marie. Strůjkyní zprvu nenápadného zápletkového maléru se stává jako vždy precizní Stanislava Topinková Fořtová jako Jacquelina, majitelka proslavené přímořské restaurace.

Shodou okolností jsem týden před plzeňskou premiérou Klece bláznů navštívil nejslavnější pařížský kabaret Moulin Rouge, v němž vystupují nejlepší revuální tanečnice, artisté a akrobaté světa. Plzeňským drag queens to jde stejně dobře, za což zasluhují obdiv. Muzikál klec bláznů by dnes už zřejmě nevznikl, a to by byla velká škoda. Vznikla inscenace, na kterou se opravdu vyplatí do Plzně zajet. Nejen kvůli výborným hereckým výkonům, ale i za nebývale velkolepou výpravou, kterou vytvořil scénograf Dave Benson a oslnivými kostýmy Romana Šolce. Orchester je tentokrát umístěný nad zadním jevištěm a hraje trochu překvapivě v zúžené orchestraci. Se zvukově obtížnějším úkolem se však dirigent Dalibor Bárta vyrovnal skvěle. Kapela hrála opravdu dobře s dostatečně barvitým a plným zvukem. České texty barda našich textařů, rovněž nedávno zesnulého Eduarda Krečmara, upravil a doplnil dramaturg Pavel Bár. La Cage aux Folles v Plzni je skoro tak dobrý, jako jeho slavnější, zvučnější a dražší konkurent na pařížské Pigalle!

<https://www.musical-opereta.cz/recenze-klec-blaznu-jako-skvela-show-a-nekorektni-kabaret/>

OPERA

V HUDBĚ ŽIVOT ČECHŮ

28. ÚNORA 2024 NA NOVÉ SCÉNĚ

Ó VIOLO! VYPRAVUJ TĚM PÁNŮM V PRAZE, ŽE MOJE DUŠE JE POHNUTA...

MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 1. BŘEZNA 2024

„Zejména v širokodeché melodii druhé věty Dusíkova koncertu mohl Maxim Averkiev plně uplatnit svůj kultivovaný úhoz a smysl pro kantilénu.“

„Šéf plzeňské opery Jiří Petrdlík se jako dirigent již řadu let usilovně věnuje interpretaci koncertního melodramu.“

„Soubor plzeňské opery přistoupil ke koncertnímu provedení Smetanovy Violy se vší odpovědností.“

V úvodu slavnostního koncertu 28. února seznámil ředitel Divadla J. K. Tyla (DJKT) Martin Otava zcela zaplněné hlediště plzeňské Nové scény s průběhem letošního Roku české hudby tak, jak se odehraje na všech třech divadelních scénách. A koncert svou dramaturgií připomněl českou kulturní veřejností pečlivě střežený Mozartův odkaz, význam české hudební emigrace pro vývoj evropské hudby, tvorbu plzeňských skladatelů, vklad českých autorů do tvorby koncertního melodramu a v neposlední řadě pak plzeňskému publiku poprvé představil fragment Smetanovy opery Viola.

Tištěný program koncertu sice nesl název Steinway gala aneb V hudbě život Čechů, na ostatních propagačních materiálech se však plzeňské divadlo přiklonilo ke Smetanovým slovům, která pronesl 16. května 1868 při poklepání na základní kámen Národního divadla.

Koncert zahájila Mozartova koncertní árie *Bella mia fiamma, addio*, K. 528, psaná na slova Michele Sarconiho k opeře Nicollò Jommelliho *Cesare placata*. Skladatel ji složil v době svého druhého pražského pobytu, když v roce 1787 dokončoval operu *Don Giovanni*. Věnoval ji své hostitelce, zpěvačce Josefíně Duškové, která ji později (1789) zpívala v Drážďanech a Lipsku v rámci svého turné po Německu.

Sólový part Mozartovy árie přednesla za doprovodu operního orchestru hrajícího pod taktovkou šéfa Jiřího Petrdlíka přední sólistka plzeňské opery Ivana Veberová. Ačkoliv si ji do svého repertoáru zařazují především kolorатурní pěvkyně, mladodramatický soprán Veberové se zde prosadil v celé své plnosti a kráse.

Profesor klavírní hry na plzeňské konzervatoři Maxim Averkiev je v Plzni dostatečně znám četnými vystoupeními, a to zejména v oblasti komorní hudby. V DJKT působí již delší čas i jako korepetitor operního souboru. Jeho brilantní techniku a příkladnou spolupráci s orchestrem mohli posluchači tentokrát ocenit i na poli koncertantní tvorby. Koncert pro klavír a orchestr, op. 49 Jana Ladislava Dusíka (1760–1812), v pořadí dvanáctý z jeho čtrnácti klavírních koncertů, byl komponován v rozmezí let 1799 a 1801. Zejména v širokodeché melodii druhé věty mohl absolvent Moskevské konzervatoře plně uplatnit svůj kultivovaný úhoz a smysl pro kantilénu.

Druhou půli večera zahájila předehra k opeře Lešetínský kovář rodáka ze Starého Plzeň Stanislava Sudy (1865–1931). Nevidomý skladatel, pedagog a koncertní umělec je autorem několika oper (kromě Lešetínského kováře také U božích muk, Bar Kochba, Il divino Boemo), dále pak řady komorních skladeb.

Šéf plzeňské opery Jiří Petrdlík se jako dirigent již řadu let usilovně věnuje interpretaci koncertního melodramu. Z této oblasti zazněla v rámci koncertu nejprve Balada česká, op. 8 Otakara Ostrčila (1879–1935), v samotném závěru pak Balada o Karlu IV., op. 13 Otakara Jeremiáše (1892–1962), tedy hudba autorů, k jejichž dílu je Plzeň v poslední době bohužel dosti nevšímavá. Jejich zařazení do programu lze tedy právem ocenit.

Ostrčilova Balada česká, op. 13 premiérována v roce 1905 Hanou Benoniovou a Českou filharmonií má blíže spíše k symfonické básni. Mluvené slovo, jež na koncertě zaznělo v mistrovském podání Moniky Švábové, je odděleno hudebními plochami, které jsou zároveň i vrcholnými místy tohoto koncertního melodramu. V tomto ohledu lze přednes dlouholeté členky plzeňské činohry ocenit, neboť na sebe zbytečně nestráhala pozornost, její umělecký přednes naopak plně korespondoval s autorovým záměrem.

Ve stejných intencích podobných oněm Ostrčilovým pokračoval v roce 1917 i písecký rodák Otakar Jeremiáš při tvorbě svého jediného melodramu. I on se nechal inspirovat Nerudovými verši, jimiž v letech „Velké války“ mohl posílit národní sebevědomí. Již v úvodu zazní v žesťové sekci jistý monumentalismus, prostupující pak většinou míst hudební partitury včetně závěru. Martin Otava se v roli recitátora ve svém podání přiklonil spíše ke štěpánkovské interpretaci. Císaře a českého krále zde pojal jako rozšafného vládce, který – zbaven vladařských povinností – si ve chvílích uvolnění zamudruje nad povahou českého národa, což interpret po slovech „...mám já to bídu s vámi“ korunoval i rezignujícím, smířlivým smíchem. Takto v Otavově podání Nerudovy verše překvapivě dosáhly nečekaného účinku – básník tak místo králova láteření naopak vyvolá jeho hrdost na „paličaté Čechy“, aniž by ho pak Bušek z Velhartic musel usmířit závěrečným poučením v podobě paralely trpkého vína a tvrdošíjného národa.

Pozornost publika se v druhé půli koncertu pochopitelně upnula ke koncertnímu uvedení fragmentu Smetanovy Violy. Především by bylo mylné považovat Violu pouze za výtvar skladatelova posledního období. Smetana uvažoval o zhudebnění této shakespearovské látky, veselohry Večer tříkrálový aneb Cokoli chcete, již v 60. letech, což by mu bývalo bylo umožnilo etablovat se i v zahraničí. Historii nejlépe ilustruje Smetanova korespondence s libretistkou Eliškou Krásnohorskou. Ta mu nástin a formální přehled Sebastiana a Violy zaslala již v dubnu roku 1871, v červnu pak celé libreto. Poté se také oba tvůrci sjednotili na konečném názvu Viola. Podle časopisu Dalibor začal Smetana operu skicovat v roce 1874, poté se však zabýval jinými úkoly. Krásnohorská si proto libreto vyžádala zpět s tím, že v něm provede úpravy. Smetanovi ho pak vrátila s řadou škrtů až v roce 1880. Smetana se začal Violou zabývat o tři roky později v době komponování Pražského karnevalu. Vzhledem k tomu,

že ve *Violě* nově komponoval ztracený vstup (takt 1–21), v dalším materiálu (do taktu 322) pak provedl řadu změn. Nemoc mu bohužel zabránila v díle pokračovat. Pět měsíců před smrtí píše v dopise svému příteli Srbovi-Debrnovovi tato hořká slova: Ó *Violo!* Vypravuj těm pánům v Praze, že moje duše je pohnuta slze!

Libreto Krásnohorské později použil pro stejnojmennou operu skladatel a sběratel lidových písní Karel Weiss, který ji v roce 1892 uvedl na scéně Národního divadla.

Soubor plzeňské opery přistoupil k prvnímu plzeňskému koncertnímu provedení tohoto operního fragmentu se vši odpovědností. Pod taktovkou Jiřího Petrdlíka se sólových partů ujali kmenoví sólisté Ivana Veberová, Jana Foff Tetourová, Richard Samek, Jakub Hliněnský, Jevhen Šokalo, který na našich scénách kromě Braniborů v Čechách vystoupil ve všech Smetanových operách, a hostující Andrij Charlamov. V prvním výstupu zazněl operní sbor dobře připravený Jakubem Zichou. Spolehlivý výkon odvedl pod vedením svého šéfa i operní orchestr. Stému čtyřicátému výročí Smetanova úmrtí bude v Plzni ve Velkém divadle věnován květnový koncert (9. května), při němž zazní skladatelova sborová díla.

<https://www.klasikaplus.cz/44251-2/>

DIVADLO J. K. TYLA OTEVŘELO SLAVNOSTNÍM KONCERTEM DVEŘE DO PESTRÉHO SVĚTA ČESKÉ HUDBY

GABRIELA ŠPALKOVÁ, *OPERAPLUS.CZ*, 2. BŘEZNA 2024

Divadlo J. K. Tyla pro slavnostní koncert k Roku české hudby, který se konal v Novém divadle 28. února 2024, zvolilo netradiční dramaturgii. Motem slavnostního koncertu se stala symbolicky slova Bedřicha Smetany, jež pronesl při poklepání na základní kámen Národního divadla: „V hudbě život Čechů“.

Program slavnostního koncertu Divadla J. K. Tyla byl sestaven z děl českých autorů s Bedřichem Smetanou v čele. DJKT nezařadilo autory a díla obecně známá a často hraná. Ale šlo jinou cestou. A to i v případě Bedřicha Smetany. Na program nebyly obvyklé árie či výstupy z jeho oper či *Vltava* z cyklu *Má vlast*, ale operní soubor DJKT nastudoval a koncertně uvedl Smetanovu nedokončenou operu *Viola*. I další díla, jež DJKT pro tuto příležitost nastudovalo, jsou zřídka prováděná a jejich autoři figurují v povědomí současného publika jen okrajově či jsou už takřka zapomenutí. Byla to tedy tak trochu sázka do loterie. A vyplatila se. V hledišti Nového divadla nebylo jediné volné místo a v publiku usedli posluchači různých generací.

Přítomné pozdravil ředitel DJKT Martin Otava a radní pro kulturu města Plzně Eliška Bartáková, kteří nastínili program slavnostního koncertu i plány DJKT a města Plzně na Rok české hudby. Orchestr byl umístěn na jevišti, vkusně byla vyřešena scéna, na plátně na zadní stěně jeviště za orchestrem a místem vyčleněným pro sbor se promítal název koncertu s podpisem Bedřicha Smetany, při každé skladbě pak podobizna autora a název díla. Produkci s operním orchestrem nastudoval a řídil šéf opery DJKT Jiří Petrdlík.

Prvním číslem byla slavná koncertní árie Wolfganga Amadea Mozarta (1756–1791) *Bella mia fiamma, addio*, K. 528, kterou Mozart zkomponoval pro pěvkyni Josefínu Duškovou za svého pobytu v Praze. Souvislost s českým hudebním prostředím je tedy nasnadě. Připomeňme jen v této souvislosti i Smetanovu proslulou větu, kterou si zapsal do svého deníku v Plzni 1843: „V klavírní technice chci

býti Lisztem a v kompozici Mozartem!“ Náročnou koncertní árii přednesla sólistka opery DJKT Ivana Veberová s pěveckou jistotou, procítěně, s důrazem na dramatičnost; árie jako celek vyzněla velkoperně.

Chvályhodným počinem bylo zařazení Koncertu g moll pro klavír a orchestr op. 49 Jana Ladislava Dusíka (1760–1812), který obrátil pozornost publika na tuto výraznou osobnost českého, respektive evropského klasicismu. Jako sólista vystoupil Maxim Averkiev. Jan Ladislav Dusík (psán též Dussek) jako jeden z nejlepších klavírních virtuózů své doby koncertoval v prestižních sálech a před evropskou smetánkou. Prožil poměrně bouřlivý a dobrodružný život. Dva roky působil jako kapelník u litevského knížete Karola Stanisława Radziwiłła, posléze žil v Paříži, avšak jako častý host francouzského dvora a oblíbenec Marie Antoinetty musel po vypuknutí Velké francouzské revoluce prchnout ze země. Uchýlil se do Londýna, kde mimo jiné koncertoval s Josephem Haydnem. Oženil se s virtuózkou na harfu a klavír Sophií Corri, když zkrachovalo hudební nakladatelství, jež založil se svým tchánem, prchl před věřiteli do Hamburku. Vstoupil do služeb pruského prince Ludvíka Ferdinanda Pruského v Magdeburku, po jeho smrti v bitvě u Saalfeldu odešel znovu do Paříže na dvůr francouzského ministra zahraničí, knížete Charlese Maurice Talleyrand-Périgorda, kde se v roce 1812 jeho životní pouť uzavřela. Dusíkův hudební odkaz je zaměřen na „jeho“ nástroj – klavír, četná díla věnoval ovšem také harfě a pamatoval i na lesní roh. Jako komponista je v mnohém průkopníkem. V řadě svých děl výrazně vybočil z klasicistní tradice, používal ve své době neobvyklé chromatické postupy, synkopy, tečkované rytmy, čímž dosahoval zvláštního dramatického napětí; jeho vrcholná díla v mnoha ohledech v sobě už nesou prvky ryzího romantismu. Ve své hře výrazně uplatňoval pedál a jako první skladatel vůbec ve svých skladbách jeho použití důsledně vypisoval. Působivý Klavírní koncert g moll op. 49 je dvanáctý z jeho čtrnácti klavírních koncertů a společně s Koncertem Es dur pro klavír a orchestr se sporným opusovým číslem 70 a Koncertem pro dva klavíry a orchestr B dur op. 63 patří k nejvýznamnějším. Vznikl pravděpodobně po návratu z Londýna mezi lety 1799–1801. Je doslova gejzírem hudební invence s výraznými melodickými linkami, které se obměňují v mnoha variacích, orchestr zde není jen doprovodem klavíru, ale velmi výrazný prostor má například hned v úvodu působivého Allegra. Dusík se tu vydává z pevných hranic klasicismu do nekonečných vod ryzího romantismu. Dramatičnost koncertu spočívá v kontrastech mezi motivy v jednotlivých větách i mezi větami samými – ve vypjaté exaltovanosti Allegra s lyrickými až Chopinovskými melancholickými pasážemi, křehkosti Adagia a lyrické zpěvnosti s naléhavostí burčujícího finále závěrečného Ronda. Blízkost Beethovenova je zřejmá. Je těžko uvěřitelné, že je tento hudební skvost takřka neznámý. Jeho zařazení na program tedy samo o sobě zaslouží velké ocenění. Bylo však patrné, že klasicismus není zúčastněným umělcům blízký. Aby Dusíkův koncert vynikl ve své plné kráse, bylo by zapotřebí logické tempové agogiky a vyváženosti a širší dynamické škály jak v orchestru, tak u sólisty. Maxim Averkiev hrál virtuózní klavírní part s obdivuhodnou technickou jistotou. Vyčíst však z precizně zahraných not skutečnou Dusíkovu hudbu, bylo poměrně obtížné.

Podstatně plastičtější už byla druhá polovina slavnostního koncertu, ve svém celku velmi působivá. Otevřela ji přehra k opeře Lešetínský kovář plzeňského skladatele Stanislava Sudy (1865–1931). Skladatel ji zkomponoval v letech 1900–1902 podle slavné stejnojmenné básně Svatopluka Čecha. Lešetínský kovář byl proveden poprvé 4. dubna 1903 v Plzni pod taktovkou Antonína Kotta, v roce 1909 jej uvedlo české divadlo v Brně i Divadlo na Vinohradech a opět roku 1925 byla obnovena inscenace v Plzni. Později byl ve zjednodušeném přepracování na operetu uváděn ochotníky a v lidových divadlech, z velkých divadel jej vytlačil Lešetínský kovář Karla Weise (1862–1944) z roku 1920, i když ani ten se na jevišti dlouhodobě neudržel. Nahrávku přehry k Sudovu Lešetínskému kováři pořídil Československý rozhlas v Plzni, s Plzeňským rozhlasovým orchestrem ji nastudoval a dirigoval Bohumír Liška. Zařazení Sudova díla na program je velmi záslužným počinem. Přehra vyzněla v Petrdlíkově nastudování a díky výkonu orchestru přesvědčivě a s žádoucím akcentem na zpěvnost, v níž lze vyčíst Sudovu inspiraci dílem Bedřicha Smetany. Orchester hrál technicky přesně, na výborné úrovni. Je krajně nepravděpodobné, že by se jeho opera někdy na jeviště vrátila, ale provedení přehry ukázalo, že dílo tohoto slepého skladatele by si jako celek zasloužilo řádnou rehabilitaci. Připomeňme v této souvislosti především jeho opery Bar Kochba (premiéra 1905), Il divino Boemo

o životě Josefa Myslivečka (premiéra 1927), silná je jeho osobní symfonická zpověď *Život ve tmách* (1923), kterou uvedla podobně jako i jeho další díla – symfonické básně *Slepčova píseň* a *Hudba světlem* (1929) Česká filharmonie.

Během večera zazněly dva významné české melodramy, které vhodně rámovaly koncertní provedení Violy Bedřicha Smetany. Prvním byl melodram Otakara Ostrčila (1879–1935) *Balada česká* op. 8 na slova balady Jana Nerudy (1834–1891) o bájném rytíři Palečkovi. Ostrčilovu partituru Jiří Petrdlík plně vypracoval, žádoucí dynamika dala vyniknout jak hudbě, tak textu. Baladu českou působivě přednesla dlouholetá členka činohry DJKT Monika Šváblová, její podání charakterizuje vysoká kultivovanost celkového projevu a výborná dikce. Recitovala s plným pochopením pro žánr, s mimořádným citem pro slovo a charakter Nerudových veršů.

Není dílo, které by bylo osudověji spjato s životem umělce, než je Viola Bedřicha Smetany (1824–1884) podle *Večera tříkrálového* Williama Shakespeara. Po českém námětu v Daliborovi (premiéra 1868) začal Bedřich Smetana uvažovat o opeře, která by mu dopomohla také na světová jeviště. Volba padla na obecně známý *Večer tříkrálový*, Shakespearovým námětem chtěl Smetana dobýt svět. Eliška Krásnohorská mu dala libreto k *Viole* 29. června 1871, ale od práce na ní ho odváděly jiné úkoly – především kompozice *Libuše* a *Dvou vdov*. Violou se Smetana začal znovu zabývat po ztrátě sluchu, skicovat ji začal v roce 1874 a přikročil ke kompozici, ale opět ji odložil, přednost dostala *Hubička*. Ke skicám opery se vrátil až v úplném závěru života na jaře 1883, rok před svou smrtí. Orchestraci stačil dokončit jen u části fragmentu, poslední část už je zaznamenána pouze pro klavírní doprovod. Původní úvod k opeře se Smetanovi ztratil, proto zkomponoval vstup do díla nově, staršího data je však další hudba, v níž Smetana provedl jen jistě drobné změny. Dochovaný celek je smíšené povahy, ale jeho hudba pochází většinou z doby kolem komponování *Dvou vdov* a *Hubičky*. Fragment čítá 365 taktů – krátkou předehru a čtyři výstupy: u ilyrského pobřeží zuří bouře. Po ztroskotání korábu se tu zachrání – každý na jiném místě – sourozenci Viola a Sebastian. Sebastian i s věrným kapitánem Antoniem se chystá hledat svou sestru. Viola nalézá útulek u rybáře Marka, v troskách lodi objeví bednu s věcmi svého bratra a převleče se do jeho šatů, aby se mohla snáze vydat na cestu a pátrat po něm. Na pobřeží se objevuje kníže Orsino nešťastně zamilovaný do hrdé Olivie a přichází k chatrči, kde se skrývá Viola. Zde už Smetanova partitura končí, jedná se o cca 15 minut hudby.

Violu v Plzni inscenovala v roce 2009 v době svého pedagogického působení na plzeňské konzervatoři dlouholetá sólistka opery DJKT Lilka Ročáková. Provedení se studenty konzervatoře za klavírního doprovodu bylo tehdy zahrnuto do programu festivalu Smetanovské dny. Smetanovu Violu připomněly provedením partu titulní hrdinky i autorské komorní pořady s umělci DJKT a pražského Národního divadla pořádané rovněž v rámci Smetanovských dnů (2018, 2019). Až nyní byl fragment nastudován ve své celistvosti s orchestrem a sbory. V sólových partech vystoupili členové plzeňské opery Ivana Veberová (Viola), Jana Foff (Sebastian), Richard Samek (Orsino), Jakub Hliněnský (Antonio), Jevhen Šokalo (Marko), Andrij Charlamov (Rybář). Na klavír citlivě doprovázel poslední neinstrumentované části fragmentu Maxim Averkiev. Jiří Petrdlík akcentoval dramatickост dějové situace a hudby, což podpořili sólisté snahou o přesvědčivý výraz. Srozumitelnost zpívaných textů byla však až na Jakuba Hliněnského velmi malá, u nevyrovnaně znějícího sboru (sbormistr Jakub Zicha) takřka nulová.

Byť fragment, je Viola hudebním svědectvím Smetanovy vysoké invence. A momenty, kdy instrumentace postupně chudne a vše spěje jen ke klavírnímu doprovodu, jsou při vědomí tragického životního osudu Smetanova hluboce dojemné. Výpovědní hodnota Violy tedy tkví nejen v kvalitě provedení, ale rovněž v tomto poselství. Viola byla na Nové scéně svědectvím o hudební velikosti svého tvůrce.

Koncert uzavřel melodram skladatele 1. poloviny 20. století Otakara Jeremiáše (1892–1962) *Romance o Karlu IV* op. 13. rovněž na slova Jana Nerudy. Proslulý text o trpkém vínu, jež sládne na jazyku a

paralela s českým lidem, dílo bytostně české, zde ožívá podpořeno plastickým hudebním doprovodem typickým pro moderní hudbu 20. století, vycházející z pozdní romantiky. Jiří Petrdlík nastudoval a dirigoval Jeremiášův opus s citem a potřebnou empatií. Mluveného partu se ujal Martin Otava. Recitoval s jasnou dikcí, s chutí a zápal, s bezprostředním hereckým projevem, aniž by přehrával či sklouzával k laciné podbízivosti. Přesně vyvážil míru komiky, jíž je opředena závažnost výpovědi Nerudovy romance.

Obě básně Jana Nerudy Balada česká a Romance o Karlu IV., které celé generace znávaly nazpaměť, ožily nyní podpořeny výborným výkonem orchestru. Však také publikum nešetřilo potleskem, kterým odměnilo na závěr všechny účinkující.

Slavnostní koncert Divadla J. K. Tyla v Plzni k Roku české hudby byl ve svém celku důstojným, reprezentativním, zároveň vtipným a osvěžujícím setkáním s českou hudbou. Díky dramaturgické volbě dal možnost vytušit šíři, hloubku a pestrost české hudby. A Divadlu J. K. Tyla patří za tento přístup dík. Je škoda, že koncert V hudbě život Čechů nebyl zařazen na program 44. ročníku multioborového festivalu Smetanovské dny, jehož pořadatelem je Plzeňská filharmonie. Bylo by to vhodné a logické tím spíše, že hned následující den 29. února 2024 ráno festival začínal Plzeňským sympoziem v prostorách Západočeského muzea v Plzni. Vždyť u Bedřicha Smetany nejde jen o jeho skladatelskou osobnost, ale i o vlivy na ni a o její působení na další skladatelské generace. Koncert by proto byl výrazným a žádoucím dramaturgickým obohacením festivalové nabídky.

<https://operaplus.cz/divadlo-j-k-tyla-otevrela-slavnostnim-koncertem-dvere-do-pestreho-sveta-ceske-hudby/>

OPERA

SMETANOVY SBORY VE VELKÉM

9. KVĚTNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

V PLZNI ZNĚLY SMETANOVY SBORY

MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 11. KVĚTNA 2024

„V letošním roce v Plzni zazněla větší část Smetanova sborového díla.“

„Na závěr první půle večera spojili mužské amatérské sbory své síly v jedné z nejnáročnějších Smetanových sborových kompozic Píseň na moři.“

„Iniciativu plzeňského divadla lze ocenit jako významný dramaturgický přínos.“

Smetanovy sbory ve Velkém, tak se jmenoval koncert uspořádaný ve čtvrtek 9. května v plzeňském Divadle Josefa Kajetána Tyla. Míněn tak byl nejen prostor Velkého divadla, které této příležitosti poskytlo reprezentativní prostředí, ale i velkorysý záměr akce, kdy zazněla podstatná část Smetanova sborového díla.

Uvážíme-li, že dne 11. dubna provedla Plzeňská filharmonie v Měšťanské besedě spolu s Vysokoškolským uměleckým souborem Univerzity Karlovy (sbormistr Jakub Zicha) církevní sborové kompozice, vzniklé v době Smetanových studií u Josefa Proksche, pak v letošním roce v Plzni zazněla větší část Smetanova sborového díla.

Již sám podtitul pořadu Sbory z Čech a Moravy spojí své hlasy k oslavě velikána české hudby naznačil, že k této příležitosti Plzeň navštíví sborová tělesa i ze vzdálenějších míst. Z Brna přijelo Akademické pěvecké sdružení Moravan (sbormistr Ondřej Můčka), Mužský pěvecký sbor Lásky opravdívá se sbormistrem Janem Špačkem, z Vysočiny Mužský pěvecký sbor Bohuslava Martinů města Poličky se sbormistrem Oldřichem Růžičkou, z Prahy Mužský sbor Smetana řízený Josefem Popelkou a Pueri gaudentes vedení Liborem Sládkem. Domácí soubory reprezentoval dětský sbor opery Divadla J. K. Tyla (DJKT) Kajetán řízený sbormistryní Annou-Marií Lahodovou a mužská sekce operního sboru DJKT se sbormistrem Jakubem Zichou, která byla jediným profesionálním tělesem.

V kompletním obsazení zazněla dvě krátká Hesla vzniklá roku 1882 z podnětu autora textu Josefa Srba-Debrnova. Ten je jako jednatel pražského Hlaholu zamýšlel jako zdravotní cvičení pro účely zájezdů a výletů tohoto sborového tělesa.

V kompaktním zvuku mužských hlasů se dobře prosadilo také následující Věno vzniklé pro tentýž sbor, jenž v roce 1881 oslavil dvacet let od svého založení. Smetanova nejoblíbenější sborová kompozice byla premiérována 16. května v pražském Novém českém divadle, kde se k její interpretaci spojilo tisíc hlasů.

Do doby existence prvních měsíců předního pražského sborového tělesa posluchače vrátili následující Tři jezdci. Sbor vznikl roku 1862 na text balady Jiljího Vratislava Jahna. Pojednává o českých šlechticích, kteří do Čech přinesli zprávu z Kostnice o Husově upálení. Svou premiéru měl tento sbor na Žofíně 27. února 1863. V náročné kompozici se dobře uplatnili jako sólisté, členové operního sboru DJKT Josef Jordán, Miro Bartoš a Rostislav Florian.

Také Rolnická na text Václava Trnoblanského není prosta interpretačně náročných míst, účinkující tělesa připravena svými sbormistry je však vládla se ctí. Jako apoteóza českého venkova byl sbor poprvé uveden 17. května 1868 v rámci oslav položení základního kamene k Národnímu divadlu. V plné síle a kompaktním zvuku zazněla Modlitba (1880) a Slavnostní sbor (1870), který poprvé zazněl při odhalení pamětní desky Karla Havlíčka Borovského v jeho úmrtním domě v Praze v Havlíčkově ulici.

Na závěr první půle večera spojili mužské amatérské sbory své síly v jedné z nejnáročnějších Smetanových sborových kompozic Píseň na moři na slova Vítězslava Háška. Sbor vznikl v roce 1878, a to opět na objednávku pražského Hlaholu. Skladatel se v ní zřejmě nechal inspirovat svými vzpomínkami na Švédsko. Pod vedením Josefa Popelky sbor vyzněl působivě zcela v souladu s intencemi autora.

Zesílený potlesk uvítal na jevišti v druhé části večera domácí dětský sbor Kajetán, který pod vedením své sbormistryně Anny-Marie Lahodové přednesl tři krátké sbory, původně určené ženským hlasům – Má hvězda, Za hory slunce zapadá a Přiletěly vlaštovičky (1878). Plzeňský dětský sbor, bohužel s minimálním zastoupením chlapců, prokázal pečlivou přípravu a odvedl výtečný výkon.

Poté nastala na jevišti změna, když se dalšího programu ujal zkušený sbormistr operního sboru DJKT Jakub Zicha. Opět zazněly mužské sbory, tentokrát druhá verze Odrodilce. Tento a cappellový mužský sbor byl původně premiérován roku 1884 za řízení dirigenta Smetany coby tehdejšího sbormistra pražského Hlaholu. Plzeňští posluchači si vyslechli jeho druhou verzi pro mužský sbor se sóly, jichž se ujali Viktor Bezkorovainyi, David Cízner, Miro Bartoš a Rostislav Florian. Původní dvojsbor byl psán na text Čelakovského překladu básně ukrajinského spisovatele a folkloristy, profesora charkovské a kyjevské univerzity Amvrosije Metlynského.

Na text obrozeneckého kněze, rodáka z Liblína na Plzeňsku, Jana Jindřicha Marka publikujícího pod pseudonymem Jan z Hvězdy, napsal Smetana dvě verze České písně. Její první zhudebnění z roku 1860 bylo zároveň i prvním Smetanovým mužským sborem. O osm let později se skladatel k Markově básni vrátil – upravil ji pro smíšený sbor a opatřil klavírním doprovodem. Takto poprvé zazněla 16. května 1870. Na podnět dirigenta Prozatímního divadla Adolfa Čecha Smetana tuto verzi v roce 1878 také orchestroval (byla uvedena na zmíněném koncertě Plzeňské filharmonie 11. dubna). V plzeňském divadle zazněla jako jeho působivý závěr verze klavírní, v níž se doprovodného partu ujal Jan Mára. Dříve než v podání všech účinkujících včetně dětského sboru zde nahrazujícího ženské hlasy zazněla tato oslava české zpěvnosti, vyslechli si posluchači ještě mužský sbor Naše píseň náležející poslednímu období Smetanova života (1883).

Iniciativu plzeňského divadla lze ocenit jako významný dramaturgický přínos, poukazující na kulturní i společenskou funkci sborového zpěvu pěstovaného zejména mužskými spolky, jež tak ve druhé polovině 19. století výrazně podpořily emancipaci českého národa. Kterak k ní přispělo sborové dílo Bedřicha Smetany, to názorně ukázala právě dramaturgie tohoto večera. Bohužel obsahově podrobný program z pera dramaturga opery Vojtěcha Franka utrpěl nevhodnou grafickou podobou, v níž nebyly dobře čitelné názvy jednotlivých kompozic.

<https://www.klasikaplus.cz/v-plzni-znely-smetanovy-sbory/>

UVEDENÍ SMETANOVÝCH SBORŮ V PLZNI VYZDVIHLO NEPRÁVEM OPOMÍJENÉ HUDEBNÍ KLENOTY

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 12. KVĚTNA 2024

Výjimečný projekt uskutečnilo v rámci Roku české hudby a oslav 200. výročí narození Bedřicha Smetany Divadlo J. K. Tyla v Plzni ve spolupráci s Odborem kultury Magistrátu města Plzně. Na slavnostním večeru s názvem Smetanovy sbory ve Velkém uvedlo v historické budově Velkého divadla ve čtvrtek 9. května 2024 nejdůležitější díla sborové tvorby Bedřicha Smetany v podání celkem sedmi sborů z Čech a Moravy.

Sbor opery DJKT (sbormistr Jakub Zicha) spolu s dětským sborem opery DJKT Kajetán (sbormistryně Anna-Marie Lahodová) hostil pět těles: Pražský pěvecký sbor Smetana (sbormistr Josef Popelka), rovněž z Prahy přijel chlapecký sbor Pueri gaudentes (sbormistr Libor Sládek), Mužský pěvecký sbor Bohuslava Martinů města Políčky (sbormistr Oldřich Růžička), z Brna Akademické pěvecké sdružení Moravan (sbormistr Ondřej Můčka) a Mužský pěvecký sbor Lásky opravdivá (sbormistr Jan Špaček). Jevišťe bylo pro jejich vystoupení dobře nasvíceno, za sbory byl vždy promítnut název právě interpretované skladby doplněný různými portréty Bedřicha Smetany.

Zcela zaplněné hlediště Velkého divadla pozdravili ředitel DJKT Martin Otava, radní pro oblast kultury města Plzně Eliška Bartáková a šéf opery DJKT Jiří Petrdlík, který zavzpomínal v souvislosti s uvedením Smetanových sborů na svého pedagoga, významného českého sbormistra Miroslava Košlera, mimo jiné sbormistra Pražského mužského sboru FOK. „Miroslav Košler mi jako studentovi říkal: ‚Vy už ty mužské sbory neuslyšíte, už se přestanou zpívat‘. Jsem rád, že pan profesor tehdy neměl pravdu,“ obrátil se Jiří Petrdlík k publiku. A vzápětí k portrétu Bedřicha Smetany na pozadí scény: „Chtěl bych poděkovat Bedřichu Smetanovi za tu krásnou hudbu, kterou nám napsal,“ vyjádřil slovy i drobnou úklonou Jiří Petrdlík svůj vztah ke skladatelovu dílu. Spontánní a dlouhý potlesk publika byl výmluvnou reakcí. Zněl toho večera ještě mnohokrát, oceňoval hudbu a sbory, které ji do Plzně, místa Smetanových gymnaziálních studií, přivezly.

Celovečerní produkci akcentující Smetanovu sborovou tvorbu v letošním roce dokázal uspořádat pouze Pražský pěvecký sbor Smetana v den skladatelova narození 2. března v Obecním domě v Praze, vystoupila na ní též amatérská tělesa jako nyní v Plzni. Je velkou zásluhou vedení plzeňské opery a Odboru kultury Magistrátu města Plzně, že v Plzni dokázali zrealizovat velkorysý program sestavený výlučně ze Smetanových sborových děl.

Všechny sbory jsou a cappella s výjimkou závěrečné České písně, která zazněla za doprovodu klavíru. První polovina koncertu patřila mužským sborům. Večer uvedly krátké sborové skladby Heslo I, Heslo II (obě z roku 1882, dirigoval Josef Popelka) a Věno (1881, dirigoval Oldřich Růžička) na texty Josefa Srba-Debrnova, které zazněly v podání všech hostujících amatérských těles a mužské části

operního sboru DJKT. Uvedení koncertu oběma Hesly byla symbolická a dramaturgicky dobrá volba – Josef Srb-Debrnov jako jednatel pražského Hlaholu psal Bedřichu Smetanovi (který byl původně též sbormistrem Hlaholu) texty pro tento spolek. I poslední dokončenou Smetanovou skladbou je sbor Naše píseň z roku 1883 právě na slova Srba-Debrnova, která zazněla před samotným závěrem plzeňského koncertu. Začátek a konec produkce tedy rámovaly skladby zkomponované již neslyšícím skladatelem ke konci jeho života. Hesla byla psána jako zdravotní rady pro zájezdy Hlaholu. Věno zkomponoval Smetana roku 1881 ke dvacetiletému výročí založení tohoto spolku, pražskou premiéru na sjezdu pěveckých sborů zpívalo více než tisíc zpěváků. Věno se stalo jednou z nejoblíbenějších Smetanových sborových skladeb. Svou přirozenou zpěvností přímo vybízí k tomu, aby si jej společně s interprety zpívalo i publikum. A přesně ten účinek mělo jeho provedení i ve Velkém divadle v Plzni ke 200. výročí skladatelova narození – jakási vnitřní potřeba přidat se k mužům na pódiu byla velmi silná a neodbytná. A když dozněla poslední slova textu „... zpěvu dar všech srdcí vroucích vlasti budíž věnován, kdo jí dražší skvosty snáší, tomu věnec budiž dán!“, otočil se sbormistr Oldřich Růžicka ke Smetanovu portrétu s děkovným gestem; celková upřímnost projevu a bezprostřednost při pečlivém provedení skladeb vyvolala nejen dlouhý aplaus, ale až nečekané dojetí.

Následovala nejvýznamnější Smetanova sborová díla – Tři jezdci (1862, text Jiljí Vratislav Jahn) a Rolnická (1868, text Václav Trnobranský) – zazněla v podání sborů Lásky opravdívá, Moravan, Smetana a B. Martinů za řízení Jana Špačka. Hudební polyfonie je v těchto sborech pro interprety velmi náročná, detailní kompozice vyjadřuje nejen atmosféru, ale ve Třech jezdcích i dramatický děj jednoho ze zásadních okamžiků české historie. Tři jezdci jsou tři čeští páni vracející se z Kostnice po upálení Mistra Jana Husa a jejich tři sólové hlasy vyjadřují různá stanoviska; závěr skladby je vyjádřením víry, že s jezdci se do Čech vrátí i Husův duch. Začátek sboru líčí trysk jezdců, jejich bezmocný vztek se prolíná s jekotem mohutného Rýna, střední část tvoří sólové hlasy, apoteóza vrcholí v A dur. Také vlastenecký, ale charakterově odlišný ráz má Rolnická, kterou Smetana napsal jako oslavu českého venkova a práce rolníka, nositele českých tradic. Čtyři části skladby líčí roční období, od tiché jarní nálady přes scherzem vyjádřenou dobu žní k mistrovsky zpracovanému úderu cepů v počátku podzimu v obtížné polyfonní struktuře ke čtvrté části, vlastenecké apoteóze – díky rolníkovi za jeho práci. Rolnická byla poprvé provedena 17. května 1868 v Novoměstském divadle v rámci oslav položení základního kamene Národního divadla. Provedení obou děl bylo velmi přesvědčivé, v sólových partech se dobře uplatnili členové operního sboru DJKT Josef Jordán, Miro Bartoš a Rostislav Florian.

Modlitba, tato působivá prosba o šťastnou budoucnost země na text J. Srba-Debrnova, nebyla za Smetanova života nikdy provedena. Smetana ji komponoval v Srb-Debrnově bytě v roce 1880 a zde zůstal rukopis ležet před dvacet let, v následujících desetiletích byl zapomenut pro změnu v nakladatelství Urbánek, až v roce 1944 nalezl původní rukopis Mírko Očadlík, teprve poté byla skladba vydána v autentickém znění. Niterná kompozice je ve svých gradacích monumentální a velmi působivá a taková byla i v provedení sborů Lásky opravdívá, Moravan, Smetana, B. Martinů a Pueri gaudentes za řízení Libora Sládka. V jejich provedení a s Josefem Popelkou zazněl následně Slavnostní sbor věnovaný památce Karla Havlíčka Borovského, s nímž pojilo Smetanu úzké přátelství od dob jejich společných studií v tehdejší Německém Brodě. Tato kompozice na text Emanuela Züngela zazněla poprvé v květnu 1870 při odhalení pamětní desky Karla Havlíčka Borovského v Praze na domě, v němž básník a novinář zemřel. Jednoduchá, přitom velebná monumentalita byla zřetelná i při plzeňském provedení. První polovinu koncertu uzavřela atraktivní Píseň na moři (1876–1877) na verše Vítězslava Háška na jeho prolog k epické poémě Černý prapor. Již ohluchlý Smetana komponoval Píseň na moři na popud Josefa Srba-Debrnova pro Hlahol. Hálek byl Smetanův přítel, jeho verše mu byly blízké a moře přivolávalo vzpomínky na pobyt ve Švédsku. Skladba není jen pouhou písni námořníků, působí jako žánrový dramatický obraz – počáteční fanfáry znázorňují přípravu lodí k vyplutí, lidé na břehu se loučí s odplouvajícími, po krátkém smutku z rozchodu přichází radost z volnosti na nezměrnosti mořské hladiny i jásot nad nalezením ostrova. Interpretačně náročná (vysoké „cis“ v tenorech) a koncepčně smělá Píseň na moři je považována za vrchol Smetanovy sborové tvorby. Provedení za řízení Josefa Popelky dokázalo, že rezonuje i dnes – bezprostřednost Háškova a Smetanova „haló!“, s níž se o přestávce na chodbě spontánně zdravili nejedni přátelé, toho byla jasným

důkazem. Provedení těchto zásadních Smetanových sborů amatérskými uskupeními zaslouží vysoké ocenění za pochopení, s nímž díla jejich sbormistři nastudovali, za celkové nasazení a výkon, který podali, pochvalu zaslouží také pečlivá dikce a celková srozumitelnost textu. Nadšení a vědomí pospolitosti se přeneslo na publikum rychle a spojení mezi jevištěm a hledištěm fungovalo znamenitě. Po přestávce potěšil přítomné Kajetán – dětský sbor opery DJKT (sbormistryně Anna-Marie Lahodová), který za podpory ženské části operního sboru DJKT přednesl tři Sbory trojhlasné pro ženské hlasy Má hvězda (text Bedřich Peška), Přiletěly vlaštovičky (text Josef Václav Sládek) a Západ slunce (uváděný též pod názvem Za hory slunce zapadá podle prvního verše Sládkovy básně), které napsal Smetana roku 1878 na objednávku Ferdinanda Hellera pro pražský Dívčí učitelský ústav. Sbory mají odlišný charakter – jemně poetický je ráz písně o hvězdě, živě psaná v polkovém rytmu je píseň druhá, však také tyto dva sbory byly provedeny samostatně 19. ledna 1879, všechny tři sbory společně zazněly 25. března téhož roku. Skladby jsou vysoce ceněny a první dvě jsou vhodné i pro dětské sbory, které je na svém repertoáru čas od času mívají. Západ slunce je jiný – Sládek v něm přivádí na scénu „schubertovského“ poutníka na konci bezvýchodné „zimní cesty“, v druhé sloce je dosti depresivní text „Proč kráčíš, poutníče, tak zpomála? Již hlava chorá, nohy zolovněly. Je noc to zoufalá! Rač těžkých snů nás chránit, Spasiteli!“ Smetana tyto verše zhudebnil jistě i se zřetelem ke svému zhoršujícímu se stavu vážně, s dramaticky vyhoceným vrcholem. Právě z tohoto obsahového důvodu a také podstatně větší náročnosti na interpretaci už tento třetí sbor v repertoáru dětských těles nebývá. V interpretaci dětí ze sboru Kajetán dostal skutečně jiný ráz, je ovšem třeba ocenit, že sbor se naučil a precizně provedl všechny tři skladby, děti zpívaly čistě a přesně. Sbory byly provedeny v pořadí Má hvězda, Západ slunce, Vlaštovičky.

Sboru opery DJKT a Lásce opravdivé pod vedením sbormistra DJKT Jakuba Zichy patřila tři následující čísla. Zazněla druhá verze Odrodilce (1864), kterou zkomponoval Smetana na text ukrajinského literáta a profesora kyjevské univerzity Amvrosije Metlynského v českém překladu F. L. Čelakovského o prokletí odpadlíka, který zradí svůj národ. V této druhé verzi je místo dvojsboru využito kvarteto sólistů, jehož party přednesli s jistotou členové sboru DJKT Viktor Bezkorovainyi, David Cizner, Miro Bartoš a Rostislav Florian. První zhudebnění textu Jana z Hvězdy (obrozenecký kněz Jan Jindřich Marek) Píseň česká pro mužský sbor se datuje rokem 1860, tato verze ovšem byla provedena až v roce 1940. V roce 1868 vznikla nová verze pro smíšený sbor s doprovodem klavíru – zcela odlišná, s novým názvem Česká píseň (provedena 16. května 1870, tehdy ji zpívalo 400 pěvců). V roce 1878 ji skladatel upravil a zinstrumentoval, provedena byla v listopadu téhož roku. Již zmíněným posledním dokončeným Smetanovým dílem je optimistická skladba Naše píseň, oslava polky na text Srba-Debrnova, v níž jsou jednotlivé hlasy vedené rytmicky i melodicky samostatně v polyfonním uspořádání. Je neuvěřitelné, že skladatel při svém špatném zdravotním stavu zkomponoval tak veselé a mistrovské dílo. Potkal ji ovšem podobný osud jako Modlitbu, z majetku Srba-Debrnova přešla do majetku nakladatelství Urbánek, kde byla objevena náhodou roku 1924 a v dubnu téhož roku provedena. Všechny sbory včetně sboru dětského se na jevišti sešly při závěrečném provedení České písně za doprovodu klavíru (Jan Mára), na jevišti bylo 133 účinkujících.

Operní sbor DJKT zaujal zvukově, nicméně jakmile vystřídal toto profesionální těleso s Jakubem Zichou amatérské sbory, okamžitě klesla srozumitelnost zpívaného textu na minimum, rychlost interpretace se zvýšila (především v závěrečné České písni), a tak provedení s pouhými náznaky agogiky a dynamického odstínění získalo až monotónně strojový charakter, čímž značně utrpěla celková zpěvnost a čitelnost melodiky. Profesionální sbor vedený Jakubem Zichou působil ve srovnání s přirozeností amatérských těles vyumělkovaně. Srdečná atmosféra první poloviny koncertu však nezmizela, zůstala v hledišti přítomna po celou dobu, stejně jako zůstala v srdcích posluchačů Smetanova hudba.

Koncert byl příjemnou vzpomínkou na doby, kdy byl tento repertoár zcela běžný, a že by jej posluchači kvitovali i dnes, dokládá jejich spontánní nefalšované nadšení. Publikum tleskalo dlouze a vřele.

Celá produkce byla nezpochybnitelným významným dramaturgickým počinem v celorepublikovém měřítku. Protože plzeňský festival Smetanovské dny uvedl na závěrečném koncertě 11. dubna 2024 tři Smetanovy duchovní skladby a Českou píseň v orchestrální verzi a nyní Divadlo J. K. Tyla uspořádalo za podpory města tento rozsáhlý projekt, slyšela Plzeň takřka kompletní Smetanovu sborovou tvorbu včetně všech tří verzí České písně. Naproti tomu finančně štědře dotované festivaly Pražské jaro a Smetanova Litomyšl sborovou tvorbu Bedřicha Smetany v jeho jubilejním roce opomíjejí. Věřme, že březnový koncert Pražského pěveckého sboru Smetana v Praze a nyní čistě sborová plzeňská produkce Smetanovy sbory ve Velkém bude mít své reprízy – však rok 2024 ještě neskončil. Smetanovy sborové skladby rozhodně nejsou muzejními exponáty, které je třeba jednou za čas z piety oprášit. Jsou skladbami životnými, působivými, vysoce uměleckými, a přitom posluchačsky atraktivními, publikum si podmaňuje dnes stejně jako před sto padesáti lety.

<https://operaplus.cz/uvedeni-smetanovych-sboru-v-plzni-vyzdvihlo-nepravem-opomijene-hudebni-klenoty/>

OPERNÍ MATINÉ

MELODRAM ŽIJE. MATINÉ PLZEŇSKÉHO DIVADLA
V NEOTŘELÉ DRAMATURGII

MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 3. BŘEZNA 2024

„V provedení Veldové dosáhla Lisztova Lenora požadovaného účinku, stejně tak i Averkiev plně využil všech výrazových nuancí, které zde nabízí klavírní part.“

„Martin Otava se Vrchlického textu ve Foersterových Třech jezdcích ujal s příkladnou dikcí a hudební erudicí.“

„Sérii Rilkeho básní ve Foersterově melodramu Z třicetileté války vtiskl Pavel Pavlovský svůj osobitý projev.“

V rámci slavnostního koncertu 28. února věnovaného Roku české hudby se plzeňské divadlo kromě jiných žánrů vrátilo i k formě melodramu. Ve stejném duchu pokračovalo i v nadcházejícím nedělním matiné 3. března, které se odehrálo ve foyeru Velkého divadla. Tam má interpretace koncertního melodramu svou dlouholetou tradici, o níž se léta starají profesorky plzeňské konzervatoře Blanka Hejtmánková a Věra Müllerová. Ředitel divadla Martin Otava spolu se členy plzeňské činohry Apolenou Veldovou, Pavlem Pavlovským a klavíristou Maximem Averkievem nabídli jiný pohled, když tvorbu koncertního, ale i scénického melodramu zasadili do širšího kontextu německé a české tvorby. Nedělní matiné bývají tradičně uváděna slova dramaturga opery. Tentokrát se na vyzvání dramaturga Vojtěcha Franka ujala slova doc. PhDr. Věra Šustíková, Ph. D., která se melodramem zabývá dlouhodobě, a to nejen na vědeckém poli, ale spoluprací s herci a recitátory též v rovině interpretační. Stála zde i za výběrem skladeb. Posluchače seznámila se dvěma proudy německé tradice, Schumannovou na straně jedné a Lisztovou na straně druhé, upozornila na ojedinělý vklad Bedřicha Smetany do vývoje melodramu, poté podala charakteristiku melodramů z pera jejich největších tvůrců v oblasti české hudby – Zdeňka Fibicha a Josefa Bohuslava Foerster. U každé skladby pak neopomněla uvést autora básní a jejich překladatele. Přednost byla dána melodramu koncertnímu provázenému klavírem, pouze dvě ukázky patřily melodramu scénickému.

V úvodu zazněl v podání někdejšího dlouholetého šéfa plzeňské činohry Pavla Pavlovského a klavíristy Maxima Averkieva Schumannův melodram Na útěku, op. 12: č. 2 (v německém překladu známý pod názvem Die Flüchtlinge). Text anglického romantického básníka Percy Shellyho (1792–1822) zde do češtiny přeložil Tomáš Vondrovic. Přestože Robert Schumann (1810–1856) vytvořil v tomto žánru pouze tři opusy, ve vývoji německého melodramu mu náleží zásadní místo. V jednom z dopisů (1853) o melodramu napsal: „Je to způsob skladby, který ještě plně neexistuje, tudíž jsme díky zavázání především básníkům, kteří nás často inspirovali k tomu, abychom se odvážili vykročit na novou cestu umění.“ Shellyho báseň plně odpovídala dobovým nárokům na kvalitní poezii a zálibě v baladických námětech. Pavel Pavlovský uchopil její text spíše v civilnější poloze, což však plně korespondovalo s atmosférou Schumannovy hudby.

Tvorba Ference Liszta (1811–1886) byla zastoupena opusem, k jehož kompozici slavného novoromantika inspirovala jedna z nejznámějších balad německé romantické literatury – Bürgerova Lenora. V rámci matiné zazněla v překladu Jindřicha Pokorného, její interpretace se ve spolupráci s Maximem Averkievem ujala stávající šéfka plzeňské činohry Apolena Veldová. V atmosféře pochmurného děje převážně neseného dialogem mohli oba umělci plně rozvinout své interpretační schopnosti. V provedení Veldové balada dosáhla požadovaného účinku, stejně tak i Averkiev svým smyslem pro romantickou hudbu plně využil všech výrazových nuancí, které zde Lisztův part nabízí. Vzhledem k jeho virtuóznímu charakteru skladatel některé sloky buď ponechal samostatné deklamaci, anebo text pouze podmaloval drženými akordy. Není bez zajímavosti, že mistr klavíru ve skladbě z roku 1858 v jedné z pasáží předjímá impresionismus jako nacházející etapu hudebního vývoje.

Počátky českého melodramu 19. století zde zcela netradičně zastoupila ukázka ze Smetanových Dvou vdov, konkrétně dopis Milostivá paní Ladislava Podhajského, a to v podání ředitele divadla Martina Otavy. Ten zde plně zúročil své hudební vzdělání a divadelní praxi, když se v Züngelově textu s plným porozuměním pro Smetanovu hudbu citově napojil na skladatelovu vroucí kantilénu.

Pořad věnovaný českému melodramu si nelze představit bez tvorby Zdeňka Fibicha (1850–1900). V podání Apoleny Veldové zazněly v překladu Jaroslava Vrchlického verše Ferdinanda Freiligratha (1810–1876) Pomsta květin (v něm. originále Der Blumen Rache). Stejný text využil před Fibichem i Friedrich Adolf Ferdinand von Flotow (1812–1883). Jeho melodram vyšel v roce 1876, tedy v době, kdy se náš skladatel začal tímto tématem zabývat, mohl tedy být jeho bezprostředním impulsem. Fibichovo pojetí spočívá v hlubokém pochopení básnického textu, což dává hereckému projevu interpreta jistou svobodu, a to včetně rytmického průběhu recitace. Toto vzájemné respektování obou složek je patrné i ve Fibichově scénickém díle – trilogii Námluvy Pelopovy, Smír Tantalův a Smrt Hippodamie, op. 33. Návštěvníci matiné nepřišli o ukázkou ani z tohoto výjimečného díla – na samém konci se v působivém podání Apoleny Veldové dočkali monologu Hippodamie ze závěrečné části trilogie. Klavírního výtahu vytvořeného samotným skladatelem se opět se zkušeností korepetitora ujal Maxim Averkiev.

Prvenství co do počtu melodramů náleží v české hudební produkci Josefu Bohuslavu Foersterovi (1859–1951). Vytvořil jich šestadvacet, většinou ve druhé polovině svého dlouhého života. Hudební složka u něho našla vyjádření vždy v klavírních partech, nikoliv v orchestru. Ředitel divadla Martin Otava se s příkladnou dikcí a hudební erudicí ujal Vrchlického textu ve Třech jezdcích, op. 21, Pavel Pavlovský vtiskl svůj osobitý projev sérii básní pražského rodáka Reinera Marii Rilkeho (1875–1926) nazvané Z třicetileté války, op. 174 a do češtiny přeložené Milošem Karešem.

Matiné se zajímavou dramaturgií opět ukázalo, že melodram, který byl zejména v 19. a 20. století integrální součástí české kultury, zdaleka nemusí být uzavřenou kapitolou.

<https://www.klasikaplus.cz/44844-2/>

BALET

BALET GALA

2. KVĚTNA 2024 VE VELKÉM DIVADLE

BALET GALA 2024 V PLZNI PŘINESL ZÁŽITKY Z KLASICKÉHO TANCE

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 7. KVĚTNA 2024

Mimořádné rozsahem, dramaturgickou koncepcí a tanečními výkony bylo Balet Gala 2024 v Divadle J. K. Tyla v Plzni, které se konalo 2. května v historické budově Velkého divadla. Před představením pozdravil diváky šéf plzeňského baletu Jiří Pokorný, uvedl celý večer a připomněl Mezinárodní den tance, u jehož příležitosti se plzeňské Gala konalo. Ocitoval proto i část z letošního poselství, jehož autorkou je argentinská tanečnice, primabalerína Královského baletu v Londýně Marianela Nuñez. Nuñez v něm apeluje na zodpovědnost současných umělců k historii, k jejím autorům, tanečníkům a choreografům, kterým mají budoucí generace naslouchat: „Ať jsme si všichni vědomi toho, že nejsme jen diváci, ale jsme dědicové tradice stvořené uměním, důstojností a obětavostí.... Přestože je středobodem naší pozornosti budoucnost a přítomnost, bez pevných základů v minulosti, bez úrodnosti naší země, nemůže strom tance vzkvétat. Kořeny jsou tradice a zároveň živiny,“ říká mimo jiné Marianela Nuñez.

V duchu tohoto poselství se neslo i celé Gala. Akcentovalo klasický balet proložený moderními výstupy. Nadšené publikum ve zcela zaplněném hledišti aplaudovalo precizním provedením slavných pas de deux, duetům, sólovým variacím i ansámblům. Připraveno bylo dvacet čísel, v nichž účinkovalo sólově 30 tanečníků v čele se sólisty baletního souboru DJKT a vynikajícími zahraničními hosty. V Plzni vystoupili sólisté Bavorského státní baletu Bianca Teixeira a Ariel Merkuri, jejich bývalá kolegyně a nyní mezinárodní sólistka Melissa Chapski a další hosté z ciziny i našich tuzemských scén. Gala charakterizovala vysoká technická úroveň všech provedených čísel.

Stejně jako v minulých ročnících se tančilo na volné scéně, jejíž atmosféru určuje nasvícení. Tanec doprovázely vesměs kvalitní nahrávky (kromě nezřetelné Saint-Saënsovy *Le Cygne*), s jedinou výjimkou (*Talisman*) velmi dobře nazvučené.

Program otevřela půvabná neoklasická choreografie Jiřího Pokorného na hudbu z baletu Léo Delibese *Sylvia* (*Marche et cortège de Bacchus*). V podání stážístů a nových členů plzeňského baletu (od sezóny 2023/24) vyjadřovala velmi zdařile přirozenou radost z hudby a spontánnost mládeže – tanečníci v bílém na jevišti, představujícím

baletní sál, z prostého tréninku vytvoří hravý, a přitom efektní výstup. Mnozí z tanečníků se v průběhu večera představili i v dalších sólových číslech.

Členka souboru Cynthia Brandan tančila se svým kolegou Karlem Roubíčkem hned v následující sugestivní současné choreografii *Complici reciproci* (Vzájemně sympatizující) Riccardo Gregolina na *6 Moments Musicaux*, op. 16., No 4 in E minor Sergeje Rachmaninova pro klavír.

Kako Sawai, stážistka souboru, vrátila publikum ke klasice křehkou variací z *Pas de deux* P. I. Čajkovského (chor. George Balanchine) a stážista Go Minakami precizním provedením variací *Solara* z *Bajadéry* Ludwiga Minkuse (chor. Marius Petipa).

K vynikající inscenaci Raymondy Alexandera Glazunova, kterou v DJKT nastudovala před lety choreografka Jelena Panková, se publikum mohlo vrátit velkolepým *pas de deux* Raymondy a Jeana de Brienne, ovšem v originální choreografii Mariuse Petipy ve skvělém podání sólistů plzeňského souboru Mami Mołoniewicz a Karla Audyho. Preciznost, výtečná souhra a celková elegance pohybu s přesvědčivostí výrazu byly společným jmenovatelem provedení, jež publikum oceňovalo spontánními aplausy.

S tímto *pas de deux* kontrastoval následný výstup dvojice mladičkových italských tanečníků z Art Studio Danza Neapol Mathiase Castellana a Fiorentina Cardilla v choreografii *Inertia* (Nečinnost, Setrvačnost) (chor. Francesco Annarumma, hudba Travis Lake). Chlapci v černých trikotech s bílým pruhem na bocích vnesli na jeviště stroze pojaté pohyby, až geometricky přesné, čemuž odpovídal i hudební doprovod.

Do bohatého světa romantiky s jeho tajemným kouzlem a lidskými dramaty přenesli publikum Julia Köhler (Jugendkompanie Wiener Staatsoper) a člen plzeňského baletu Simone Carosso v krásně provedeném křehce emotivním *pas de deux* z *La Sylphide* norského skladatele Hermana von Løvenskjolda a v historické choreografii dánského choreografa Augusta Bournonvilla z 30. let 19. století. Byl to první výstup plzeňského Gala, jenž svedl dohromady domácí tanečníky s hosty. Mladí tanečníci oslovili publikum v *pas de deux* *Sylphidy* a Jamese i pravdivostí vyjádření tohoto pohádkového a v pravdě osudového setkání člověka s vílou.

Bianca Teixeira a Ariel Merkuri z Bavorského státního baletu se představili během večera dvakrát. V první půli tančili moderní *Morphology II* (chor. Rafael Vedra, hudba Jóhann Jóhannsson), která byla k éterické *La Sylphide* zdařilým kontrastem. Působivě v sobě snoubila modernu s klasickým špičkovým tancem, vynikla díky přesné souhře a vysoké estetice pohybu obou tanečníků.

Vhodně na ni navazovala originální i vtipná choreografie členů plzeňského souboru Mami Mołoniewicz a Mariuse Mathieu *Into the maze* (Do bludiště) na moderní hudbu TAKAX music pro tři tanečníky. Spolu s autory choreografie bloudil mezilidskými vztahy na „jevišti života“ v precizní souhře Justin Rimke.

Závěr první části patřil výtečnému *pas de deux* z *Dona Quijota* Ludwiga Minkuse v klasické choreografii Mariuse Petipy. S *Melissou Chapski* tančil sólista baletu DJKT Gaëtan Pires. Dynamický výstup byl ukázkou brilantní techniky a precizní partnerské souladu; výkony a bezprostřednost obou tanečníků, jež publikum oceňovalo nadšeným potleskem, dovršily ono těžko definovatelné, leč hmatatelné spojení hlediště s jevištěm, které se tvořilo od prvního výstupu a sílilo s každým dalším.

Suita ze 2. jednání *Labutího jezera* P. I. Čajkovského v choreografii Jiřího Horáka podle Lva Ivanova, které má DJKT na repertoáru, otevřela druhou část večera. V sólových rolích *Odetty* a *Prince* zazářili sólisté souboru Afroditi Vasilakopoulou a Justin Rimke, účinek provedení umocnila výborná nahrávka.

Proslulé baletní číslo *Umírající labuť* Michaila Fokina na hudbu violoncellového sóla *Le Cygne* (Labuť) z hudební suity *Le carnaval des animaux* (Karneval zvířat) Camille Saint-Saënsa vytvořené pro primabalerínu Annu Pavlovou, touží mít v repertoáru snad každá tanečnice. Choreograf Francesco Annarumma ovšem postavil novou choreografii *Il Canto del Cygno* (Labutí píseň) určenou pro chlapce, ztvárnil ji mladiček z neapolského Art Studio

Danza Mathias Castellano. Jednalo se o diskutabilní choreografii, provedenou sice precizně, ale zákonitě bez poezie originálu.

Krásu a plnou eleganci přinesl následný duet z inscenace Rhapsody in C sólistů Ballett Theater Chemnitz. Anna-Maria Maas a Jean-Blaise Druenne v choreografii Sabriny Sadowske tančili oděni v bílém působivý duet George and Kate; oslovili nejen vytríbenou technikou, ale celkovou kultivovaností projevu. Neoklasicky pojatá choreografie přinesla čistotu, přirozenou krásu pohybu v jednotě s hudbou – jímavé Andante largamente ze symfonické suity On The Waterfront Leonarda Bernsteina si publikum mohlo vychutnat v kvalitní nahrávce.

Eleganci přinesla i etuda Mami Moloniewicz Senkou (Záblesk), kterou poprvé představila na Baletních inspiracích DJKT v roce 2022. Sólistka v černém trikotu a na špičkách v duetu s Justinem Rímkem vyjádřili působivě pomíjivost i sílu okamžiku.

Další efektní a vysoce náročné pas de deux vyvolalo nadšené ovace, když na jeviště vtančili laureáti Europa Ballet Contest Brno 2023 Hinata Doi a Chikara Araki (Taneční konzervatoř hlavního města Prahy). Svým tancem s obdivuhodně provedenými náročnými prvky oživil balet Talisman italského skladatele a dirigenta Riccarda Driga v choreografii podle Mariuse Petípy.

Spojení opery a baletu připomněla Cynthia Brandan (DJKT) sólovým výstupem (chor. Alberto Alonso) na hudbu mezhry před 4. dějstvím opery Carmen Georgese Bizeta.

Současný pohled na klasiku přinesl výstup sólistů baletu Národního divadla moravskoslezského v Ostravě – Eleonora Ancona a Francesco Fasano tančili pas de deux z Coppéllie Léo Delibese (chor. Giorgio Madia). Svěráznou verzi díla od tohoto současného choreografa má ostravský balet nyní na repertoáru. Madia v ní specifickým způsobem spojuje klasický taneční slovník s moderními i gymnastickými prvky (v tomto výstupu to byl např. kotoul), složkou takto vzniklého tanečního celku je i pantomima.

Originální spojení pohybu se světlem a tmou opět uplatnil ve své ryze moderní technicistní choreografii A. I. sólista baletu DJKT Richard Ševčík. Téma umělé inteligence vyjádřil lomy paprsků, jimiž se proplétají a jsou jimi atakovány unifikované postavy muže a ženy v podání Anety Paškové (DJKT) a hostujícího Michala Lennera (autoři elektronické hudby Pavel Lochman a Jan Rejent).

Výtečný byl svou koncepcí a provedením nápaditý výstup Junior Ballett München ¾ Preludes choreografa Richarda Siegala na klavírní jazzové skladby George Gershwin. Představili se v ní tři tanečníci Parker Gamble, Harry Ashton-Ireland, Simon Adamson-De Luca a dvě tanečnice Rebecca Rudolf a Malika Aithala. Jejich jednoduché kostýmy korespondovaly s meziválečnou atmosférou první poloviny 20. století. Junior Ballett München přinesl na jeviště svěžest až rozverně choreografie, nonšalanci, hravost, bezstarostnost. Ovšem ona zdánlivá jednoduchost tkvěla v absolutní souhře, vysoké technické úrovni a v perfektním souznění choreografie s hudbou.

Gala vyvrcholilo klasickým baletem. Pas de deux z Korzára Adolphe-Charlese Adama (i jej měl balet DJKT na svém repertoáru) přivedlo zpět na plzeňské jeviště sólisty z Bavorského státní baletu Biancu Teixeiru a Arie-la Merkuriho. Po výtečné moderně nyní tančili strhující klasiku. Bravurní piruety, elektrizující skoky vyvolávaly jeden aplaus za druhým, takže závěr pas de deux už tančili nejen za doprovodu nahrávky, ale i neutuchajícího bouřlivého potlesku.

Balet Gala 2024 v Divadle J. K. Tyla přineslo výjimečný umělecký zážitek střídající v harmonické dramaturgii klasiku s modernou. Bylo rovněž reprezentativním večerem pro celý baletní soubor Divadla J. K. Tyla; v náročných a výsostně uměleckých výstupech z klasických baletů mohli jeho sólisté plně prokázat své vysoké technické kvality, ansámblová čísla pak potvrdila celistvost a kompaktnost souboru a jeho celkový potenciál. Balet Gala 2024 bylo oslavou tance v jeho plné kráse.

<https://operaplus.cz/baletni-gala-privedlo-do-plzne-svetove-tanecni-hvezdy/>

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ CELKEM	2024 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2024 UPRAVENÝ ROZPOČET (PROSINEC)	2024 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2024 % Z UPRAVENÉHO ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	371 348	389 311	383 612	98,5%
MATERIÁL	14 500	14 540	14 387	98,9%
ENERGIE	16 800	14 700	10 622	72,3%
PRODANÉ ZBOŽÍ	500	1 000	969	96,9%
SLUŽBY	76 996	81 796	80 796	98,8%
MZDOVÉ NÁKLADY	180 394	192 954	192 931	100,0%
DANĚ A POPLATKY	180	205	176	86,0%
ODPISY INV. MAJETKU	8 280	8 515	8 442	99,1%
DDHM A DDNM	2 090	1 500	1 334	89,0%
OSTATNÍ NÁKLADY	2 880	3 330	3 304	99,2%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	60 926	63 700	63 677	100,0%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	7 802	7 071	6 973	98,6%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	371 348	389 311	388 819	99,9%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	57 942	77 765	77 273	99,4%
ZÁJMOVÁ ČINNOST	1 000	1 450	1 414	97,5%
VSTUPNÉ	40 000	57 800	57 655	99,7%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ	3 000	2 500	2 434	97,4%
OSTATNÍ SLUŽBY	660	415	414	99,7%
PRONÁJMY	2 000	2 000	1 888	94,4%
PRODEJ ZBOŽÍ	700	1 550	1 524	98,3%
ČERPÁNÍ FONDŮ	8 680	8 300	8 289	99,9%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	305	100	62	62,5%
OSTATNÍ VÝNOSY	1 597	3 650	3 593	98,4%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	33 650	31 790	31 790	100,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA	279 756	279 756	279 756	100,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	0	0	5 207	0,0%
POČET PRACOVNÍKŮ (PRŮMĚRNÝ PŘEPOČTENÝ)	405	405	394,09	97,3%

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ – HLAVNÍ ČINNOST	2024 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2024 UPRAVENÝ ROZPOČET (CELKEM)	2024 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2024 % Z ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	368 680	386 587	380 989	98,6%
MATERIÁL	14 310	14 500	14 348	99,0%
ENERGIE	16 400	14 300	10 238	71,6%
PRODANÉ ZBOŽÍ	500	1 000	969	96,9%
SLUŽBY	76 432	81 046	80 067	98,8%
MZDOVÉ NÁKLADY	179 394	191 754	191 743	100,0%
DANĚ A POPLATKY	80	105	102	97,3%
ODPISY INV. MAJETKU	8 280	8 515	8 442	99,1%
DDHM A DDNM	2 000	1 500	1 334	89,0%
OSTATNÍ NÁKLADY	2 850	3 300	3 293	99,8%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	60 636	63 500	63 483	100,0%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	7 798	7 067	6 970	98,6%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	367 088	385 011	384 717	99,9%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	53 682	73 465	73 171	99,6%
ZÁJMOVÁ ČINNOST				0,0%
VSTUPNÉ	40 000	57 800	57 655	99,7%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ	3 000	2 500	2 434	97,4%
OSTATNÍ SLUŽBY	150	15	14	95,4%
PRONÁJMY				0,0%
PRODEJ ZBOŽÍ	700	1 550	1 524	98,3%
ČERPÁNÍ FONDŮ	8 680	8 300	8 289	99,9%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	5	0		0,0%
OSTATNÍ VÝNOSY	1 147	3 300	3 255	98,6%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	33 650	31 790	31 790	100,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA	279 756	279 756	279 756	100,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	-1 592	-1 576	3 728	-236,6%
POČET PRACOVNÍKŮ (PRŮMĚRNÝ PŘEPOČTENÝ)	405,00	405,00	394,09	97,3%

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ – VEDLEJŠÍ ČINNOST	2024 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2024 UPRAVENÝ ROZPOČET (PROSINEC)	2024 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2024 % Z UPRAVENÉHO ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	2 668	2 724	2 623	96,3%
MATERIÁL	190	40	39	96,3%
ENERGIE	400	400	384	96,0%
PRODANÉ ZBOŽÍ				0,0%
SLUŽBY	564	750	729	97,2%
MZDOVÉ NÁKLADY	1 000	1 200	1 188	99,0%
DANĚ A POPLATKY	100	100	74	74,1%
ODPISY INV. MAJETKU				0,0%
DDHM A DDNM	90			0,0%
OSTATNÍ NÁKLADY	30	30	11	36,9%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	290	200	195	97,4%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	4	4	4	92,0%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	4 260	4 300	4 102	95,4%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	4 260	4 300	4 102	95,4%
ZÁJMOVÁ ČINNOST	1 000	1 450	1 414	97,5%
VSTUPNÉ				0,0%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ				0,0%
OSTATNÍ SLUŽBY	510	400	399	99,8%
PRONÁJMY	2 000	2 000	1 888	94,4%
PRODEJ ZBOŽÍ				0,0%
ČERPÁNÍ FONDŮ				0,0%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	300	100	62	62,5%
OSTATNÍ VÝNOSY	450	350	339	96,7%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ				0,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA				0,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	1 592	1 576	1 479	93,8%

CELKOVÉ NÁKLADY A VÝNOSY ZA OBDOBÍ 2019–2024

ROKY	NÁKLADY CELKEM	Z TOHO				Z TOHO					% SOBĚSTAČNOSTI (VLASTNÍ VÝNOS/ CELKOVÉ NÁKLADY) = ODPISY
		OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ	%Z CELKOVÝCH NÁKLADŮ	PROVOZNÍ NÁKLADY	%Z CELKOVÝCH NÁKLADŮ	VÝNOSY CELKEM	PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	%Z CELKOVÝCH VÝNOSŮ	VLASTNÍ VÝNOSY		
									CELKEM	%Z CELKOVÝCH VÝNOSŮ	
2019	307 641	199 104	64,7	108 537	35,3	310 071	245 450	79,2	64 621	20,8	21,5
2020	278 731	204 386	73,3	74 345	26,7	305 679	281 359	92,0	24 320	7,96	8,93
2021	302 322	221 596	73,3	80726	26,7	303 416	283 685	93,5	19 731	6,5	6,68
2022	337 200	227 646	67,5	109 554	32,5	340 330	287 775	84,6	52 555	15,4	15,95
2023	367 288	248 981	67,8	118 307	32,2	374 207	309 020	82,6	65 187	17,4	18,16
2024	383 612	256 608	66,9	127 004	33,1	388 819	311 546	80,1	77 273	19,9	20,60

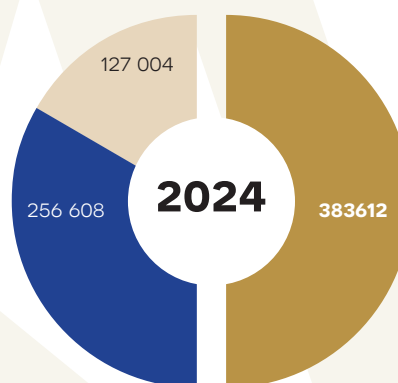
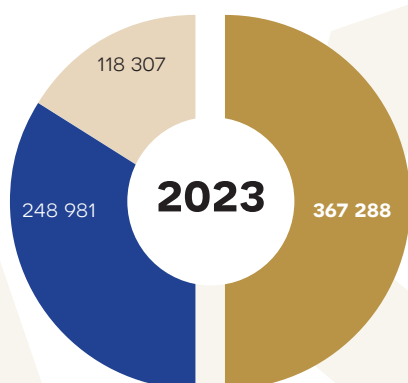
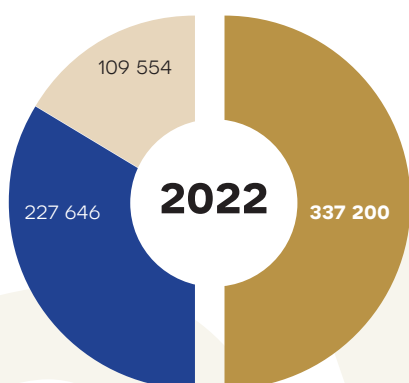
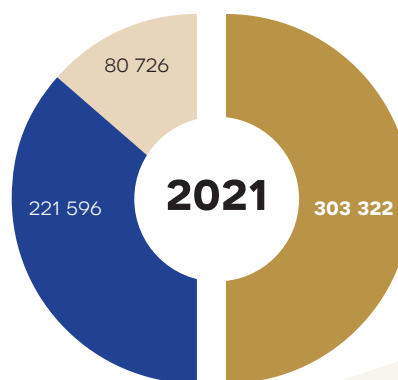
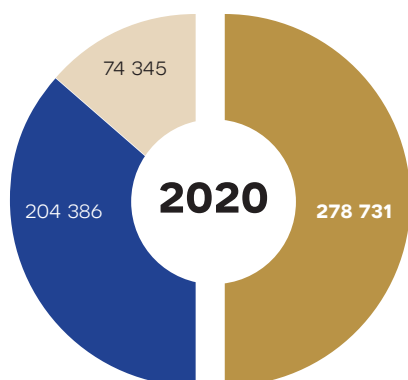
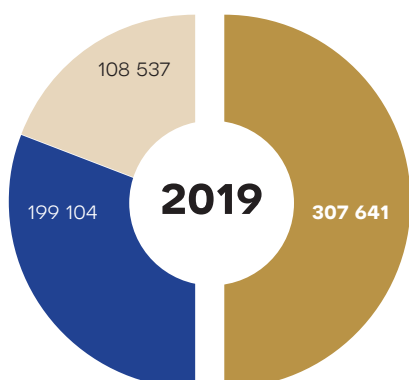
% SOBĚSTAČNOSTI = VLASTNÍ VÝNOSY /
CELKOVÉ NÁKL. – ODPISY

OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ = PLATY, OON +
ZÁKONNÉ ODVODY SOC. + ZDRAVOTNÍ

SPECIFICKÉ UKAZATELE	UPRAVENÝ ROZPOČET 2024 (PROSINEC)	SKUTEČNOST IV.Q. 2024	PRO POROVNÁNÍ SKUTEČNOST IV.Q. 2023	ROZDÍL IV.Q. 2024 OPROTI STEJNÉMU OB- DOBÍ 2023
POČET PŘEDSTAVENÍ	582	581	558	O 23 PŘEDSTAVENÍ VÍCE
POČET PREMIÉR	17	17	18	O 1 PREMIÉRU MÉNĚ
POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	186 500	186 232	165 841	O 20 391 NÁVŠTĚVNÍKŮ VÍCE
PRŮM. NÁKLADY NA 1 PŘEDSTAVENÍ	668 919	660 262	658 222	O 2 040 KČ VĚTŠÍ NÁKLAD NA 1 PŘEDSTAVENÍ
PRŮM. NÁKLADY NA 1 NÁVŠTĚVNÍKA	2 087	2 060	2 215	O 155 KČ NIŽŠÍ NÁKLAD NA 1 NÁVŠTĚVNÍKA
PRŮM. VLASTNÍ TRŽBY NA 1 NÁVŠTĚVNÍKA	310	310	298	O 12 KČ VYŠŠÍ TRŽBA NA 1 NÁVŠTĚVNÍKA
PRŮM. DOPLATEK NA 1 VSTUPENKU	1 777	1 750	1 917	O 167 KČ NIŽŠÍ DOPLATEK NA 1 VSTUPENKU
ZÁJEZDY (POČET PŘEDSTAVENÍ)	12	12	13	O 1 ZÁJEZD MÉNĚ

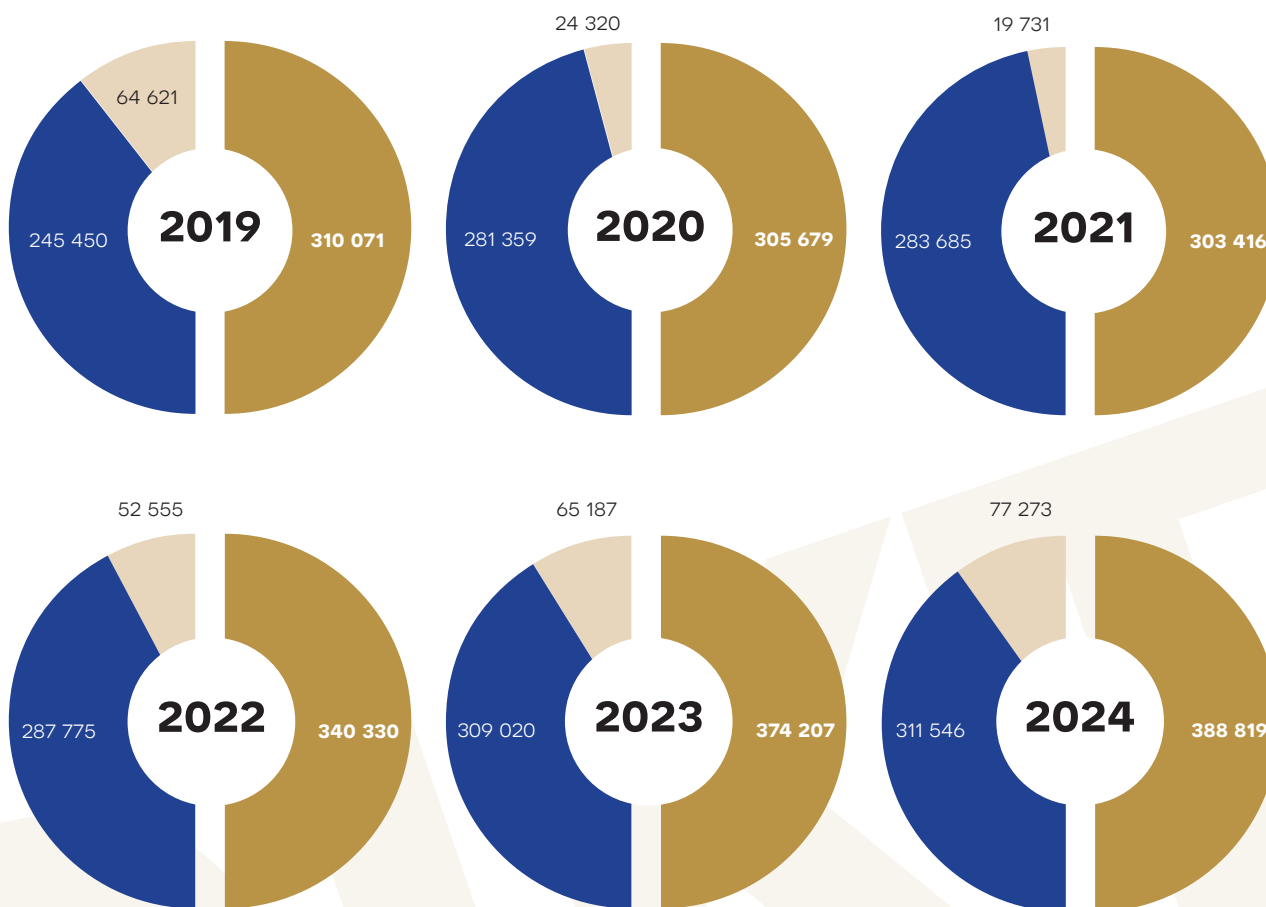
VÝVOJ NÁKLADŮ 2019–2024 V TIS. KČ

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
NÁKLADY CELKEM		307 641	278 731	303 322	337 200	367 288	383 612
OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ		199 104	204 386	221 596	227 646	248 981	256 608
PROVOZNÍ NÁKLADY		108 537	74 345	80 726	109 554	118 307	127 004

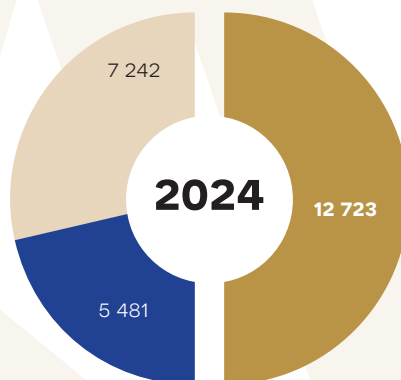
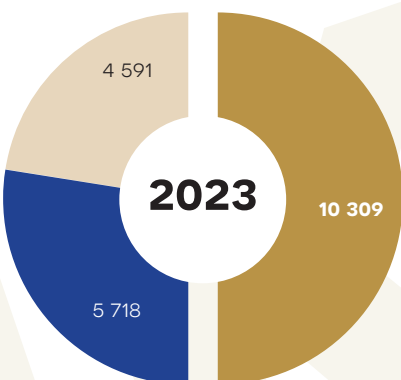
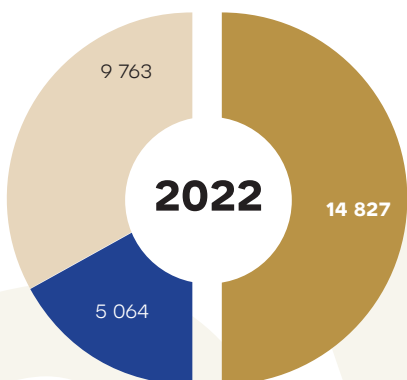
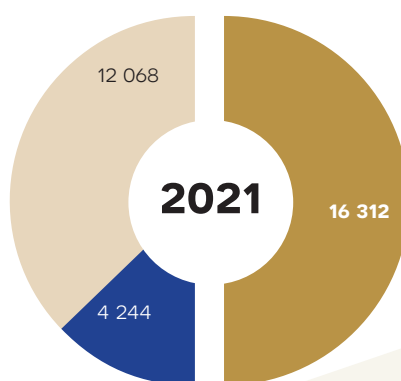
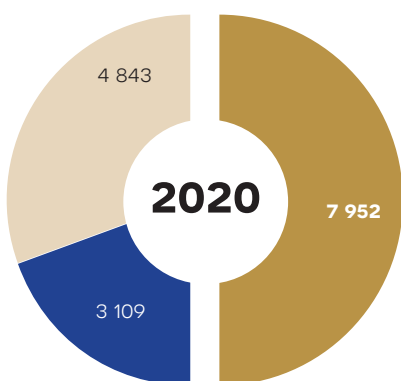
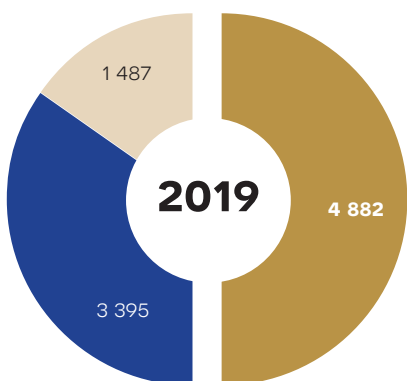
VÝVOJ VÝNOSŮ 2019–2024 V TIS. KČ

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
VÝNOSY CELKEM		310 071	305 679	303 416	340 330	374 207	388 819
PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ		245 450	281 359	283 685	287 775	309 020	311 546
VLASTNÍ VÝNOSY		64 621	24 320	19 731	52 555	65 187	77 273

OPRAVY A INVESTICE 2019–2024 V TIS. KČ

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
CELKEM		4882	7952	16312	14827	10 309	12 723
OPRAVY		3395	3109	4244	5064	5 718	5 481
INVESTICE		1487	4843	12 068	9763	4 591	7 242

Příloha č. 2 k vyhlášce č. 410/2009 Sb.			
Výkaz zisku a ztráty			
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE			
Název:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace		
Sídlo:	Palackého náměstí 2971/30, Plzeň 1, 301 00, Česká republika		
Právní forma:	příspěvková organizace		
IČ:	00078051		
Předmět činnosti:	Provozování kulturních zařízení		

sestavený k 31.12.2024
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)
okamžik sestavení: 29.01.2025

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.	NÁKLADY CELKEM		380 988 747,71	2 623 026,45	365 034 434,88	2 253 288,60
I.	Náklady z činnosti		380 886 991,97	2 548 949,45	364 881 626,16	2 150 247,60
1.	Spotřeba materiálu	501	14 348 135,59	38 533,46	11 238 234,89	66 932,91
2.	Spotřeba energie	502	10 237 624,89	384 087,66	10 783 490,06	384 705,64
3.	Spotřeba jiných neskladovatelných dodávek	503				
4.	Prodané zboží	504	968 973,16		644 940,79	
5.	Aktivace dlouhodobého majetku	506				
6.	Aktivace oběžného majetku	507	-120 396,50			
7.	Změna stavu zásob vlastní výroby	508				
8.	Opravy a udržování	511	5 141 829,65	339 254,07	5 581 182,16	136 508,68
9.	Cestovné	512	752 056,78		432 719,98	
10.	Náklady na reprezentaci	513	482 087,48		723 188,51	
11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	516				
12.	Ostatní služby	518	73 691 228,94	389 696,32	64 930 665,69	292 662,38
13.	Mzdové náklady	521	191 743 045,00	1 187 743,00	185 989 144,00	1 095 569,00
14.	Zákonné sociální pojištění	524	63 482 569,02	194 889,98	61 728 679,39	167 065,61
15.	Jiné sociální pojištění	525	1 053 484,52	3 678,48	1 006 825,58	2 713,42
16.	Zákonné sociální náklady	527	5 704 396,71		6 308 414,02	
17.	Jiné sociální náklady	528	211 694,00		146 560,00	
18.	Daň silniční	531	35 900,00		-3 780,00	
19.	Daň z nemovitostí	532				
20.	Jiné daně a poplatky	538	42 884,57		26 514,51	
22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	3 251,00			
23.	Jiné pokuty a penále	542	66 580,00		1 990,00	
24.	Dary a jiná bezúplatná předání	543				
25.	Prodaný materiál	544				
26.	Manka a škody	547				
27.	Tvorba fondů	548				
28.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	8 441 943,69		8 306 706,10	
29.	Prodaný dlouhodobý nehmotný majetek	552				
30.	Prodaný dlouhodobý hmotný majetek	553				
31.	Prodané pozemky	554				
32.	Tvorba a zúčtování rezerv	555				
33.	Tvorba a zúčtování opravných položek	556	-42 477,02		-37 368,29	
34.	Náklady z vyřazených pohledávek	557	3 125,00	11 055,00		
35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 334 358,68		3 369 827,86	4 088,00
36.	Ostatní náklady z činnosti	549	3 304 696,81	11,48	3 703 690,91	1,96
II.	Finanční náklady		78 372,74		130 189,72	
1.	Prodané cenné papíry a podíly	561				
2.	Úroky	562				
3.	Kurzové ztráty	563	78 372,74		130 189,72	
4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564				
5.	Ostatní finanční náklady	569				
III.	Náklady na transfery					
1.	Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	571				
2.	Náklady vybraných místních vládních institucí na transfery	572				
V.	Daň z příjmů		23 383,00	74 077,00	22 619,00	103 041,00
1.	Daň z příjmů	591	23 383,00	74 077,00	22 619,00	103 041,00

Výkaz zisku a ztráty

Strana 1 z 2

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
2.	Dodatečné odvody daně z příjmů	595				
B.	VÝNOSY CELKEM		384 717 194,47	4 101 987,49	369 251 839,24	4 954 960,62
I.	Výnosy z činnosti		73 156 602,47	4 039 532,73	60 220 119,04	4 425 565,47
1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601				
2.	Výnosy z prodeje služeb	602	60 103 317,35	1 813 000,03	51 283 412,06	1 688 307,20
3.	Výnosy z pronájmu	603		1 888 025,09		2 482 475,83
4.	Výnosy z prodaného zboží	604	1 524 087,00		1 141 676,55	
8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů	609				
9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641				
10.	Jiné pokuty a penále	642				
11.	Výnosy z vyřazených pohledávek	643				
12.	Výnosy z prodeje materiálu	644				
13.	Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	645				
14.	Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě po	646				
15.	Výnosy z prodeje pozemků	647				
16.	Čerpání fondů	648	8 289 045,00		6 595 144,00	
17.	Ostatní výnosy z činnosti	649	3 240 153,12	338 507,61	1 199 886,43	254 782,44
II.	Finanční výnosy		14 592,00	62 454,76	11 720,20	529 395,15
1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů	661				
2.	Úroky	662		62 454,76		529 395,15
3.	Kurzové zisky	663	14 592,00		-4 958,80	
4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664				
6.	Ostatní finanční výnosy	669			16 679,00	
IV.	Výnosy z transferů		311 546 000,00		309 020 000,00	
1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů	671				
2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	311 546 000,00		309 020 000,00	
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ					
1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	-	3 751 829,76	1 553 038,04	4 240 023,36	2 804 713,02
2.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	-	3 728 446,76	1 478 961,04	4 217 404,36	2 701 672,02

Podpisový záznam:

DIVADLO J. K. TYLA
 příspěvková organizace
 Palackého náměstí 2971/30, 301 00 Plzeň
 IČO: 00078051, DIČ: CZ00078051
 tel.: 378 038 049

3

Magistrát města Plzně
 Úřad služeb obyvatelstvu
 Kopeckého sady 11
 306 32 Plzeň

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 410/2009 Sb.	
Rozvaha	
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	
Název:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 2971/30, Plzeň 1, 301 00, Česká republika
Právní forma:	příspěvková organizace
IČ:	00078051
Předmět činnosti:	Provozování kulturních zařízení

sestavená k 31.12.2024

(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

okamžik sestavení: 29.01.2025

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
AKTIVA	AKTIVA CELKEM		465 445 938,72	214 142 218,21	251 303 720,51	251 296 390,48
A.	Stálá aktiva		373 868 976,29	214 142 218,21	159 726 758,08	160 926 358,77
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		2 724 793,03	2 165 487,03	559 306,00	32 371,00
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012				
2.	Software	013	1 244 907,00	708 651,00	536 256,00	9 321,00
3.	Ocenitelná práva	014	461 000,00	437 950,00	23 050,00	23 050,00
4.	Povolenky na emise a preferenční limity	015				
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	1 018 886,03	1 018 886,03		
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019				
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041				
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	051				
9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji	035				
II.	Dlouhodobý hmotný majetek		371 144 183,26	211 976 731,18	159 167 452,08	160 893 987,77
1.	Pozemky	031	174 336,00		174 336,00	174 336,00
2.	Kulturní předměty	032	1 674 388,00		1 674 388,00	1 674 388,00
3.	Stavby	021	151 010 066,47	50 558 282,69	100 451 783,78	102 159 429,78
4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých	022	176 062 104,52	119 255 160,22	56 806 944,30	56 825 833,99
5.	Pěstíelské celky trvalých porostů	025				
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	42 163 288,27	42 163 288,27		
7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029				
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	60 000,00		60 000,00	60 000,00
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	052				
10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	036				
III.	Dlouhodobý finanční majetek					
1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	061				
2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	062				
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	063				
5.	Termínované vklady dlouhodobé	068				
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069				
IV.	Dlouhodobé pohledávky					
1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	462				
2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů	464				
3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465				
5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469				
6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery	471				
B.	Oběžná aktiva		91 576 962,43		91 576 962,43	90 370 031,71
I.	Zásoby		7 383 913,15		7 383 913,15	6 975 397,83
1.	Pořízení materiálu	111				
2.	Materiál na skladě	112	5 501 252,49		5 501 252,49	5 245 237,88
3.	Materiál na cestě	119				
4.	Nedokončená výroba	121				
5.	Polotovary vlastní výroby	122				
6.	Výrobky	123				
7.	Pořízení zboží	131				
8.	Zboží na skladě	132	1 882 660,66		1 882 660,66	1 730 159,95
9.	Zboží na cestě	138				
10.	Ostatní zásoby	139				
II.	Krátkodobé pohledávky		11 217 267,27		11 217 267,27	9 982 585,66

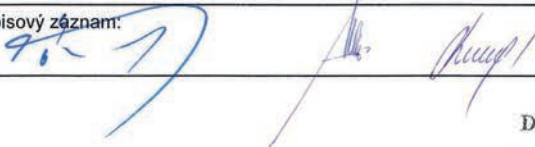
Rozvaha

Strana 1 z 3

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
1.	Odběratelé	311	207 549,00		207 549,00	534 220,00
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	4 502 011,93		4 502 011,93	3 763 028,91
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	9 500,00		9 500,00	29 650,00
6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316				
9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	55 209,00		55 209,00	52 677,00
10.	Sociální zabezpečení	336				
11.	Zdravotní pojištění	337				
12.	Důchodové spoření	338				
13.	Daň z příjmů	341	114 992,00		114 992,00	52 474,00
14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342				
15.	Daň z přidané hodnoty	343				
16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344				
17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346				16 679,00
18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348				
28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373				
30.	Náklady příštích období	381	2 179 344,29		2 179 344,29	1 250 059,85
31.	Příjmy příštích období	385				
32.	Dohadné účty aktivní	388				
33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	4 148 661,05		4 148 661,05	4 283 796,90
III.	Krátkodobý finanční majetek		72 975 782,01		72 975 782,01	73 412 048,22
1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251				
2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253				
3.	Jiné cenné papíry	256				
4.	Termínované vklady krátkodobé	244				
5.	Jiné běžné účty	245				
9.	Běžný účet	241	68 657 213,78		68 657 213,78	68 870 753,98
10.	Běžný účet FKSP	243	3 295 573,30		3 295 573,30	3 858 868,23
15.	Ceniny	263	4 800,00		4 800,00	4 800,00
16.	Peníze na cestě	262	648 674,00		648 674,00	317 086,00
17.	Pokladna	261	369 520,93		369 520,93	360 540,01

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
PASIVA	PASIVA CELKEM		251 303 720,51	251 296 390,48
C.	Vlastní kapitál		199 435 239,35	202 867 880,75
I.	Jméni účetní jednotky a upravující položky		160 402 133,18	161 601 733,87
1.	Jméni účetní jednotky	401	146 019 082,45	146 964 830,82
3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403	17 661 747,19	17 915 599,51
4.	Kurzové rozdíly	405		
5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	406	-3 904 635,14	-3 904 635,14
6.	Jiné oceňovací rozdíly	407		
7.	Opravy předcházejících účetních období	408	625 938,68	625 938,68
II.	Fondy účetní jednotky		33 825 698,37	34 347 070,50
1.	Fond odměn	411	608 852,37	5 214 082,10
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	3 344 964,25	3 876 145,45
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	22 310 874,61	19 075 613,50
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	928 352,00	748 175,00
5.	Fond reprodukce majetku, fond investic	416	6 632 655,14	5 433 054,45
III.	Výsledek hospodaření		5 207 407,80	6 919 076,38
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		5 207 407,80	6 919 076,38
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431		
3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432		
D.	Cizí zdroje		51 868 481,16	48 428 509,73
I.	Rezervy			
1.	Rezervy	441		
II.	Dlouhodobé závazky			
1.	Dlouhodobé úvěry	451		
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452		
4.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455		
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	459		
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472		
III.	Krátkodobé závazky		51 868 481,16	48 428 509,73
1.	Krátkodobé úvěry	281		
4.	Jiné krátkodobé půjčky	289		
5.	Dodavatelé	321	5 923 727,57	6 546 969,19
7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	975 008,00	917 148,00
9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326		
10.	Zaměstnanci	331	143 441,00	160 078,00
11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333		
12.	Sociální zabezpečení	336	4 737 123,00	4 528 308,00
13.	Zdravotní pojištění	337	2 025 827,00	1 958 633,00
14.	Důchodové spoření	338		
15.	Daň z příjmů	341		
16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	1 076 201,00	1 030 517,00
17.	Daň z přidané hodnoty	343	132 357,16	299 438,10
18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce	345		
19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347		
20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349	5 639,00	369 115,00
32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374		
35.	Výdaje příštích období	383	22 086,75	31 552,50
36.	Výnosy příštích období	384	20 739 712,01	16 142 617,20
37.	Dohadné účty pasivní	389	2 930 000,00	2 784 000,00
38.	Ostatní krátkodobé závazky	378	13 157 358,67	13 660 133,74

Podpisový záznam:

DIVADLO J. K. TYLA
příspěvková organizace
Palackého náměstí 2971/30, 301 00 Plzeň
ICO: 00078051, DIČ: CZ00078051
tel.: 378 038 049

3

Magistrát města Plzně
Úřad služeb obyvatelstvu
Kopeckého sady 1.1
306 32 Plzeň

2024 - 4Q - Příloha č. 5	
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZŘIZOVANÉ ÚSC A SVAZKY OBCÍ	
Název:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 2971/30, Plzeň 1, 301 00, Česká republika
Právní forma:	příspěvková organizace
IČO:	00078051
Předmět činnosti:	Provozování kulturních zařízení

sestavený k 31.12.2024
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)
okamžik sestavení: 29.01.2025

A.1.	Informace podle § 7 odst. 3 zákona

A.2.	Informace podle § 7 odst. 4 zákona

A.3.	Informace podle § 7 odst. 5 zákona

A.4.		Informace podle § 7 odst. 5 zákona o stavu účtů v knize podrozvahových účtů		
Číslo položky	Název položky	účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
P.I.	Majetek a závazky účetní jednotky		31 172 083,01	32 248 944,06
1.	Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek	901	0,00	0,00
2.	Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek	902	31 172 083,01	32 248 944,06
3.	Vyřazené pohledávky	905	0,00	0,00
4.	Vyřazené závazky	906	0,00	0,00
5.	Ostatní majetek	909	0,00	0,00
P.II.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z transferů a krátkodobé podmíněné závazky z transferů		0,00	0,00
1.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	911	0,00	0,00
2.	Krátkodobé podmíněné závazky z předfinancování transferů	912	0,00	0,00
3.	Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	913	0,00	0,00
4.	Krátkodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů	914	0,00	0,00
5.	Ostatní krátkodobé podmíněné pohledávky z transferů	915	0,00	0,00
6.	Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	916	0,00	0,00
P.III.	Podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou		0,00	0,00
1.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z důvodu úplatného užívání majetku jinou osobou	921	0,00	0,00
2.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z důvodu úplatného užívání majetku jinou osobou	922	0,00	0,00
3.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou na základě smlouvy o výpůjčce	923	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou na základě smlouvy o výpůjčce	924	0,00	0,00
5.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou z jiných důvodů	925	0,00	0,00
6.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou z jiných důvodů	926	0,00	0,00
P.IV.	Další podmíněné pohledávky		0,00	0,00
1.	Krátkodobé podmíněné pohledávky ze smluv o prodeji dlouhodobého majetku	931	0,00	0,00
2.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze smluv o prodeji dlouhodobého majetku	932	0,00	0,00
3.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	933	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	934	0,00	0,00
5.	Krátkodobé podmíněné pohledávky ze sdílených daní	939	0,00	0,00
6.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze sdílených daní	941	0,00	0,00
7.	Krátkodobé podmíněné pohledávky ze vztahu k jiným zdrojům	942	0,00	0,00

8.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze vztahu k jiným zdrojům	943	0,00	0,00
9.	Krátkodobé podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění	944	0,00	0,00
10.	Dlouhodobé podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění	945	0,00	0,00
11.	Krátkodobé podmíněné pohledávky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	947	0,00	0,00
12.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	948	0,00	0,00
P.V.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z transferů a dlouhodobé podmíněné závazky z transferů		0,00	0,00
1.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	951	0,00	0,00
2.	Dlouhodobé podmíněné závazky z předfinancování transferů	952	0,00	0,00
3.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	953	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů	954	0,00	0,00
5.	Ostatní dlouhodobé podmíněné pohledávky z transferů	955	0,00	0,00
6.	Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	956	0,00	0,00
P.VI.	Podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku		0,00	0,00
1.	Krátkodobé podmíněné závazky z operativního leasingu	961	0,00	0,00
2.	Dlouhodobé podmíněné závazky z operativního leasingu	962	0,00	0,00
3.	Krátkodobé podmíněné závazky z finančního leasingu	963	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé podmíněné závazky z finančního leasingu	964	0,00	0,00
5.	Krátkodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku na základě smlouvy o výpůjčce	965	0,00	0,00
6.	Dlouhodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku na základě smlouvy o výpůjčce	966	0,00	0,00
7.	Krátkodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku nebo jeho převzetí z jiných důvodů	967	0,00	0,00
8.	Dlouhodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku nebo jeho převzetí z jiných důvodů	968	0,00	0,00
P.VII.	Další podmíněné závazky		0,00	0,00
1.	Krátkodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	971	0,00	0,00
2.	Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	972	0,00	0,00
3.	Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv	973	0,00	0,00
4.	Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	974	0,00	0,00
5.	Krátkodobé podmíněné závazky z přijatého kolaterálu	975	0,00	0,00
6.	Dlouhodobé podmíněné závazky z přijatého kolaterálu	976	0,00	0,00
7.	Krátkodobé podmíněné závazky vyplývající z právních předpisů a další činnosti moci zákonodárné, výkon	978	0,00	0,00
8.	Dlouhodobé podmíněné závazky vyplývající z právních předpisů a další činnosti moci zákonodárné, výkon	979	0,00	0,00
9.	Krátkodobé podmíněné závazky z poskytnutých garancí jednorázových	981	0,00	0,00
10.	Dlouhodobé podmíněné závazky z poskytnutých garancí jednorázových	982	0,00	0,00
11.	Krátkodobé podmíněné závazky z poskytnutých garancí ostatních	983	0,00	0,00
12.	Dlouhodobé podmíněné závazky z poskytnutých garancí ostatních	984	0,00	0,00
13.	Krátkodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	985	0,00	0,00
14.	Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	986	0,00	0,00
P.VIII.	Ostatní podmíněná aktiva a ostatní podmíněná pasiva a vyrovnávací účty		3 470 950,80	3 648 832,31
1.	Ostatní krátkodobá podmíněná aktiva	991	0,00	0,00
2.	Ostatní dlouhodobá podmíněná aktiva	992	3 470 950,80	3 648 832,31
3.	Ostatní krátkodobá podmíněná pasiva	993	0,00	0,00
4.	Ostatní dlouhodobá podmíněná pasiva	994	0,00	0,00
5.	Vyrovnávací účet k podrozvahovým účtům	999	34 643 033,81	35 897 776,37

A.5.	Informace podle § 18 odst. 3 písm. b) zákona

A.6.	Informace podle § 19 odst. 6 zákona

B.1.	Informace podle § 66 odst. 6

B.2.	Informace podle § 66 odst. 8

B.3.	Informace podle § 68 odst. 3 (ČÍSLO A TEXT)

C.	Doplňující informace k položkám rozvahy "C.I.1. Jmění účetní jednotky" a "C.I.3. Transfery na pořízení dlouhodobého majetku"		
Číslo položky	Název položky	ÚČETNÍ OBDOBÍ	
		BĚŽNÉ	MINULÉ
C.1.	Zvýšení stavu transferů na pořízení dlouhodobého majetku za běžné účetní období	0,00	0,00
C.2.	Snížení stavu transferů na pořízení dlouhodobého majetku ve věcné a časové souvislosti	0,00	0,00

D.1.	Počet jednotlivých věcí a souborů majetku nebo seznam tohoto majetku (ČÍSLO A TEXT)
Císlo:	395,00

D.2.	Celková výměra lesních pozemků s lesním porostem (ČÍSLO)
Císlo:	0,00

D.3.	Výše ocenění celkové výměry lesních pozemků s lesním porostem ve výši 57 Kč/m² (ČÍSLO)
Císlo:	0,00

D.4.	Výměra lesních pozemků s lesním porostem oceněným jiným způsobem (ČÍSLO)
Císlo:	0,00

D.5.	Výše ocenění lesních pozemků s lesním porostem oceněným jiným způsobem (ČÍSLO)
Císlo:	0,00

D.6.	Průměrná výše ocenění výměry lesních pozemků s lesním porostem oceněných jiným způsobem (ČÍSLO)
Císlo:	0,00

D.7.	Komentář k ocenění lesních pozemků jiným způsobem (ČÍSLO A TEXT)
Císlo:	0,00

E.1.	Doplňující informace k položkám rozvahy	
K položce	Doplňující informace	Částka
A.	Bez komentáře	

E.2.	Doplňující informace k položkám výkazu zisku a ztráty	
K položce	Doplňující informace	Částka
A.	bez komentáře	

E.3.	Doplňující informace k položkám přehledu o peněžních tocích	
K položce	Doplňující informace	Částka

E.4.	Doplňující informace k položkám přehledu o změnách vlastního kapitálu	
K položce	Doplňující informace	Částka

F.a.		Doplňující informace k fondům účetní jednotky - Fond kulturních a sociálních potřeb	
Číslo položky	Název položky	Běžné účetní období	
A.I.	Počáteční stav fondu k 1. 1.	3 876 145,45	
A.II.	Tvorba fondu	1 832 407,80	
1.	Základní přiděl	1 832 407,80	
2.	Splátky půjček na bytové účely poskytnutých do konce roku 1992	0,00	
3.	Náhrady škod a pojistná plnění od pojišťovny vztahující se k majetku pořízenému z fondu	0,00	
4.	Peněžní a jiné dary určené do fondu	0,00	
5.	Ostatní tvorba fondu	0,00	
A.III.	Čerpání fondu	2 363 589,00	
1.	Půjčky na bytové účely	0,00	
2.	Stravování	1 887 499,00	
3.	Rekreace	44 200,00	
4.	Kultura, tělovýchova a sport	26 000,00	
5.	Sociální výpomoci a půjčky	10 000,00	
6.	Poskytnuté peněžní dary	122 000,00	
7.	Úhrada příspěvku na penzijní připojištění	268 050,00	
8.	Úhrada částí pojistného na soukromé životní pojištění	0,00	
9.	Ostatní užití fondu	5 840,00	
A.IV.	Konečný stav fondu	3 344 964,25	

F.d.	Rezervní fond		
Číslo položky	Název položky		Běžné účetní období
D.I.	Počáteční stav fondu k 1.1.		19 823 788,50

D.II.	Tvorba fondu	5 715 438,11
1.	Zlepšený výsledek hospodaření	5 535 261,11
2.	Nespotřebované dotace z rozpočtu Evropské unie	0,00
3.	Nespotřebované dotace z mezinárodních smluv	0,00
4.	Peněžní dary - účelové	50 177,00
5.	Peněžní dary - neúčelové	130 000,00
6.	Ostatní tvorba	0,00
D.III.	Čerpání fondu	2 300 000,00
1.	Úhrada zhoršeného výsledku hospodaření	0,00
2.	Úhrada sankcí	0,00
3.	Posílení fondu investic se souhlasem zřizovatele	0,00
4.	Časové překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady	0,00
5.	Ostatní čerpání	2 300 000,00
D.IV.	Konečný stav fondu	23 239 226,61

F.f.		Fond investic	
Číslo položky	Název položky		Běžné účetní období
F.I.	Počáteční stav fondu k 1.1.		5 433 054,45
F.II.	Tvorba fondu		8 441 943,69
1.	Peněžní prostředky ve výši odpisů hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku prováděné podle zřizovatelem schváleného odpisového		8 441 943,69
2.	Investiční příspěvek z rozpočtu zřizovatele		0,00
3.	Investiční dotace ze státních fondů a jiných veřejných rozpočtů		0,00
4.	Ve výši příjmů z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného majetku		0,00
5.	Peněžní dary a příspěvky od jiných subjektů		0,00
6.	Ve výši příjmů z prodeje majetku ve vlastnictví příspěvkové organizace		0,00
7.	Převody z rezervního fondu		0,00
F.III.	Čerpání fondu		7 242 343,00
1.	Pořízení a technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, s výjimkou drobného hmotného a nehmotného dlouhodo		7 242 343,00
2.	Úhrada investičních úvěrů nebo půjček		0,00
3.	Odvod do rozpočtu zřizovatele		0,00
4.	Navýšení peněžních prostředků určených na financování údržby a oprav majetku, který příspěvková organizace používá pro svou činnost		0,00
F.IV.	Konečný stav fondu		6 632 655,14

G.		Stavby			
Číslo položky	Název položky	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
		BĚŽNÉ			MINULÉ
		BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
G.	Stavby	151 010 066,47	-50 558 282,69	100 451 783,78	102 159 429,78
G.1.	Bytové domy a bytové jednotky	0,00	0,00	0,00	0,00
G.2.	Budovy pro služby obyvatelstvu	101 497 670,00	-31 274 265,22	70 223 404,78	71 492 140,78
G.3.	Jiné nebytové domy a nebytové jednotky	40 225 750,00	-14 248 766,00	25 976 984,00	26 299 794,00
G.4.	Komunikace a veřejné osvětlení	0,00	0,00	0,00	0,00
G.5.	Jiné inženýrské sítě	0,00	0,00	0,00	0,00
G.6.	Ostatní stavby	9 286 646,47	-5 035 251,47	4 251 395,00	4 367 495,00

H.		Pozemky			
Číslo položky	Název položky	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
		BĚŽNÉ			MINULÉ
		BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
H.	Pozemky	174 336,00	0,00	174 336,00	174 336,00
H.1.	Stavební pozemky	0,00	0,00	0,00	0,00
H.2.	Lesní pozemky	0,00	0,00	0,00	0,00
H.3.	Zahrady, pastviny, louky, rybníky	0,00	0,00	0,00	0,00

H.4.	Zastavěná plocha	149 282,00	0,00	149 282,00	149 282,00
H.5.	Ostatní pozemky	25 054,00	0,00	25 054,00	25 054,00

I.		Doplňující informace k položce „A.II.4. Náklady z přecenění reálnou hodnotou“ výkazu zisku a ztráty			
Číslo položky	Název položky	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
		BĚŽNÉ	MINULÉ		
I.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	0,00		0,00	
I.1.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou majetku určeného k prodeji podle § 64	0,00		0,00	
I.2.	Ostatní náklady z přecenění reálnou hodnotou	0,00		0,00	

J.	Doplňující informace k položce „B.II.4. Výnosy z přecenění reálnou hodnotou“ výkazu zisku a ztráty			
Číslo položky	Název položky	ÚČETNÍ OBDOBÍ		
		BĚŽNÉ	MINULÉ	
J.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	0,00	0,00	
J.1.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou majetku určeného k prodeji podle § 64	0,00	0,00	
J.2.	Ostatní výnosy z přecenění reálnou hodnotou	0,00	0,00	

Doplňující informace o projektech partnerství veřejného a soukromého sektoru
--

Podpisový záznam:

DIVADLO J. K. TYLA
příspěvková organizace
Palackého náměstí 2971/30, 301 00 Plzeň
IČO: 00078051, DIČ: CZ00078051
tel.: 378 038 049

3